Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ

20 Povești
nemuritoare

COPERTA DE CRINA IONESCU

© tYGRI

Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREȘTI, 1977

Farizada cu zîmbetul de trandafir

AM AUZIT, o, rege norocos, dăruit cu alese purtări, că în zilele de altădată — e foarte mult de atunci — trăia un rege al Persiei numit Khosru Şah, căruia firea îi hărăzise putere, tinereţe şi frumuseţe, iar în inimă îi pusese asemenea cumpăt încît, sub domnia lui, tigrul şi căpriorul mergeau umăr la umăr şi se adăpau la acelaşi pîrîu. Şi acest rege, căruia totdeauna îi plăcea să vadă cu ochii lui tot ce se petrecea în cetatea de scaun, avea obiceiul să se preumble noaptea, în strai de negustător străin, întovărăşit de vizirul său ori de vreunul dintre dregătorii palatului.

Pasămite, într-o noapte, pe cînd se afla în cercetare printr-o mahala de oameni sărmani, trecînd pe-o ulicioară, auzi glasuri tinere ce răzbăteau din fund de tot. Şi, împreună cu soţul său, el se apropie de umilul sălaş de unde veneau glasurile şi, lipindu-şi ochiul de o crăpătură a uşii, privi înlăuntru. Şi zări, aşezate pe o rogojină, în jurul unei făclii, trei fete ce stăteau la taifas, după cină. Aceste trei fete semănau cum se aseamănă trei surori şi erau desăvîrşit de frumoase. Dar mezina era, vădit şi cu mult, cea mai frumoasă.

Cea dintîi grăia :

— Surioare, dorința mea, devreme ce-i vorba să ne spunem o dorință, ar fi să mă ia de nevastă plăcintarul sultanului. Știți doar cît de mult îmi plac plăcintele, îndeosebi acele minunate și gingașe și preagustoase plăcințele înfoiate ce se cheamă „plăcințelele sultanului". Și numai starostele plăcintarilor sultanului izbutește să le potrivească la țanc ! Ah ! surioare, cum mă veți mai pismui în inima voastră cînd veți vedea cît de mult îmi va rotunji trupul și-mi va spori nurii, și-mi va odihni obrazul, traiul ăsta cu plăcinte alese !

Și cea de-a doua zicea :

— Eu, surioare, nu țintesc chiar așa de departe. M-aș mulțumi să mă ia de nevastă bucătarul sultanului. Ah ! cît de mult doresc ! Mi-aș îndestula și eu pofta, că de-atîta amar de vreme o strunesc, rîvnind să gust din bucatele nemaipomenite ce se mănîncă la palat ! Între alte lucruri, sînt mai cu seamă acele tipsii cu castraveți împănați și rumeniți la cuptor : cînd le văd purtate de slujitori în zilele ospețelor date de sultan, inima mi se umple, toată, de tulburare ! O ! Ce-aș mai mînca din ele ! Totuși, n-aș uita să vă poftesc, din cînd în cînd, dacă soțul meu, bucătarul, îmi va îngădui ; dar bănuiesc că nu-mi va îngădui !

Și după ce amîndouă surorile își rostiră astfel dorințele, se întoarseră spre mezină, care tăcea, și o întrebară, luînd-o în răspăr :

— Și tu, mititico, ce dorești ? Și de ce lași ochii în jos și nu spui nimic ? Dar n-ai grijă ! Îți făgăduim, că, după ce-om avea bărbații pe care ni i-am ales, vom căuta să te măritățm ori după vreun grăjdar de-al sultanului ori

după alt dregător de același cin, ca să fii mereu pe lîngă noi ! Grăiește, ce crezi despre asta ?

Și mezina, tulburată și îmbujorată, răspunse cu glas dulce ca apa de izvor :

— O, surioare ! Și nu izbuti să spună mai mult. Și cele două fete, rîzînd de sfiiciunea ei, o îmbulziră cu întrebări și glume, într-atît, că o hotărîră să vorbească. Și fără a-și ridica ochii, ea zise : O ! surioare, aș dori să ajung soția stăpînului nostru, sultanul ! Și-i voi dărui moștenitori binecuvîntați. Și feciorii ce se vor naște din însoțirea noastră vor fi vrednici de tatăl lor. Și fiica pe care mi-ar fi drag s-o am înaintea ochilor, ar fi un zîmbet al cerului ; părul ei ar fi de aur într-o parte și de argint în cealaltă ; lacrimile ei, cînd ar plînge, ar fi tot atîtea mărgăritare căzătoare ; rîsetele ei, cînd ar rîde, ar fi dinari de aur sunători ; iar zîmbetele sale, ar fi tot atîția boboci de trandafir înfloriți pe buzele sale !

Toate astea !

Și sultanul Khosru Șah și vizirul său vedeau și auzeau. Dar temîndu-se să nu fie băgați în seamă, hotărîră să se depărteze, fără a afla mai mult. Și Khosru Șah, cît se poate de înveselit, simți născîndu-i în suflet pofta de a îndeplini cele trei dorințe ; și, fără să mărturisească tovarășului nimic din gîndul său, îi dădu poruncă să chitească bine casa, spre a veni a doua zi să le ieie pe cele trei fete și să i le aducă la palat. Și vizirul răspunse cu ascultare și supunere și, a doua zi, se grăbi să ducă la bun sfîrșit porunca sultanului, aducînd pe cele trei surori dinaintea lui.

Și sultanul, care era așezat pe tronul său, le făcu semn din cap și din ochi să se apropie. Și ele se apropiară, tre-

murind toate și împiedicîndu-se în sărăcăcioasele lor straie de pînză ; și sultanul le zise, cu un zîmbet blînd : „Pacea coboare asupră-vă, o, fecioare ! Astăzi e ziua ursitei voastre, ziua cînd vi se va împlini dorința ! Și dorința asta, o, fecioare, o cunosc ; căci nimic nu rămîne ascuns regilor ! Și mai întîi tu, cea mai mare, dorința ta va fi auzită și starostele plăcintarilor mei va fi, chiar azi, soțul tău. Și tu, cea de a doua, vei avea drept soț pe marele meu bucătar !“ Și regele, după ce grăi astfel, se opri și se înturnă spre cea mai tînără care, cît se poate de tulburată, simțea că inima nu-i mai bate și era gata, gata să se prăvălească pe covor. Și el se ridică în picioare și luînd-o de mînă o așeză lîngă sine, zicîndu-i :

— Tu ești regina ! Și palatul acesta este palatul tău, iar eu sînt soțul tău !

Și, în adevăr, nunțile celor trei surori se făcură în aceeași zi, a sultanei cu o strălucire fără seamăn, iar a soției bucătarului și a soției plăcintarului potrivit datinilor obișnuite la căsătoriile de rînd. Pentru asta, pisma și zăcășala pătrunseră în inima celor două mai mari și, chiar din clipa aceea, ele urziră pierzania surorii lor mezine. Totuși se păziră bine să-și lase slobode simțirile și primiră cu prefăcută mulțumire necontenitele dovezi de dragoste ale sultanei, sora lor, care, împotriva pravililor regești, le îngăduia în apropierea sa, cu tot cinul lor neînsemnat. Și departe de a fi mulțumite de norocul pe care li-l hărăzea soarta, încercau, față de norocul mezinei, cele mai crunte chinuri ale urii și pismei.

Și nouă luni trecură astfel, la capătul cărora sultana aduse pe lume un făt regesc, frumos cum îi cornul lunii

noi. Şi cele două surori mai mari care, la rugămintea sultanei, o ajutau la naştere şi împlineau rostul de moaşe, departe de a fi înduioşate de bunătatea mezinei în privinţă-le, şi de frumuseţea pruncului, găsiră, în sfîrşit, prilejul căutat, ca să frigă inima tinerei mame. Ele luară deci copilul, pe cînd mama era încă în dureri, îl puseră într-un coşuleţ de os pe care deocamdată-l ascunseră, şi schimbară pruncul cu un căţel mort ; şi-l purtară ele dinaintea tuturor femeilor palatului, dîndu-l drept rodul naşterii. Şi sultanul Khosru Şah, la vestea asta, văzu lumea întunecîndu-se dinaintea feţei sale ; şi, la limanul amărăciunii, merse să se închidă în odăile lui, nevoind să audă de treburile domniei. Şi sultana se prăbuşi în întristare, şi sufletul ei fu umilit şi inima sa fu strivită.

Cît despre noul-născut, el fu lepădat de mătuşe, cu coş cu tot, în şuvoiul de apă din iruga ce trecea pe sub zidul palatului. Şi soarta voi ca vechilul grădinilor sultanului, care se preumbla de-a lungul irugii, să zărească coşul ce plutea pe firul apei. Şi el trase coşul la mal, cu ajutorul unui băţ, îl cercetă şi dădu de pruncul cel frumos ; şi fu el în mare mirare şi mulţumire.

Pasămite, trecuseră ani îndelungaţi de cînd vechilul grădinilor era însurat şi tînjea să aibă un copil ori doi, ori trei, care i-ar fi binecuvîntat viaţa. Dar zadarnic. Şi mult sufereau, el şi soţia lui, de stearpa însingurare în care vieţuiau. De aceea, cînd vechilul grădinilor găsi copilul, a cărui mîndreţe era fără seamăn, îl luă în coş şi, la limanul bucuriei, alergă pînă la capătul grădinii, unde se afla casa

lui, și intră în odăile femeii sale și, cu glas tulburat, îi zise :

— Pacea deasupra ta, o, soție a mea ! Iată darul acestei zile binecuvîntate ! Copilul pe care ți-l aduc să fie copilul nostru așa cum este copilul tristei.

Și-i povesti cum îl găsise în coș, plutind pe apa irugii. Și soția vechilului grădinilor luă pruncul și-l iubi. Slavă dar, femeilor sterpe în inima cărora firea a așezat simțire de mamă...

Pasămite, anul următor, biata mamă, atît de nemilos păgubită de rodul pîntecelui său, născu alt fecior, mai frumos decît cel dintîi. Dar cele două surori vegheau facerea cu ochi plini de luare-aminte pe dinafară și de ură pe dinlăuntru ; și, fără a avea mai multă milă ca întîiași dată de sora lor și de pruncul său, luară în taină copilul, și, așa cum făcuseră cu cel mai mare, îl aruncară într-un coș, pe apa irugii. Și ele purtară dinaintea întregului palat o pisicuță, strigînd că sultana o născuse chiar atunci. Și încremenirea puse stăpînire pe toate inimile. Și sultanul, la limanul rușinii, s-ar fi lăsat, de bună seamă, dus de supărare și mînie, dacă sufletul său n-ar fi fost deprins cu virtutea smereniei dinaintea hotărîrilor nepătrunsei dreptăți. Și sultana căzu în amărăciune și pustiire, iar inima sa plînse toate lacrimile durerilor.

Cît despre partea copilului, soarta îl puse sub privirile vechilului ce se preumbla pe irugă. Și, ca și întîiași dată, vechilul îl izbăvi de ape și-l duse nevesti-si care-l iubi ca pe copilul său și-l crescu cu aceleași îngrijiri ca și pe cel dintîi.

Și sultana născu a treia oară. Dar de astă dată o prințesă. Și cele două surori, a căror ură, departe de a se domoli, le împinsese să urzească pierzania fără întoarcere a mezinei lor, hărăziră fetiței aceeași soartă. Dar ea fu culeasă de vechilul cel cu inimă milostivă, ca și cei doi prinți, frații ei, împreună cu care fu îngrijită, hrănită și îndrăgită.

De astă dată însă, cînd cele două surori, odată fapta lor împlinită, purtară, în locul pruncului nou-născut, un șocel chior, sultanul, cu toată mărinimia sa, nu se putu stăpîni și strigă :

— Mi-e spița blestemată din pricina femeii cu care m-am însurat. Am luat o fiară ca să fie mama urmașilor mei ! Numai moartea îmi poate descotorosi sălașul de dînsa !

Și rosti împotriva sultanei hotărîrea de moarte și porunci spătarului să-și facă slujba. Dar cînd o văzu dinaintea lui, prăbușită în lacrimi și durere fără margini, pe aceea pe care inima sa o iubise, sultanul simți că scoboară în el o mare milă. Și, întorcîndu-și capul, porunci s-o depărteze și s-o întemnițeze, pe toată viața, într-o chilioară, în străfundul palatului. Și sărmana mamă cunoscu toate durerile pămîntului.

Și cele două surori cunoscură toate bucuriile urii potolite și, de atunci încolo, putură gusta, fără tulburare, bucatele și plăcintele pe care le pregăteau soții lor.

Și zilele și anii trecură, cu aceeași iuțeală, peste capul neprihăniților și peste capul vinovaților, aducîndu-le și unora și celorlalți urmarea ursitei lor.

Pasămite, cînd cei trei copii de suflet ai vechilului grădinilor ajunseră la feciorie, fură orbitori pentru priviri. Și ei se numeau : cel mai mare, Farid ; cel de al doilea, Faruz ; și fata, Farizada.

Și Farizada era un surîs al cerului însuși. Părul ei era de aur într-o parte și de argint în cealaltă ; lacrimile-i, cînd plîngea, erau mărgăritare ce cădeau ; risetele-i, cînd rîdea, erau dinari de aur sunători ; și zîmbetele-i, boboci de trandafir înfloriți pe buzele sale rumene.

De aceea toți cei ce se apropiau de dînsa, ca și taică-său, maică-sa și frații săi, nu se puteau opri, cînd o chemau pe nume, zicînd : „Farizada !", să nu adauge : „Cu zîmbetul trandafiriu !" ; dar cel mai adesea o chemau doar : „Zîmbet de trandafir".

Și toți se minunau de frumusețea sa, de cumințenia sa, de blîndețea sa, de dibăcia sa cînd încăleca pe cal ca să-și întovărășească frații la vînătoare, la tras cu arcul și la aruncat cu bățul ori cu sulița ; de mîndrețea purtărilor sale, de iscusința la stihuri, de priceperea în științele tainice și de strălucirea cosiței sale care era de aur într-o parte și de argint în cealaltă. Și văzînd-o atît de frumoasă și, totodată, atît de desăvîrșită, prietenele mamei sale plîngeau de înduioșare.

Și, ia așa, crescură mari pruncii vechilului grădinilor regești. Și el însuși, prejmuit de dragostea și cinstea lor, și cu ochii răcoriți de frumusețea lor, nu zăbovi să ajungă la adînci bătrînețe. Și soția sa, după ce-și trăi traiul, i-o luă curînd înainte în moarte. Și moartea asta fu pentru ei toți pricina atîtor păreri de rău și mîhniri, că vechilul nu se putu hotărî a mai locui multă vreme în casa unde să-

vîrșita fusese izvorul seninătății și fericirii lor. Și merse să se arunce la picioarele sultanului și-l rugă fierbinte să-i fie plăcută slobozirea lui de sarcinile pe care le împlinea de ani îndelungați. Și sultanul, foarte necăjit de depărtarea unui slujitor atît de credincios, nu-i făcu hatîrul decît cu multă părere de rău. Și nu-l lăsă să plece decît după ce-i dărui o moșie măreață, în apropierea orașului, cu mari heiuri de ogoare, păduri, și pajiști, cu un palat plin de lucruri scumpe, cu o grădină plănuită cu meșteșug desăvîrșit chiar de vechil și cu un pomăt întins, închis între ziduri nalte și găzduind păsări de toate culorile și fiare sălbatice și îmblînzite.

Și acolo merse să locuiască, departe de lume, acest om de bună voie, cu copiii săi de suflet. Și acolo, prejmuit de îngrijirile lor fiești, își dădu el sfîrșitul în pace. Și fu el plîns de copiii săi de suflet, cum nu fu plîns, nicicînd, tată adevărat. Și duse cu sine, sub lespedea ce nu se deschide, taina nașterii lor, pe care de altfel, în viață, n-o cunoscuse decît în parte.

Și pe acea moșie minunată urmară să trăiască cei doi feciori, în tovărășia tinerei lor surori. Și, întrucît fuseseră crescuți în duhul înțelepciunii și al cumpătării, n-aveau alt vis și altă rîvnă decît să urmeze a trăi, toată viața lor, în însoțirea ceea desăvîrșită și în fericirea ceea tihnită.

Pasămite, Farid și Faruz mergeau adesea la vînătoare în pădurile și pajiștile ce împrejmuiau moșiile lor. Și Farizadei cu zîmbetul trandafiriu îi plăcea, îndeosebi, să străbată grădinile sale. Și, într-o zi, cînd, potrivit obiceiului, tocmai se pregătea să se ducă într-acolo, robii veniră să-i

spună că o bătrînică cu chip pecetluit de binecuvîntare cerea hatîrul să hodinească un ceas ori două la umbra acelor frumoase grădini. Și Farizada, a cărei inimă era săritoare la nevoile altuia, după cum frumos îi era sufletul și mîndru chipul, voi s-o primească chiar dînsa pe bătrînică. Și-i dădu de mîncat și de băut și-i aduse o tipsie de porțelan gătită cu poame frumoase, cu plăcinte, cu dulcețuri uscate și cu dulcețuri în zeama lor. După care, o petrecu prin grădinile sale, știind că-i totdeauna prielnic să ții tovărășie oamenilor deprinși cu ale vieții și să asculți vorbele înțelepciunii.

Și se preumblară ele laolaltă prin grădini. Și Farizada cu surîs trandafiriu o sprijinea pe bătrînă în mersul ei. Și, odată ajunse amîndouă sub cel mai frumos copac din grădină, Farizada o pofti să se așeze la umbra acelui mîndru copac. Și, din vorbă în vorbă, într-un sfîrșit o întrebă pe bătrînă ce credea despre locul unde se afla și dacă-i era pe plac.

Atunci bătrîna, după ce cugetă un ceas de vreme, înălță capul și răspunse :

— Ce-i drept, stăpînă, mi-am petrecut viața străbătînd pămînturile în lung și-n larg și nu m-am odihnit niciodată într-un loc mai plăcut. Dar, o, stăpînă, după cum tu ești fără seamăn pe pămînt, iar luna și soarele pe cer, tot așa voi să ai în această frumoasă grădină, pentru ca să fie și ea fără seamăn în felul ei, cele trei lucruri de neasemuit care-i lipsesc !

Și Farizada cu zîmbetul trandafiriu fu cît se poate de mirată, aflînd că grădinii sale îi lipsesc trei lucruri de neasemuit, și-i spuse bătrînei :

— Rogu-te, măicuță, grăbește-te să-mi spui, ca să știu, care-s cele trei lucruri de neasemuit pe care nu le cunosc ?

Și bătrîna răspunse :

— O, stăpînă, ca să-ți arăt mulțumita pentru ospeția pe care, cu inimă atît de milostivă, ai dovedit-o unei biete bătrîne, ți-oi da în vileag ființa celor trei lucruri.

Și ea mai tăcu o clipă ; apoi zise :

— Află dar, stăpînă, că cel dintîi dintre cele trei lucruri de neasemuit, dacă s-ar afla în aceste grădini, toate păsările acestor grădini ar veni să-l privească și, după ce l-ar vedea, ar cînta laolaltă. Căci, o, stăpînă, privighetorile și cintezoii, ciocîrliile și pitulicile, stigleții și turturelele, și toate neamurile fără de număr ale păsărilor se închină dinaintea frumuseții sale, mai presus de toate. Și-i, o, stăpînă, Bülbül el-Hazar, Pasărea Grăitoare !

Cel de al doilea dintre acele lucruri de neasemuit, o, stăpînă, de-ar fi în aceste grădini, boarea ce deșteaptă cîntul copacilor din aceste grădini s-ar opri să-l asculte ; și alăutele și harpele și ghitarele acestui sălaș și-ar vedea corzile sfărîmîndu-se. Căci boarea ce trezește cîntul copacilor grădinii, alăutele și harpele și ghitarele, o, stăpînă, se închină frumuseții sale, mai presus de toate. Și-i Copacul Cîntător ! Căci nici boarea în copaci, o, stăpînă, nici alăutele, nici harpele, nici ghitarele nu dau o armonie asemenea viersului miilor de guri nevăzute ce sînt în foile Copacului Cîntător.

Și cel de al treilea dintre acele lucruri de neasemuit, o, stăpînă, de s-ar afla în aceste grădini, toate apele acestor grădini s-ar opri din murmurul rostogolirii lor și l-ar privi. Căci toate apele, cele ale pămîntului și ale mă-

rii, cele ale izvoarelor și ale fluviilor, cele ale orașelor și ale grădinilor se închină dinaintea frumuseții sale, mai presus de toate. Și-i Apa de Aur la Culoare ! Căci, o, stăpînă, o picătură doar din această apă, dacă-i turnată într-un havuz gol, se umflă și se înalță îmbelșugîndu-se în buchete de aur, și nu conține ște a țîșni și a cădea iar, fără ca havuzul să se reverse vreodată. Și din această apă, toată de aur, și străvezie ca un topaz străveziu, îi place lui Bülbül el-Hazar, Pasărea Grăitoare, să se adape ; și din apa asta, toată de aur și răcoroasă ca topazul răcoros, le place să se adape miilor de guri nevăzute ale Copacului cu foi cîntătoare !...

Și, după ce grăi astfel, bătrîna adăugă :

— O, jupîniță, o, prințesă, dacă acele lucruri minunate s-ar afla în aceste grădini, cît ar fi de slăvită frumusețea ta, o, stăpînă a unei cosițe de strălucire !

Cînd Farizada cu zîmbetul trandafiriu auzi aceste vorbe ale bătrînei, strigă :

— O, chip binecuvîntat, măicuță, cît de minunate-s toate acestea ! Dar nu mi-ai spus, în ce loc se găsesc cele trei lucruri de neasemuit ?

Și bătrîna răspunse, ridicîndu-se să plece :

— Stăpînă, aceste minuni vrednice de ochii tăi se află într-un loc așezat către hotarele Indiei. Și calea ce duce într-acolo trece taman prin spatele palatului în care stai. Dacă, dar, voiești să trimiți pe careva să ți le caute, nu vei avea decît să-i spui să urmeze această cale vreme de douăzeci de zile și, a douăzecea zi, să-l întrebe pe cel dintîi trecător pe care-l va întîlni :

— Unde-s Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător și Apa de Aur la Culoare ?

Și acel trecător nu va pregeta să-l îndrepte. Răsplătit fie sufletul tău darnic cu stăpînirea acelor lucruri făcute pentru frumusețea ta. Uasalam *, o, binefăcătoare, o, binecuvîntată !

Și, după ce grăi astfel, bătrîna isprăvi de înfășurat în juru-i mahramele și se trase înapoi, murmurînd blagoslovenii.

Pasămite, ea se și făcuse nevăzută cînd Farizadei, trezite din visarea în care o cufundase aflarea unor lucruri atît de nemaipomenite, îi dădu în gînd s-o cheme înapoi ori să alerge după dînsa, ca să-i ceară deslușiri mai apriate asupra locului ce le ascundea și asupra mijloacelor de a ajunge la ele. Dar, văzînd că era prea tîrziu, se apucă să-și amintească, cuvînt cu cuvînt, ca să nu uite nimic, cele cîteva îndreptări pe care le auzise. Și simțea așa, că-n suflet îi sporește dorul năvalnic de a stăpîni ori măcar de a vedea asemenea minuni, deși se căznea să nu se gîndească la ele. Și atunci prinse a străbate cărările grădinilor sale și colțurile obișnuite care-i erau atît de dragi ; dar îi părură fără farmec și pline de urît ; și găsi stingheritoare glasurile păsărilor sale, care-i dădeau binețe cînd trecea.

Și Farizada cu zîmbetul de trandafir se întristă cu totul și plînse pe cărări. Și, mergînd așa, cu lacrimile sale ce cădeau, lăsa ea în urmă-i, pe nisip, picăturile ochilor săi, închegate în mărgăritare.

Între acestea, Farid și Faruz, frații săi, se înapoiară de la vînătoare și, negăsind-o pe sora lor Farizada sub umbrarul

* „Și pace !" era salutul obișnuit al musulmanilor.

de iasomii unde aştepta de obicei întoarcerea lor, fură necăjiţi de lipsa ei de grijă şi se apucară s-o caute. Şi văzură pe nisipul cărărilor mărgăritarele închegate ale ochilor săi şi-şi spuseră :

— O, ce tristă-i surioara noastră ! Şi ce pricină de mîhnire i-a pătruns în suflet, ca s-o facă să plîngă aşa ?

Şi-i urmară paşii, după mărgăritarele cărărilor şi o aflară, toată în lacrimi, în fundul tufişurilor. Şi alergară spre dînsa şi o îmbrăţişară şi-o desmierdară, ca să ogoiască scumpu-i suflet. Şi-i grăiră :

— O, Farizada, surioară, unde-s trandafirii bucuriei tale şi aurul veseliei tale ? O, surioară, răspunde-ne !

Şi Farizada le zîmbi, căci îi iubea ; şi un boboc de trandafir, micuţ de tot, se născu deodată, rumen, pe buzele sale ; şi le zise :

— O, fraţii mei ! şi ruşinată cu totul de întîia-i dorinţă, nu cuteză să spuie mai mult.

Şi ei îi grăiră :

— O, Farizada cu zîmbetul trandafiriu, o, surioară, ce tulburări neştiute îţi înnegurează astfel sufletul ? Povesteşte-ne grijile tale, dacă nu te îndoieşti de dragostea noastră !

Şi Farizada, hotărîndu-se, în sfîrşit, să vorbească, le spuse :

— O, fraţii mei, nu-mi mai iubesc grădinile ! şi izbucni în lacrimi şi mărgăritarele şiroiră din ochii săi.

Şi, întrucît ei tăceau, îngrijoraţi şi întristaţi de o veste atît de grea, ea le spuse :

— O, nu-mi mai iubesc grădinile ! Le lipseşte Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător şi Apa de Aur la Culoare !

Şi Farizada, lăsîndu-se deodată cuprinsă de focul dorinţei sale, povesti dintr-o răsuflare, fraţilor ei, cum venise bătrînica, şi le desluşi cu glas cît se poate de aţîţat, în ce stătea bunătatea desăvîrşită a Păsării Grăitoare, a Copacului Cîntător şi a Apei de Aur la Culoare.

Şi fraţii săi, după ce-o ascultară, fură la limanul mirării, şi-i ziseră :

— O, surioară preaiubită, potoleşte-ţi sufletul şi răcoreşte-ţi ochii. Căci fi-vor aceste lucruri pe vîrful de neajuns al muntelui Kaf, şi tot vom merge să le cucerim. Dar, ca să ne înlesneşti căutările, eşti tu în stare să ne spui măcar în ce loc pot fi găsite ?

Şi Farizada, îmbujorată toată, pentru că-şi rostise astfel dorinţa-i dintîi, le lămuri ceea ce ştia despre locul unde trebuiau să se afle cele trei lucruri. Şi adăugă :

— Asta-i tot ce ştiu şi nimic mai mult !

Şi ei strigară, amîndoi odată :

— O, surioară, vom pleca în căutarea lor ! Dar ea le strigă, spăimîntată :

— Oh, nu ! oh, nu ! Nu plecaţi !

Şi Farid, cel mai mare, zise :

— Farizada, dorinţa ta îi deasupra capului nostru şi pe ochii noştri. Dar mie, vîrstnicului, mi se cuvine s-o împlinesc. Calul mi-e încă înşeuat şi mă va purta fără preget spre hotarele Indiei, acolo unde se află cele trei minuni pe care ţi le-oi aduce !

Şi se întoarse spre frate-său şi-i zise :

— Tu, frate, vei rămîne aici, ca s-o veghezi pe sora noastră, cît voi lipsi eu. Căci nu se cade s-o lăsăm singură acasă !

Şi, chiar în ceasul acela alergă spre cal, sări în spinarea lui şi, plecîndu-se, îmbrăţişă pe Faruz, frate-său, şi pe soră-sa, Farizada, care-i spuse, scăldată toată în lacrimi :

— O, vîrstnicul nostru, ai milă ! las-o încolo, călătoria asta plină de primejdii şi scoboară de pe cal. Decît să sufăr de lipsa ta, mai bine să nu văd niciodată Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător şi Apa de Aur la Culoare !

Dar Farid îi zise, îmbrăţişînd-o încă o dată :

— O, surioară, alungă-ţi temerile, căci lipsa mea nu va dura mult şi nu mi se va întîmpla nimic rău, nici supărător în timpul acestei călătorii. Şi, de altfel, ca neliniştea să nu te chinuie de-a lungul lipsei mele, iată jungherul acesta pe care ţi-l încredinţez !

Şi trase de la cingătoare un jungher, al cărui mîner era bătut cu cele dintîi mărgăritare căzute din ochii Farizadei cînd era copiliţă, şi i-l dădu, zicînd :

— Farizada, acest jungher îţi va da de ştire asupra stării mele. Din cînd în cînd îl vei scoate din teacă şi-i vei cerceta tăişul. Dacă-l vei vedea deopotrivă de neted şi lucitor cum e în clipa asta, va fi semn că-s mereu în viaţă şi plin de sănătate ; dar de-l vei vedea tulbure şi ruginit, vei şti că mi s-a întîmplat un necaz mare ori că am căzut în robie ; şi de vei vedea că picură sînge din el, vei avea încredinţarea că nu mă mai număr printre trăitori ! Spuse şi fără a mai voi să audă nimic, porni în galopul calului pe calea ce ducea către India.

Şi călători el vreme de douăzeci de zile şi douăzeci de nopţi, prin singurătăţi unde nu se afla decît iarba verde. Şi în cea de a douăzecea zi a călătoriei sale, sosi pe o

pajiște, la poala unui munte. Și pe pajiștea ceea era un copac. Și sub copac ședea un foarte bătrîn șeik. Și fața acelui preabătrîn șeik se ascundea pe de-a-ntregul sub părul său lung, sub tufele sprîncenelor sale și sub perii unei bărbi care era nemaipomenită, și albă ca lîna proaspăt scărmănată. Brațele și picioarele sale erau cît se poate de subțiri iar degetele mîinilor și picioarele sale se isprăveau cu niște unghii de o lungime nemaivăzută. Și învîrtea el în mîna stîngă un șirag de mătănii, în vreme ce mîna dreaptă o ținea neclintită, la înălțimea frunții, cu arătătorul ridicat. Și era, neîndoielnic, un bătrîn sihastru plecat din lume, cine știe din ce vremi neștiute ?

Și întrucît acesta era cel dintîi om pe care-l întîlnea, în cea de a douăzecea zi a călătoriei sale, prințul Farid puse piciorul în pămînt și, ținînd calul de dîrlog, înaintă pînă la șeik și-i zise :

— Pacea deasupra ta, sfinte omule !

Și bătrînul îi înapoie salamlîcul, dar cu glas așa de înăbușit de desimea musteților sale și a bărbii sale, că prințul Farid nu putu deslușî decît vorbe de neînțeles.

Atunci prințul Farid, care nu se oprise decît ca să afle lămuriri despre ceea ce venea să caute atît de departe de țara sa, își spuse :

— Trebuie negreșit să-l fac să se audă !

Și scoase din desagă niște foarfeci și-i spuse șeikului :

— O, preacinstite unchește, îngăduiește-mi să-ți dau cîteva îngrijiri cu care n-ai vreme să te îndeletnicești tu însuți, cufundat cum ești, fără contenire, în gîndurile sfințeniei !

Şi, întrucît bătrînul şeik nu arăta împotrivire, nici nevoinţă, Farid se apucă să reteze, să taie şi să scurteze totodată barba, mustăţile, sprîncenele şi unghiile, atît şi atît, că şeikul ieşi întinerit cu douăzeci de ani, pe puţin. Şi, după ce-i făcu bătrînului această slujbă, îi zise, potrivit obiceiului bărbierilor :

— Să-ţi fie asta o împrospătare şi o desfătare !

Cînd bătrînul şeik se simţi uşurat în chipul acesta de tot ce-i apăsase trupul, se arătă mulţumit cît se poate şi-i zîmbi călătorului. Apoi, cu glas ce se făcuse mai limpede decît al unui copil, îi zise :

— Scoboare-se asupra ta toate binecuvîntările, fiule, pentru binefacerea pe care ţi-o datorează bătrînul străvechi care sînt. Dar de asemeni, cinstite călătorule, oricine-ai fi, sînt gata să te ajut cu sfaturile mele şi cu deprinderea mea !

Şi Farid se grăbi să-i răspundă :

— Vin de foarte departe în căutarea Păsării Grăitoare, a Copacului Cîntător şi a Apei de Aur la Culoare. Îmi poţi spune, dar, în ce loc le-aş putea găsi ? Ori n-ai nimic la ştiinţă în privinţa lor ?

Auzind aceste vorbe ale tînărului călător, şeikul conteni să-şi învîrtească mătăniile, într-atîta se află de tulburat. Şi nu răspunse. Şi Farid îl întrebă :

— Uncheşule, de ce nu grăieşti ? Grăbeşte-te a-mi spune, ca să nu-mi las calul să se răcească aici, de ştii ceea ce te întreb, ori de nu ştii !

Şi şeikul, într-un sfîrşit, îi zise :

— De bună seamă, fiule, cunosc şi locul unde se găsesc cele trei lucruri şi calea ce duce acolo. Dar slujba pe

care mi-ai făcut-o este atît de mare în ochii mei, că nu mă pot hotărî să te las, în schimb, pradă cumplitelor primejdii ale acestei încercări !

Apoi adăugă :

— Ah ! fiule, grăbește-te mai curînd să faci cale întoarsă și să te înapoiezi în țara ta ! Cîți feciori, înaintea ta, au trecut pe aici și nu i-am mai văzut nicicînd întorcîndu-se !

Dar Farid, plin de bărbăție, grăi :

— Uncheșule, arată-mi numai calea de urmat și nu te îngriji de celelalte. Căci brațele mele știu să-și apere stăpînul !

Și șeikul, cătinel, întrebă :

— Dar cum te-oi apăra împotriva nevăzutului, copile, îndeosebi cînd cei din Nevăzut sînt mii și mii ?

Și Farid scutură din cap și răspunse :

— O, preacinstite șeikule ! Soarta mi-i aninată de gît și de-oi ocoli-o ea mă va urmări ! Spune-mi dar, de vreme ce știi, ce-mi rămîne de făcut ! Și în chipul acesta mă vei îndatora !

...Cînd Bătrînul Copacului văzu că nu poate izbuti să-l strămute pe tărîmul călător din hotărîrea lui, bagă mîna într-o traistă pe care o avea la cingătoare și scoase dintr-însa o minge de piatră roșie. Și-i întinse călătorului mingea ceea, zicîndu-i :

— Te va călăuzi, unde trebuie să te călăuzească. Tu, suie pe cal și arunc-o înaintea ta. Și ea se va rostogoli și tu o vei urma, pînă în locul unde se va opri. Atunci vei descăleca și vei lega calul cu frîul de această minge, și el va rămîne locului, așteptîndu-ți întoarcerea. Și vei urca

pe muntele cela al cărui vîrf îl zăreşti de aici. Şi în toate părţile, pe cale, vei vedea mari bolovani negri, şi vei auzi glasuri care nu vor fi nici glasurile puhoaielor, nici ale vînturilor în adîncuri, ci vor fi glasurile celor din Nevăzut. Şi ele vor urla vorbe ce îngheaţă sîngele pămîntenilor. Dar tu să nu le asculţi. Căci de cumva, speriat, vei întoarce capul ca să te uiţi în urma ta, în vreme ce ele te-or chema, cînd de aproape, cînd de departe, vei fi preschimbat, chiar în clipa aceea, într-o stană de piatră neagră, asemănătoare pietrelor negre ale muntelui; dar dacă, împotrivindu-te acestei chemări, vei ajunge în vîrf, vei găsi acolo o colivie şi în colivie Pasărea Grăitoare. Şi-i vei spune: „Pacea deasupra ta, o, Bülbül el-Hazar! Unde-i Copacul Cîntător? Unde-i Apa de Aur la Culoare?“ Şi Pasărea Grăitoare ţi-a răspunde: „Uassalam!“

Şi după ce grăi astfel, bătrînul şeik scoase un oftat mare. Şi nimic mai mult.

Atunci Farid se grăbi să sară pe cal; şi, din toate puterile, aruncă mingea înaintea lui. Şi mingea de piatră roşie se rostogoli, se rostogoli, se rostogoli. Şi calul lui Farid, un fulger printre alergători, cu greu o urma peste tufişurile pe care le trecea, peste gropile pe care le sărea şi peste piedicile pe care le ocolea. Şi urmă ea să se rostogolească astfel, cu o iuţeală deloc ostenită, pînă ce se lovi de cele dintîi stînci ale muntelui. Atunci se opri.

Şi prinţul Farid scoborî de pe cal şi înfăşură frîul în jurul mingii de piatră. Şi calul rămase neclintit pe cele patru picioare ale sale şi nu se urni, mai dihai decît dacă ar fi fost ţintuit.

Şi, pe dată, prinţul Farid începu a urca muntele. Şi mai întîi nu auzi nimic. Dar, pe măsură ce suia, vedea că pămîntul se acopere de steiuri negre care întruchipau oameni împietriţi. Şi el nu ştia că erau trupurile tinerilor domni care i-o luaseră înainte prin acele locuri de pustiire. Şi deodată, dintre stînci, se făcu auzit un ţipăt, cum nu auzise el de cînd era, şi care fu curînd urmat, în dreapta şi-n stînga, de alte ţipete ce n-aveau nimic omenesc. Şi nu erau nici vuietele vînturilor sălbatice în singurătăţi, nici mugetele puhoaielor, nici urletele apelor ce se prăvălesc în hăuri, căci erau glasurile celor din Nevăzut. Şi unele spuneau: „Ce vrei? Ce vrei?" Şi altele spuneau: „Puneţi mîna pe el! Omoriţi-l!" Şi altele ziceau: „Împingeţi-l! Rostogoliţi-l!" Şi altele rîdeau de el, strigînd: „Ho! Ho! Micuţul! Micuţul! Ho! Ho! Vino! Vino!"

Dar prinţul Farid, fără să se lase abătut din cale de acele glasuri, urmă să urce cu statornicie şi hotărîre. Şi glasurile se făcură curînd aşa de multe şi aşa de cumplite, şi, uneori, suflarea lor trecea aşa de aproape de faţa lui, şi atît de grozavă ajunsese larma lor, la dreapta ca şi la stînga, înainte ca şi înapoi, şi atît de ameninţătoare erau, şi atît de grabnică se făcea chemarea lor, că prinţul Farid fu apucat, fără să vrea, de tremur. Şi, uitînd povaţa dată de Bătrînul Copacului, întoarse capul sub suflarea mai puternică a unuia din glasuri. Şi, în aceeaşi clipă, un urlet fioros, scos de mii de glasuri, fu urmat de o mare linişte. Şi prinţul Farid se prefăcu în stană de piatră neagră.

Şi, la poala muntelui, acelaşi lucru se petrecu cu calul care fu schimbat într-un bolovan fără chip. Şi mingea de

piatră roșie apucă iarăși, de-a rostogolul, calea spre Bătrînul Copacului.

Pasămite, în ziua aceea, prințesa Farizada scoase, ca de obicei, jungherul din teaca pe care o ținea mereu la cingătoare. Și pală și tremurătoare fu ea, văzînd tăișul, în ajun atît de neted și lucitor, întunecat cu totul și ruginit. Și, prăbușită în brațele prințului Faruz, care alergase la chemarea ei, strigă :

— Ah, frate, unde ești ? De ce te-am lăsat să pleci ? Ce-ai ajuns în acele țări străine ? Nefericită ce sînt ! O, vinovată Farizada, nu te mai iubesc !

Și suspinele o înăbușeau și-i scuturau pieptul. Și prințul Faruz, nu mai puțin zdrobit decît soră-sa, începu s-o ogoiască ; apoi îi grăi :

— Ce s-a întîmplat, s-a întîmplat, Farizada, de vreme ce tot ce-i scris trebuie să se-mplinească. Dar acuma-i rîndul meu să mă duc în căutarea fratelui nostru, și totodată, să aduc cele trei lucruri care au pricinuit prinderea lui în clipa asta.

Și Farizada, rugătoare, strigă :

— Nu, nu ! ai milă, nu pleca, dacă-i vorba să te duci în căutarea lucrurilor pe care le-a poftit inima-mi lacomă. O, frate, de ți se va întîmpla vreo nenorocire, voi muri !

Dar tînguirile și lacrimile ei nu-l clintiră pe prințul Faruz din hotărîrea lui. Și el încălecă și, după ce-și luă rămas bun de la soră-sa, îi întinse niște mătănii de mărgăritare — lacrimile de-al doilea plînse de Farizada cînd era copiliță, și-i grăi :

— Surioară, cînd aceste mărgăritare vor conteni să curgă sub degetele tale, unele după altele, de parcă s-ar

lipi, va fi semn că am îndurat aceeaşi soartă ca şi fratele nostru !

Şi Farizada, foarte tristă, zise, îmbrăţişîndu-l :

— Fie, o, preaiubitul meu, să nu se întîmple nimic şi să te poţi întoarce acasă cu vîrstnicul nostru !

Şi, la rîndu-i, prinţul Faruz apucă pe calea ce ducea spre India.

Şi, în cea de a douăzecea zi a călătoriei sale, îl găsi pe Bătrînul Copacului, care şedea, aşa cum îl văzuse şi prinţul Farid, cu arătătorul mîinii drepte ridicat la înălţimea frunţii. Şi, după salamlîcuri, bătrînul, întrebat, îi dădu de ştire prinţului despre soarta fratelui său şi se strădui din toate puterile să-l întoarcă din hotărîrea lui. Dar, văzînd că nu ajunge la nici un capăt cu stăruinţele sale, îi dădu mingea de piatră roşie. Şi ea îl călăuzi la poala muntelui celui fără întoarcere.

Şi prinţul Faruz porni hotărît pe munte, şi glasurile se înălţară pe urmele sale. Dar el nu le asculta. Şi la ocări, ameninţări şi chemări nu răspundea. Şi ajunsese la mijlocul urcuşului, cînd, deodată, auzi un strigăt îndărătul lui:

— Frate, frate ! nu fugi dinaintea mea !

Şi Faruz, uitînd orice chibzuială, se întoarse la glasul acela şi fu prefăcut, într-o clipă, în stană de piatră neagră.

Şi, în palatul său, Farizada, care nu părăsea mătăniile de mărgăritare nici zi, nici noapte, şi le învîrtea grăunţii între degete, băgă de seamă, dintr-o dată, că ele nu mai ascultau de dînsa şi că se lipiseră unele de altele. Şi strigă:

— O, sărmanii mei fraţi, credincioşi toanelor mele, voi merge după voi ! Şi înăbuşi toată durerea în sinea ei şi,

fără a pierde vremea în tînguiri zadarnice, se tiptilă în vestminte de cavaler, se armă, şi porni călare, apucînd aceeaşi cale ca şi fraţii săi.

Şi în cea de a douăzecea zi, îl întîlni pe bătrînul şeik, aşezat sub copac, la marginea drumului. Şi-i dădu bineţe, cu cinstire, şi-i zise :

— O, sfinte bătrîne, tăicuţule, n-ai văzut trecînd, la douăzeci de zile depărtare, doi domni tineri şi frumoşi care căutau Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător şi Apa de Aur la Culoare ?

Şi bătrînul răspunse :

— O, stăpîna mea, Farizada cu zîmbetul trandafiriu, i-am văzut şi i-am povăţuit. Şi vai, ca atîţia alţii înainte, au fost şi ei opriţi în încercarea lor, de cei din Nevăzut !

Şi Farizada, văzînd că omul cel sfînt o numea cu numele ei, fu la limanul înmărmuririi, iar bătrînul îi zise :

— O, stăpînă a strălucirii, nu te-au amăgit cei ce ţi-au vorbit de cele trei lucruri fără seamăn, în căutarea cărora au pornit atîţia prinţi şi domni. Dar ei nu ţi-au arătat primejdiile pe care le poartă o încercare atît de ciudată ca aceea pe care o urmăreşti !

Şi-i aduse la cunoştinţă Farizadei tot ce i se poate întîmpla dacă merge în căutarea fraţilor săi şi a celor trei minuni. Şi Farizada îi spuse :

— O, sfinte omule, sufletul meu lăuntric este tulburat tot de vorbele tale, căci îi aşa de lesne să-l înfricoşezi ! Dar cum să dau înapoi cînd îi vorba să-mi găsesc fraţii ? O, sfinte omule, ascultă rugămintea unei surori iubitoare şi arată-mi mijloacele ca să-i slobozesc de vrajă !

Şi bătrînul şeik răspunse :

— Farizada, fiică de rege, iată mingea de piatră care te va călăuzi pe urmele lor. Dar nu-i vei putea slobozi decît după ce vei fi stăpînă pe cele trei minuni. Şi pentru că nu-ţi pui sufletul în primejdie decît din pricina iubirii tale de fraţi, şi nu pentru că eşti mînată de dorinţa de a cuceri necuprinsul, necuprinsul va fi robul tău. Află dar că nimeni printre fiii pămîntenilor nu se poate împotrivi chemării Nevăzutului. De aceea, spre a birui Nevăzutul, trebuie să te armezi împotriva lui cu dibăcie, căci El stăpîneşte puterea. Şi dibăcia fiilor omului va birui toate puterile Nevăzutului !

Şi, după ce grăi aşa, Bătrînul Copacului dădu Farizadei mingea de piatră roşie, apoi scoase de la cingătoare un buc de lînă şi spuse :

— Cu acest uşor buc de lînă, o, Farizada, îi vei birui pe cei din Nevăzut !

Şi adăugă :

— Apleacă spre mine slava capului tău, Farizada ! Şi ea îşi plecă spre Bătrîn capul, ea al cărui păr era de aur într-o parte şi de argint în cealaltă.

Şi bătrînul grăi :

— Fie ca fiica oamenilor, cu acest buc uşor, să izbîndească împotriva puterilor celor din văzduh şi a tuturor capcanelor Nevăzutului !

Şi despărţind bucul în două părţi, îi puse Farizadei în urechi fiecare parte şi, cu mîna, îi făcu semn să pornească.

Și Farizada îl lăsă pe Bătrîn și, plină de cutezanță, aruncă mingea către munte.

Și cînd ajunse la cele dintîi stînci și după ce, descălecînd, înaintă spre înălțimi, glasurile se ridicară pe urmele sale, dintre bolovanii de piatră neagră, cu un tărăboi înfricoșător. Dar ea n-auzea decît un bîzîit nedeslușit, nu prindea nici o vorbă, nu oblicea nici o chemare și, prin urmare, nu simțea nici o teamă. Și urcă ea fără oprire, deși era gingașă și cu toate că picioarele sale nu călcaseră pînă atunci decît nisipul mărunt al cărărilor. Și ajunse, fără șovăială, în vîrful muntelui și zări, în mijlocul podișului din acel vîrf, o colivie de aur dinaintea ei, pe o temelie de aur. Și în colivie văzu Pasărea Grăitoare.

Și Farizada alergă și puse mîna pe colivie, strigînd :

— Pasăre ! Pasăre ! te-am prins ! Te-am prins ! Și n-ai să-mi scapi ! Și, totodată, scoase, aruncînd-o departe, lîna, de-atunci încolo zadarnică ce o ajutase să fie surdă la chemările și amenințările Nevăzutului. Căci acum amuțiseră toate glasurile Nevăzutului și o mare tăcere domnea deasupra muntelui.

...Și din sînul acelei mari tăceri, în răsunătoarea străvezime, se înălță glasul Păsării Grăitoare. Și spunea, cu toate armoniile însoțite într-însa, spunea, cîntînd în graiul său de pasăre :

„Dar cum dar cum,
O, Farizada, Farizada,
Cu trandafiriu surîs,
Ah, ah ! — Ah, ah !

Cum aș putea,
Ya leili, ya eini *
Să mă gîndesc
Să-ți scap?
Ah, ah! — Ya leili!
Ah, ah! — Ya eini!
Știu, da, știu:
Decît tine mai bine
Cine ești, cine ești,
Farizada, Farizada!
Ah, ah! — Ah, ah!
Ya leini! leili! Ya eini!
Știu decît tine mai bine
Cine ești, cine ești
Farizada, Farizada!
Eini! Eini! Eini!
Farizada, Farizada!
Sînt robul tău,
Robul tău credincios,
Farizada, Farizada!"

Astfel cîntă, o, alăute! Pasărea Grăitoare. Și Farizada, răpită, la limanul răpirii, uită necazurile și ostenelile; și, luînd de bune spusele minunatei Păsări care tocmai se socotise robul său, se grăbi să-i zică:

---

* Ya leili, ya eini înseamnă „o, noapte, o, ochilor!" Aceste cuvinte însoțesc de obicei, ca un refren, versurile și cîntecele arăbești.

— O, Bülbül el-Hazar, o, minune a văzduhului, dacă eşti robul meu, dovedeşte-o, dovedeşte-o!

Şi Bülbül, drept răspuns, cîntă :

„Farizada, Farizada,
Dă-ţi porunca, porunca!
Farizada, porunca!
Cînd te-aud, te-aud, te-aud,
Mă supun, mă supun, mă supun!“

Atunci Farizada îi zise că avea mai multe lucruri de cerut şi, la început, îl rugă să-i arate mai întîi unde se afla Copacul Cîntător. Şi Bülbül, cu viersul său, îi spuse să se întoarcă spre celălalt povîrniş al muntelui. Şi Farizada se întoarse spre povîrnişul dimpotriva celui pe care-l urcase şi privi. Şi în mijlocul acelui povîrniş văzu un copac atît de uriaş, că la umbra lui s-ar fi putut adăposti o oaste întreagă. Şi se miră în sufletul său şi nu ştiu cum ar putea face să dezrădăcineze şi să ia cu sine asemenea copac. Şi Bülbül, care-i vedea încremenirea, îi grăi, cîntînd, că nu era deloc nevoie să dezrădăcineze copacul cel bătrîn, ci că era de ajuns să-i rupă o ramură, cît de mică, şi s-o răsădească oriunde-i va plăcea, ca s-o vadă pe dată cum prinde rădăcini şi se face un copac tot aşa de frumos cît cel pe care-l privea. Farizada se îndreptă spre copac şi auzi cîntul ce răsufla din el. Şi-şi dete seama că se afla în faţa Copacului Cîntător! Căci nici boarea în grădinile Persiei, nici alăutele indiene, nici harpele Siriei, nici ghitarele Egiptului nu dăduseră vreodată o armonie

asemănătoare cu cîntecul miilor de guri nevăzute ce erau în foile acelui Copac muzicant.

Și după ce Farizada, trezindu-se din răpirea în care o cufundase acel cînt, culese o ramură din Copacul Cîntător, se întoarse spre Bülbül și-l rugă să-i arate unde se găsește Apa de Aur la Culoare. Și Pasărea Grăitoare îi spuse să se întoarne către asfințit și să meargă să se uite după stînca albastră pe care o va vedea într-acolo. Și Farizada se înturnă către asfințit și văzu o stîncă ce era de peruzea fragedă. Și se îndreptă către locul acela și, îndărătul stîncii de peruzea fragedă, văzu țîșnind un pîrîiaș subțire, asemenea aurului topit. Și apa ceea, toată de aur, a pîrîiașului zămislit din stînca de peruzea, era încă și mai minunată, aflîndu-se străvezie și proaspătă ca apa însăși a topazelor.

Și pe stîncă, într-o crăpătură, era pus un ulcior de cleștar. Și Farizada luă ulciorul și-l umplu cu apa ceea strălucitoare. Și se înapoie la Bülbül, cu ulciorul de cleștar pe umăr și cu creanga cîntătoare în mînă.

Și iaca așa stăpîni Farizada cu surîs trandafiriu cele trei lucruri de neasemuit.

Și-i spuse ea lui Bülbül :

— O, tu, cel mai frumos, îmi mai rămîne să-ți rostesc o rugăminte. Și ca s-o văd împlinită am venit de la așa depărtare, în căutarea ta !

Și, cum Pasărea o pofti să vorbească, ea zise cu glas tremurător :

— Frații mei, o, Bülbül, frații mei !

Cînd auzi Bülbül aceste vorbe, păru foarte stingherit. Căci știa că nu era în puterea sa să lupte împotriva

celor din Nevăzut și a vrăjilor lor și că el însuși le era supus dintotdeauna. Dar își spuse îndată că, de vreme ce soarta i-a adus izbîndă prințesei, el o putea sluji, de atunci înainte, fără teamă, nemaiținînd seama de vechii săi stăpîni. Și, drept răspuns, cîntă :

„Cu picături, picături, picături,
Din Apa Ulciorului de cleștar,
O, Farizada, Farizada !
Cu picături, picături, picături,
Stropește, o, trandafirie, trandafirie,
Stropește pietrele muntelui,
Cu picături, picături, picături,
O, Farizada, Farizada !“

Și Farizada luă într-o mînă ulciorul de cleștar și în cealaltă colivia de aur a lui Bülbül și ramura cîntătoare, și scoborî iar poteca. Și de fiece dată cînd întîlnea un bolovan de piatră neagră, îl stropea cu cîteva picături din Apa de Aur la Culoare. Și piatra prindea viață și se schimba în om. Și Farizada, neuitînd niciuna, își găsi în chipul acesta frații.

Și Farid și Faruz, astfel sloboziți, alergară să-și îmbrățișeze sora. Și toți domnii pe care-i dezlegase de somnul lor de piatră, veniră să-i sărute mîna. Și se socotiră robii ei. Și toți laolaltă scoborîră spre cîmpie și încălecară pe cai, după ce Farizada îi slobozi, deopotrivă, de farmec. Și apucară spre Copacul Bătrînului.

Dar Bătrînul nu mai era pe pajiște, și Copacul nu mai era nici el pe pajiște. Și Bülbül, deoarece Farizada îl în-

trebă, îi răspunse cu glas ce se făcu deodată plin de cumpăt :

— De ce voiești să-l mai vezi pe Bătrîn, Farizada ? El i-a dat fiicei oamenilor învățătura bucului de lînă care biruiește glăsurile rele, glasurile pismașe, glasurile stingheritoare și toate glasurile ce tulbură sufletul lăuntric și-l împiedică să ajungă pe creste. Și, după cum măiestrul se șterge dinaintea învățăturii sale, tot așa, o, Farizada, Bătrînul Copacului s-a făcut nevăzut, după ce ți-a trecut înțelepciunea lui ! Și de acum înainte relele care-i mîhnesc pe cei mai mulți dintre oameni nu vor avea nici o putere asupra sufletului tău.

Astfel se rosti Pasărea Grăitoare, pe locul unde odinioară se înălța Copacul Bătrînului. Și toți se minunară de frumusețea graiului său și de adîncimea cugetelor sale.

Și ceata care o însoțea pe Farizada își urmă calea. Dar curînd ea începu să se împuțineze, căci, pe măsură ce se găseau iarăși pe drumul pe care sosiseră, domnii sloboziți de vrajă de Farizada veneau, unul după altul, să-i înnoiască rostirea mulțumitei lor și, sărutîndu-i mîna, se despărțeau de ea și de frații ei. Și în seara celei de a douăzecea zile, prințesa Farizada și prinții Farid și Faruz sosiră, fără primejdii, în sălașul lor.

Pasămite, cum puse piciorul în pămînt, Farizada se grăbi să agațe colivia în grădina sa, sub un umbrar. Și îndată ce Bülbül aruncă cel dintîi sunet al viersului său, toate păsările alergară să-l privească și, după ce-l văzură, îi dădură cu toatele binețe. Căci privighetorile și cintezoii, ciocîrliile și pitulicile, stigleții și turturelele și toate soiurile făr-de număr ale păsărilor care locuiesc în grădini

recunoscură, într-o clipă, înălțimea de netrecut a frumuseții sale. Și cu glas ascuțit și cu glas gros, ca niște almee, însoțiră cu ciripitul lor cîntul său singuratic.

Și Farizada se apropie de un mare havuz de alabastru, unde avea obicei să-și oglindească cosița care era de aur într-o parte și de argint în cealaltă, și turnă în el o picătură din apa cuprinsă în ulciorul de cleștar. Și picătura de aur se umflă și se înălță și se îmbelșugă în buchete scînteietoare, și nu conteni să țîșnească și să cadă iar, dînd aerului înfocat o răcoare de peșteră de mare.

Și Farizada răsădi, cu mîinile ei, ramura din Copacul Cîntător. Și ramura prinse, pe dată, rădăcini și se făcu, în cîteva clipe, un copac deopotrivă de frumos cu acela din care se trăgea. Și un cînt răsuflă din el, atît de minunat, că nici boarea în grădinile Persiei, nici alăutele indiene, nici harpele Siriei, nici ghitarele Egiptului nu i-ar fi putut rosti cerească armonie. Și, ca să asculte miile de guri nevăzute ale foilor muzicante, rîurile se opriră din mersul lor șopotitor, păsările înșile își stăpîniră glasurile, iar hoinara boare a cărărilor își strînse mătăsurile.

Și, în palat, viața își depănă iar firul zilelor sale de fericită neschimbare. Și Farizada își urmă preumblările prin grădini, oprindu-se ceasuri lungi să steie de vorbă cu Pasărea Grăitoare, să asculte Copacul Cîntător și să se uite la Apa de Aur la Culoare. Și Farid și Faruz se dedară iar vînătorilor și alergărilor de cai.

...Pasămite, într-o zi, pe un hogaș al pădurii, așa de strîmt, că nu se putură da din vreme la o parte, cei doi frați se întîlniră cu sultanul care vîna. Și ei scoborîră în

pripă de pe cai și i se închinară cu fruntea la pămînt. Și sultanul, la limanul mirării, văzînd în acea pădure doi cavaleri neștiuți de dînsul, înveșmîntați așa de bogat, de parcă ar fi fost din alaiul său, voi să le vadă chipul și le zise să se ridice. Și cei doi frați se sculară cu o înfățișare în care mîndrețea se însoțea minunat cu cinstirea și cumpătul. Și sultanul fu izbit de frumusețea lor, și-i privi încîntat cîtăva vreme, fără vorbă, măsurîndu-i din cap pînă-n picioare. Apoi îi întrebă cine erau și unde locuiau. Căci inima-i era îmboldită către dînșii și se tulburase. Și ei răspunseră :

— O, rege al vremii, sîntem fiii săvîrșitului robului tău, fostul vechil al grădinilor. Și locuim nu departe de aici, în casa pe care o datorăm mărinimiei tale !

Și sultanul se bucură foarte să cunoască pe feciorii credinciosului său slujitor ; dar se miră că nu se înfățișaseră la palat pînă în ziua aceea, ca să facă parte din alaiul său. Și-i întrebă de ce se ținuseră deoparte ? Și ei răspunseră :

— O, rege al vremii, iartă-ne dacă ne-am ținut deoparte pînă azi și nu ne-am înfățișat între darnicele tale mîini ; dar avem o soră, mezina noastră, care-i pentru noi cea de pe urmă povață a tatălui nostru și asupra căreia veghem cu asemenea iubire, că nu ne putem gîndi s-o părăsim !

Și sultanul fu înduioșat cît se poate de această însoțire frățească, și se firitisi din ce în ce mai mult că-i întîlnise, zicîndu-și :

— N-aș fi crezut niciodată că se află în regatul meu doi tineri atît de desăvîrșiți și totodată atît de lipsiți de rîvnă deșartă !

Și-l apucă o dorință nestăvilită să-i privească în sălașul lor, ca să-și răcorească ochii cu vederea lor. Și se destăinui pe dată celor doi frați care răspunseră cu ascultare și supunere, și se grăbiră să-i facă strajă. Și prințul Farid le-o luă înainte, ca să se ducă s-o înștiințeze pe soră-sa, Farizada, de sosirea sultanului.

Și Farizada, care nu era deloc deprinsă a primi musafiri, nu știu de ce să se apuce, spre a da sultanului, cu vrednicie, cinstirea cuvenită. Și, în această înmărmurire, nu găsi altceva mai bun decît să meargă să se sfătuiască cu prietenul său Bülbül, Pasărea Grăitoare. Și-i spuse :

— O, Bülbül, sultanul ne face cinstea să vină să ne vadă casa și trebuie să-l ospătăm. Grăbește-te dar să mă înveți cum ne vom putea împlini rostul, așa ca să plece de la noi mulțumit !

Și Bülbül răspunse :

— O, stăpînă, nu-i de trebuință s-o pui pe bucătăreasă să gătească tipsii și tipsii de bucate. Căci numai un fel i se potrivește sultanului și trebuie să i-l așezi dinainte. Și-i o mîncare de castraveți împănați cu mărgăritare !

Și Farizada fu mirată și crezînd că Pasărea grăise în dodii, se împotrivi zicînd :

— Pasăre ! Pasăre ! nu te gîndești ? Castraveți împănați cu mărgăritare ? Dar îi o mîncare nemaiauzită ! Dacă regele ne face cinstea să steie la noi la masă, apoi de bună seamă el vrea să mănînce, nu să înghită mărgăritare ! Voiești, poate, să spui „o mîncare de castraveți cu orez", o, Bülbül !

Dar, pierzîndu-şi răbdarea, Pasărea Grăitoare strigă :

— Deloc ! Deloc ! Deloc !... O împănătură de mărgăritare, de mărgăritare ! Şi nu de orez ! nu de orez ! nu de orez !

Şi Farizada, care avea toată încrederea în minunata Pasăre, se grăbi să deie poruncă bătrînei bucătărese să gătească mîncarea de castraveţi cu mărgăritare. Şi, cum mărgăritarele nu lipseau din casă, nu-i fu deloc greu să le găsească într-o cîtime destul de mare, spre a potrivi mîncarea.

Între acestea, sultanul, însoţit de prinţul Faruz, intră în grădină. Şi Farid, care-l aştepta în prag, îi ţinu scara şi-l ajută să descalece. Şi Farizada cu zîmbetul trandafiriu, învăluită întîiaşi dată (căci Bülbül o povăţuise), veni să-i sărute mîna. Şi sultanul fu înduioşat cît se poate de harul ei, de curăţia de iasomie ce se răspîndea din ea, întreagă, şi, cugetînd la bătrîneţea sa fără urmaşi, plînse. Apoi zise, binecuvîntînd-o :

— Cel ce lasă urmaşi nu moare !

Apoi adăugă, scoborîndu-şi iar privirile asupra Farizadei înclinate :

— Iar tu, fiică a slujitorului meu, o, tulpină înmiresmată, călăuzeşte-ne către vreun preaplăcut umbrar, unde să ne adăpostim de arşiţă !

Şi sultanul, avînd înainte pe tremurătoarea Farizada şi urmat de cei doi fraţi, porni spre răcoare.

Cel dintîi lucru care izbi privirile sultanului Khosru Şah fu buchetul de apă de culoarea aurului. Şi se opri el o clipă să-l privească cu minunare, şi strigă :

— Apă încîntătoare, ce trezeşti atîta desfătare vederii !

Şi înaintă ca s-o cerceteze mai de aproape şi, deodată, auzi viersul Copacului Cîntător. Şi-şi plecă urechea, răpit, la acea cîntare ce pogora din cer şi-o ascultă îndelung. Apoi strigă :

— O, cîntare pe care n-am auzit-o niciodată ! Şi, întrucît, ca s-o vadă mai bine se duse spre locul unde credea că o află, iată că ea conteni şi o mare tăcere adormi toată grădina.

Şi din sînul acelei mari tăceri se înalţă glasul Păsării Grăitoare, într-un cînt singuratic, strălucitor şi pierdut. Şi spunea :

— Fie binevenit sultanul Khosru Şah ! Binevenit ! binevenit ! binevenit ! Şi cu cel din urmă sunet trimis de acest glas care fermeca văzduhul, toată suflarea păsărilor răspunse, în graiul său : „Binevenit ! binevenit ! binevenit !"

Şi sultanul Khosru Şah fu vrăjit de toate acestea şi sufletul său, aşa de tulburat de tot ce simţise într-un răstimp atît de scurt, fu la înduioşarea cea de pe urmă. Şi strigă :

— Aici îi casa fericirii. Oh ! Mi-aş da puterea şi tronul ca să locuiesc cu voi, fii ai grădinarului meu !

Apoi, cum se pregătea să-i întrebe pe Farizada şi pe fraţii ei de unde veneau acele trei minuni de care nu izbutise să-şi deie seama apriat, ei îi arătară Copacul Cîntător şi Pasărea Grăitoare. Şi Farizada îi zise :

— Cît despre obîrşia acestor minuni, e o istorie pe care o voi povesti stăpînului nostru, sultanul, după ce se va fi odihnit.

Şi-l pofti pe sultan să se aşeze chiar sub umbrarul ce slujea de adăpost lui Bülbül şi unde bucatele tocmai fuseseră aduse pe o mare tipsie. Şi sultanul se aşeză sub umbrar, la locul de cinste. Şi i se dădură castraveţii cu mărgăritare, pe un taler de aur.

Şi sultanul, căruia îi plăceau, ce-i drept, castraveţii împănaţi, cînd îi văzu pe talerul întins de Farizada însăşi, fu simţitor la această grijă pe care nu şi-o putea desluşi. Dar curînd fu la limanul mirării, cînd văzu că, în loc să fie împănaţi, ca de obicei, cu orez şi cu fisticuri, castraveţii erau potriviţi cu mărgăritare. Şi-i zise Farizadei şi fraţilor ei :

— Pe viaţa mea ! ce noutate la potrivirea castraveţilor ! Şi de cînd, mă rog, mărgăritarele ţin loc de orez şi de fisticuri ?

Şi Farizada era cît pe ce să lase talerul şi să fugă de ruşine, cînd Pasărea Grăitoare, înălţînd glasul, chemă pe sultan pe nume, zicînd :

— O, stăpîne Khosru Şah ! Şi sultanul ridică fruntea spre Pasăre, care urmă cu glas plin de cumpăt :

— O, stăpînul nostru Khosru Şah ! Şi de cînd copiii unei sultane a Persiei pot fi schimbaţi în jivine la naşterea lor ? Dacă deci, o, rege al vremii, ai crezut odinioară un lucru atît de ciudat, n-ai dreptul să te miri de un lucru aşa de lămurit ca acela de astăzi ! Apoi adăugă :

— Aminteşte-ţi, stăpînul nostru, vorbele pe care, acum douăzeci de ani, le-ai auzit într-o seară, într-un sălaş umil ! De cumva le-ai uitat, stăpîne, îngăduie robului Farizadei să ţi le rostească încă o dată !

Şi Pasărea, cu glas asemeni dulcelui viers al fecioarelor, grăi :

— O, surioare ! cînd voi fi soţia sultanului, îi voi dărui o moştenire binecuvîntată ! Căci feciorii pe care soarta mă va face să-i nasc din însoţirea noastră vor fi întru totul vrednici de tatăl lor ; şi fata ce ne va răcori ochii, va fi un zîmbet al cerului ! Părul său va fi de aur într-o parte şi de argint în cealaltă, lacrimile sale, de va plînge, vor fi mărgăritare, rîsetele sale, dinari de aur şi zîmbetele sale, boboci de trandafir !

Şi sultanul, la vorbele acestea, îşi ascunse faţa în mîini şi suspină. Şi vechea-i durere se făcu şi mai vie decît în zilele amare ale trecutului. Şi toate gîndurile înăbuşite în fundul sufletului său desnădăjduit puhoiră deodată din inima sa şi-o sfîşiară !

Dar curînd glasul lui Bülbül se înalţă iarăşi, cîntător, de veselie. Şi zicea :

— Dă-ţi vălurile la o parte, o, Farizada, dinaintea părintelui tău !

Şi Farizada, care nu putea să nu asculte glasul prietenului său, ridică vălurile. Şi, cu ele, căzu diadema ce-i ţinea părul. Şi sultanul văzu asta şi, cu braţele întinse se sculă, scoţînd strigăt mare. Şi glasul lui Bülbül îi cuvîntă :

— Fiica ta, rege ! Căci de aur într-o parte era perişorul fecioarei şi de argint în cealaltă parte ; şi două mărgăritare de bucurie erau pe pleoapele sale, şi un boboc de trandafir pe buzele sale.

Şi regele, în aceeaşi clipă, se uită la cei doi fraţi care erau frumoşi. Şi se cunoscu într-înşii. Şi glasul lui Bülbül îi strigă :

— Feciorii tăi, rege !

Și, pe cînd sultanul Khosru Șah era încă încremenit de tulburare, Pasărea Grăitoare îi povesti iute, ca și copiilor săi, adevărata lor istorie, de la început pînă la sfîrșit, fără să uite nici un amănunt. Dar nu-i de folos s-o mai spunem o dată.

Și nici nu isprăvise bine istorisirea, că sultanul și copiii săi, uniți unii în brațele celorlalți, își amestecau lacrimile și sărutările. ,

Și cînd își veniră o leacă în fire din tulburarea lor, sultanul zise :

— O, copiii mei, să mergem în pripă s-o găsim pe mama voastră !

Dar, o, ascultătorii mei, nu mai voim să zugrăvim ceea ce se petrecu cînd sărmana mamă, care trăia singuratică în fundul chiliei sale, îl văzu iar pe sultan, soțul său, și cînd se cunoscu mama Farizadei cu surîs trandafiriu și a celor doi strălucitori feciori, frații ei. În ziua izbînzii, cele două surori zăcașe muriră de ciudă în vreme ce regelui Khosru Șah, sultanei, soția lui, mîndrului prinț, Farid, chipeșului prinț Faruz și frumoasei prințese Farizada le fu hărăzită viața cea mai plină de desfătări pînă la sosirea Despărțitoarei prietenilor și Nimicitoarei însoțirilor.

Aceasta-i minunata istorie a Farizadei cu surîs de trandafir.

Tălmăcire de RADU VASILIU

Piatra lunii

Pe vîrful Zeița de Jad sînt sute de temple.
De la poalele Pietrei Lunii izvorăște Rîul Rațelor.

ACESTE CUVINTE ZUGRĂVESC una din cele mai minunate privelişti de pe muntele Țin. Povestea spune că vîrful Zeița de Jad, care s-ar afla pe muntele Țin, este neasemuit de înalt şi pe el sînt o mulțime de temple. Nu departe de acest munte, se află un rîuleț cu apa limpede ca cristalul. E Rîul Rațelor, care izvorăște de la poalele Pietrei Lunii. Se zice că Piatra Lunii strălucește şi ziua, dar mai ales noaptea e neîntrecută. În fiecare seară din ea iese o lună mai rotundă şi mai strălucitoare decît luna de pe cer. Cel mai puternic lucește Piatra Lunii în zilele de 1 şi 15 ale fiecărei luni şi razele ei căzînd asupra Rîului Rațelor, acesta pare de cristal. Atunci, în mijlocul lunii se vede umbra unei fecioare, iar pe apele cristaline ale rîului înoată o pereche de rațe de aur. Dar nimeni nu a văzut limpede cum arată fecioara şi rațele de aur.

Povestea spune că demult, tare demult, într-unul din templele de pe munte trăia un călugăr care zi şi noapte nu avea altă treabă decît să petreacă. La bătrînețe, călugărul s-a gîndit să-şi caute un urmaş care să-i îngrijească de casă

și să-i facă mîncare. Într-o zi, trecînd prin satul de la poalele muntelui a văzut un copil de vreo zece ani care, în ciuda hainelor zdrențuite, era tare arătos. Făcîndu-și planul, călugărul s-a dus la părinții copilului și le-a spus :

— Voi sînteți săraci și e păcat de copilul ăsta așa frumos și deștept. Dacă vreți să trăiască ani mulți, fericiți, trimiteți-l la templu. Părinții au plîns ce au plîns, dar pînă la urmă și-au trimis copilul la templu.

La templu, copilul a fost ras în cap și i s-a dat o haină preoțească, încît arăta ca un călugăraș în toată regula. Deși niciodată nu avea voie să intre în biblioteca templului, micul călugăraș învățase o mulțime de lucruri. Știind că are pe cineva acasă, călugărul pleca și mai des la petreceri.

Micul călugăraș și-a petrecut în templu cîțiva ani. De cîte ori mergea la pîrîul din pădure să aducă apă, florile parcă se înviorau, iarba de pe malul rîului parcă se făcea și mai fragedă ; iar apa cristalină a rîului oglindea frumusețea băiatului. Atunci, nu se știe din ce motive, băiatul ofta. Într-o zi, după ce și-a umplut gălețile cu apă și tocmai voia să plece, a simțit așa, ca și cînd cineva l-ar trage de la spate și n-a mai putut să înainteze. A privit în jur, dar n-a văzut nimic. A pornit din nou, dar după doi pași s-a oprit. Nici de data aceasta nu a văzut nimic. Se înfuriase, cînd, a auzit un rîset și din spatele unui brad a ieșit o fecioară de vreo șaisprezece ani. Avea părul negru în care erau împletite flori de munte, iar pe fața-i rotundă străluceau doi ochi de o bunătate nespusă.

Pînă să spună băiatul un cuvînt, fata a și ridicat una din găleți, zicînd :

— Tu ești singur, iar eu mor de plictiseală. Hai să ne distrăm puțin.

De mult nu mai schimbase băiatul nici o vorbă cu nimeni în singurătatea muntelui și, deși se temea puțin, a căzut bucuros la învoială.

Fata era pricepută la vorbă și la glumă. Cunoștea numele tuturor ierburilor de leac și tuturor florilor de pe munte. Cu puteri nebănuite a rostogolit o stîncă care, prăvălindu-se în prăpastie, a bubuit ca un tunet. A apucat o creangă plină de flori și florile s-au scuturat ca o ploaie de nea peste ei. Și ei rîdeau, întruna. Niciodată nu fusese băiatul așa de vesel de cînd venise pe munte. După ce s-au despărțit și călugărașul s-a înapoiat la templu, s-a simțit, așa, deodată, nespus de fericit.

A doua zi, cum a plecat de acasă călugărul cel bătrîn, băiatul și-a luat gălețile și s-a grăbit spre rîu. Fata îl aștepta de mult pe malul apei. Și au început din nou să zburde. Ajungînd într-o poieniță, fata a spus :

— Vreau să te învăț să cînți. Și a început să cînte îmbiindu-l și pe băiat. Fata cînta un viers, băiatul cînta după ea și au cîntat așa pînă ce băiatul a învățat să cînte. Acum alergau împreună prin poieniță cîntînd. Așa a mai trecut o zi plină de veselie. De atunci, cum pleca călugărul, băiatul apuca gălețile și o zbughea în pădure, unde se întîlnea cu fata și se zbenguiau ziua întreagă.

Într-o zi, ca de obicei, călugărul a plecat la treburile lui. Pe drum și-a amintit că-și uitase pocalul de vin și s-a întors. Ajungînd pe creasta unui munte învecinat, a auzit două voci cîntînd de te fermecau. Călugărul s-a întrebat mirat cine poate să cînte atît de frumos în munții aceia

sălbatici ! Cu cît se apropia de casă cu atît cîntul răsuna mai clar, pînă ce şi-a dat seama că viersul vine din împrejurimile templului. A grăbit pasul şi ajungînd în poieniţă i-a văzut pe cei doi care cîntau şi se veseleau. Atunci, s-a furişat în pădure şi apropiindu-se tiptil de tineri le-a ieşit deodată în faţă strigînd :

— Nu vă mişcaţi ! Cum de îndrăzneşti tu, fată, să-mi ispiteşti discipolul ?

Călugăraşul a încremenit, iar fata a zbughit-o în pădure. Călugărul s-a repezit pe urmele ei. Undeva în adîncimea pădurii i s-a părut că vede fusta roşie a fetei, apropiindu-se însă, a văzut că era un bujor sălbatic, iar de fată nici urmă.

Întorcîndu-se la templu a început să-l bată şi să-l blesteme pe călugăraş, iscodindu-l ce-i cu fata. Băiatul s-a rugat să-l ierte, jurîndu-se că nu ştie nici de unde venise, nici cum o cheamă. Atunci călugărul a promis că-l iartă cu o condiţie : ca a doua zi să înfigă un ac, în care era vîrît capătul unui franjure, în fusta fetei.

Călugăraşul a luat franjurele şi acul, dar în sinea lui îşi făcuse planul să-l păcălească pe călugăr care, după cum se vedea treaba, nu avea gînduri bune cu fata.

A doua zi, nu plecase bine călugărul, că fata a venit şi veselă a spus :

— Hai să zburdăm ! Ce să faci în casă cînd afară e primăvară şi au înflorit toate florile ?! Înfricoşat, băiatul i-a spus :

— Surioară, să nu mai vii aici ! Călugărul mi-a dat un ac şi un franjure, vrea să te găsească şi să-ţi facă rău.

Zicînd acestea, vocea-i tremura gîndindu-se cît de tristă va fi viaţa lui dacă ea nu va mai veni.

Fata i-a smuls franjurele şi acul din mînă şi apucînd capătul franjurelui i-a spus băiatului :

— Nu mai fi trist, vino cu mine !

Au ieşit amîndoi pe poartă şi fata ţinea de capătul franjurelui. Speriat, băiatul i-a spus tremurînd :

— Aruncă firul, altfel călugărul va fi pe urmele noastre!

Izbucnind în rîs, fata i-a răspuns :

— Nu te teme, vino cu mine !

Au străbătut aşa pădurea, au trecut peste cîţiva munţi şi au ajuns la Rîul Raţelor cu apa cristalină, unde ea a aruncat franjurele. Apoi a bătut din palme şi din apa rîului a ieşit o pereche de raţe de aur. Una din ele ţinea în cioc o rămurică verde, de care atîrna un fruct roşu. Călugăraşul a simţit un miros puternic de mere, de parcă se afla într-o livadă. Raţa s-a apropiat de mal şi a lăsat crenguţa cu măr cu tot şi apoi a coborît în fundul rîului.

Fata a luat crenguţa şi rupînd fructul l-a îmbiat pe băiat :

— Mănîncă-l tot !

Ascultînd de vorbele fetei, băiatul a mîncat fructul şi s-a minunat de dulceaţa şi parfumul lui. Tot corpul şi l-a simţit mai uşor şi toată supărarea şi tristeţea au dispărut ca prin farmec.

În timpul ăsta, bătrînul se odihnea pe o piatră de la marginea drumului. S-a ridicat şi a plecat spre casă gîndindu-se :

— De data asta prind fata în mod sigur. Poate că e chiar o zînă ? Dac-o prind, o să mă îmbogăţesc. N-a mai

mers pe potecuță și a tăiat-o direct printre stînci și prin pădure. Ajungînd acasă nu l-a găsit pe băiat și s-a făcut foc gîndindu-se că acesta l-a păcălit plecînd cu fata. Uitîndu-se în jos, a văzut capătul franjurelui și s-a înveselit pe loc. A plecat pe urma firului ce se deșirase din franjure și a străbătut astfel pădurea, a trecut peste munți și deodată a auzit rîsete.

Înainte de a-l vedea, fata știa că bătrînul e pe urmele lor și se apropie. Atunci l-a apucat de mînă pe băiat și amîndoi s-au ascuns în spatele unei stînci. Călugărul a mers după fir pînă la Rîul Rațelor. Dar aci nici urmă de tineri. Obosit și furios, călugărul tocmai se pregătea să-i caute prin împrejurimi cînd, fata a bătut din palme și din undele lacului au apărut cele două rațe de aur. Cea de-a doua rață ținea în cioc o crenguță verde de care atîrna un fruct verde. Văzînd călugărul rața de aur, nu l-a mai interesat nimic. Rața înota pe lîngă mal în apropierea călugărului. Acesta s-a repezit s-o prindă, dar rața s-a făcut nevăzută iar pe mal a rămas crenguța cu fructul verde. Călugărul a simțit un miros aromat de fructe. Gîndindu-se că acesta e un fruct vrăjit, l-a mîncat. După cîțiva pași și-a simțit trupul mai ușor. În spatele stîncii, fata i-a șoptit băiatului :

— Ieși și ia-o la fugă ! Călugărul te va urmări, dar să nu te temi. Să fugi mereu spre apus, pînă vei da cu ochii de mine. Și s-a făcut nevăzută.

Cum a ieșit de după stîncă băiatul, călugărul a luat-o la goană după el înjurîndu-l :

— Nemernicule, te ajung eu, dacă nu ți-oi rupe picioarele !

Și așa a fugit călugărul după băiat munte după munte. Băiatul se cățăra pe creste de parcă ar fi avut aripi. Călugărul, care-și simțea trupul ușor, era mereu în urma lui, gata să-l ajungă. Și așa au ajuns ei la o punte foarte îngustă. Speriat, băiatul s-a oprit, dar de partea cealaltă îi făcea semne fata. Atunci, băiatul s-a gîndit :

— Mai bine să alunec și să mor decît să cad viu în mîinile călugărului.

Și cînd a vrut să sară pe punte, a simțit că zboară pe deasupra ei, întocmai ca o rîndunică. Văzînd călugărul că urmașul lui sare peste punte, a sărit și el. Dar la jumătate, puntea s-a rupt cu el, deoarece mîncase fructul vrăjit necopt. A căzut în prăpastie și a murit.

În aceeași zi, tinerii, jumătate mergînd, jumătate zburînd au părăsit muntele Țin. În seara aceea Piatra Lunii n-a mai strălucit și din ea n-a mai ieșit luna. Fata cu care se împrietenise călugărașul era zîna din Piatra Lunii. Și de atunci nu s-au mai văzut nici rațele de aur.

Repovestire de EUFROSINA DOROBANȚU

Omul de piatră

PE MUNTELE Țin erau o mulțime de stînci pe care nu se găsea nici o fărîmă de pămînt și nu creștea nici un fir de iarbă, încît din depărtare străluceau de-ți luau ochii. Dar să nu credeți că acestea erau pietre sterpe. În ele se

aflau nenumărate comori. Dacă nu mă credeți, ascultați povestea „Omului de Piatră".

Cu mulți ani înainte, de prin părțile de miazăzi a venit aci un bătrîn cam de vreo șaizeci de ani. Unii au văzut cum acesta, cu tîrnăcopul în spinare, s-a cățărat pe stînci, a dat ocol muntelui Țin cîteva zile, apoi și-a luat tîrnăcopul și a plecat. El n-a rămas să locuiască în satul de lîngă muntele Țin și a trecut mai departe către un cătun la vreo optzeci de li depărtare. La marginea acestui cătun se afla o căsuță neîmprejmuită cu zid. Prin fereastră se vedea lumina aprinsă. Bătrînul a bătut la ușă și a intrat. În casă trăia un flăcău de vreo optsprezece ani, pe nume Li Peng, care-i spuse bătrînului că-i singur pe lume, avînd doar un prieten, pe Pao Iou, care locuiește în partea de răsărit a rîului.

Bucuros că și-a găsit un tovarăș l-a poftit pe bătrîn să rămînă în casa lui. Și se purta cu el ca și cînd i-ar fi fost părinte, iar bătrînul nu-l socotea mai prejos decît pe fiul lui. Li Peng o ducea destul de greu, așa că bătrînul a scos banii din chimir și i-a dat băiatului să cumpere orez și carne. Azi așa, mîine așa, pînă ce bătrînul și-a cheltuit toți banii. Într-o bună zi, i-a spus lui Li Peng :

— Băiete, azi e vreme frumoasă și aș vrea să mă plimb puțin. Tu rămîi acasă și fii cu ochii în patru !

Bătrînul și-a luat tîrnăcopul și a plecat întorcîndu-se abia a doua zi seara, cu chimirul plin de bani. Zîmbind i-a spus flăcăului :

— Băiete, avem din nou din ce trăi.

După puțin timp, bătrînul s-a îmbolnăvit. Simțind că i se apropie sfîrșitul, l-a chemat pe Li Peng și i-a spus :

— Copile, mă doare capul de-mi plesnește și văd negru înaintea ochilor. Simt că mi se apropie sfîrșitul. Să știi că nu am pe nimeni pe lume, așa că după ce voi muri să mă îngropi aici. Și să mai știi că pe muntele Țin, în stîncile strălucitoare, se găsește... Zicînd acestea, bătrînul a simțit că i se strînge gîtul și nu a mai putut continua. A mai arătat numai cu degetul spre chimir, s-a uitat afară și a murit.

Îndurerat, Li Peng l-a îngropat pe bătrîn. Apoi, gîndindu-se la spusele acestuia înainte de moarte, și-a căutat prietenul și i-a povestit tot. Auzind despre ce e vorba, Pao Iou a sărit în sus de bucurie, zicîndu-i lui Li Peng :

— Înseamnă că bătrînul a vrut să-ți spună că în stîncile luminoase se află bani mulți. Să mergem degrabă să-i căutăm !

Li Peng de asemenea se gîndea : „Nu știu ce se ascunde în aceste stînci, dar se pare că bătrînul a vrut să mă duc pînă acolo".

A doua zi, dis-de-dimineață, amîndoi prietenii au plecat pe muntele Țin. Drumul era foarte anevoios, așa că de abia pe seară au ajuns la locul cu pricina. La lumina lunii, ei au privit cu atenție, dar li s-a părut că toate stîncile sclipeau la fel. Atunci unde să caute mai întîi ? În care stîncă să fie ascuns argintul ? Și-au adunat puterile și s-au cățărat pe prima stîncă. Dar aceasta era o stîncă ca toate stîncile. La amîndoi le-a scăpat un oftat. S-au urcat, cu mare greutate, și pe stînca următoare, dar tot n-au găsit nimic. Atunci s-au apucat să le cerceteze pe toate la rînd. Noaptea, cîntecul cucuvaei și urletul lupului făceau munții și

mai fioroşi. Cei doi au căutat pînă s-a luminat, dar n-au găsit nimic.

La lumina zilei, s-au mai cățărat pe cîteva stînci, dar tot n-au găsit nimic. A căzut iarăşi noaptea. Norii au acoperit faţa lunii şi s-a stîrnit un vînt de credeai că răstoarnă muntele. Brazii fremătau şi foşnetul lor răsuna în văi. Înfuriat, Pao Iou bodogănea mereu : „Cine ştie ce mincinos o fi fost boşorogul ăla mort. Ne-a trimis aici cu minciunile lui". Li Peng a încercat să-l liniştească :

— Bătrînul nu avea de ce să ne păcălească. Înseamnă că nu ştim noi să căutăm. Îmbufnat, Pao Iou i-a răspuns :

— Dacă nu te-ai săturat, rămîi aci şi caută mai departe. Eu unul, mă lipsesc şi plec. Şi s-a dus.

Văzînd că Pao Iou pleacă cu adevărat, Li Peng s-a simţit tare mîhnit. Se tot mira de ce pentru o vorbă, acesta s-a supărat şi a plecat. Li Peng a rămas peste noapte pe munte, iar a doua zi, la lumina zilei, s-a cățărat pe o stîncă din dreapta lui. Stînd el aşa, a simţit că pietrele de la picioare se mişcă şi în stîncă a apărut o crăpătură. Uitîndu-se cu băgare de seamă a văzut că stă pe capacul unei fîntîni şi s-a mirat cum de se poate găsi o fîntînă în creierul muntelui. A dat încet la o parte capacul şi uitîndu-se în jos a văzut înăuntru o lumină. A coborît în fîntînă, unde a găsit un omuleţ de piatră, de vreo 2 ci [1] înălţime. L-a privit cu atenţie şi a văzut că avea gură, nas, ochi, mîini şi picioare ca orice om. Tot întorcîndu-l pe o parte şi pe alta, şi tot uitîndu-se la el, l-a îndrăgit nespus. A scos Omul de Pia-

[1] Ci — unitate de măsură egală cu 33 cm.

tră din fîntînă, și a început din nou să caute comoara. Dar n-a găsit nici măcar urmă de argint.

Văzînd așa, a luat Omul de Piatră în spate și a coborît de pe munte. Omulețul era tare greu de cărat și după o bucată de drum l-a lăsat jos să se odihnească. Cu așa greutate în spate mergea destul de încet și mereu trebuia să se oprească spre a se odihni. A mers așa toată ziua pînă s-a înnoptat, cînd, tocmai bine, a ajuns într-un sat. În fața unei case stătea un bătrîn. Li Peng l-a întrebat :

— Tăicuțule, sînt un trecător. Ai putea să-mi dai găzduire în noaptea asta ? La care bătrînul a răspuns :

— Eu chiar că am o cameră liberă, însă cum se întunecă se umple de zgomote, încît nimeni nu poate să stea în ea. Mai bine caută în altă parte. Li Peng nu fusese niciodată fricos, așa că a spus :

— Tăicuță, pentru un trecător, un colț de casă, oricum ar fi ea, care să-l apere de vînt, e de ajuns. Unde să mai caut altă casă liniștită ? Nu mi-e frică. Du-mă acolo !

Bătrînul l-a trecut printr-o curte, unde crescuse iarbă pînă la brîu și a intrat într-o casă cu trei încăperi. Într-una din ele se aflau o băncuță și un pat de lac negru pe care era întinsă o rogojină. Totul era acoperit cu praf, așa că se cunoștea că nu mai fusese locuită de mult. După ce i-a mai spus cîteva cuvinte, bătrînul a plecat.

Rămînînd singur, Li Peng a ridicat rogojina s-o scuture și din ea a ieșit atîta praf că a întunecat toată încăperea. Peste tot era liniște și se auzea foarte deslușit foșnetul ierbii din curte. Li Peng a simțit că inima îi bate mai repede. A închis ușa, a tras zăvorul și a proptit Omul de Piatră în ea. Apoi, liniștit, s-a culcat.

La miezul nopții, l-a trezit o rafală de vînt. A deschis ochii și a văzut că vîntul stinsese lampa de pe masă. Apoi, vîntul s-a întețit și ușa a început să se zgîlțiie. Li Peng se bucura că i-a dat prin gînd să înțepenească ușa cu Omul de Piatră, altfel, ar fi deschis-o vîntul. N-a apucat să se ridice din pat, că a auzit cum Omul de Piatră spunea :

— Ei, tu, spirit al peștelui, nu mai împinge degeaba ! Înăuntru sînt eu, Omul de Piatră, care-o propteşte !

Apoi s-a auzit vocea peștelui de afară :

— Omule de Piatră, lasă-mă să intru ! La care Omul de Piatră a răspuns :

— Doar n-o să te las să intri să faci iarăși o faptă rea. Atunci, spiritul peștelui, supărat, a început să strige :

— Crezi că eu nu știu ce putere ai ? E destul să te lovească cineva peste burtă și începi să scuipi arginți, ori să te atingă peste umăr că tu începi să-ți miști mîinile și unde ți se arată să lovești acolo lovești. Cu atîta te lauzi și tu. Înfuriat, Omul de Piatră a spus :

— Și eu știu în ce stă puterea ta. Nu ești în stare decît să scuipi apă și să stîrnești vîntul cum se întunecă, și cu asta vrei să mă sperii ?

N-a apucat să spună totul, că peștele țipînd și mai tare l-a întrerupt :

— Prăpăditule, ce te amesteci tu unde nu trebuie ? Omul de piatră a adăugat :

— Știu că n-ai vrea să spun, dar tot am să spun. Tu trăiești în iazul din spatele casei fecioarei Uang Ciun-ție din satul Uang Ția. Boala de care suferă aceasta poate fi vindecată numai cu ficatul tău. Ascultînd spusele Omului de

Piatră, spiritul peștelui a început să-l ocărască și mai tare, iar Omul de Piatră să țipe și mai tare.

Li Peng a ținut bine minte și ce-a spus unul și ce-a spus celălalt. Deodată s-a auzit cîntecul cocoșului și Omul de Piatră a amuțit. Iarba din curte a foșnit din nou și iarăși s-a stîrnit vîntul. După ce a trecut vîntul, afară nu s-a mai auzit nici un zgomot.

Se revărsau zorile. În cameră s-a făcut lumină și Li Peng a văzut cum Omul de Piatră stătea proptit în ușă așa cum îl pusese el de cu seară. Era mirat cum de în timpul nopții Omul de Piatră putuse să vorbească. A coborît din pat și s-a apropiat de el lovindu-l încet peste burtă. Omul de Piatră a deschis gura și a lepădat un argint alb ca marmura ; l-a mai lovit încă o dată și a mai lepădat unul. Acum a înțeles Li Peng că ceea ce a vrut să spună bătrînul înainte de moarte s-a împlinit.

Afară se făcuse ziuă. Stăpînul casei împreună cu cîțiva vecini au venit înfricoșați să vadă dacă băiatul mai trăiește. Auzind zgomot la ușă, Li Peng a dat la o parte Omul de Piatră și le-a deschis. Atunci, toți au rămas cu ochii holbați de mirare. Cei dinaintea lui, care rămăseseră peste noapte în casa aceea, nu mai fuseseră găsiți vii. Cum de acesta trăiește ? Știind că ei nu au auzit discuția din noaptea trecută, i-a întrebat :

— Aveți în apropiere un sat Uang Ția ?

Iar aceștia au răspuns :

— Avem, se află la vreo douăzeci li depărtare.

Li Peng a întrebat cum se poate ajunge acolo și cu gîndul că trebuie s-o vindece pe acea fecioară bolnavă și-a luat Omul de Piatră în spate și a plecat chiar în aceeași zi.

A ajuns în satul Uang Ţia şi întrebînd pe unul şi pe altul a dat de casa lui Uang Ciun-ţie. A strigat de afară, dar neprimind nici un răspuns, a deschis uşa şi a intrat. Tatăl fetei i-a ieşit în întîmpinare şi cu răsuflarea tăiată l-a sfătuit :

— Călătorule, dacă vrei apă, caută în altă parte, dacă vrei hrană, fă la fel. În casa noastră cineva stă să moară şi nu avem inima să tratăm musafiri. Li Peng i-a răspuns :

— Tăicuţă, nu am venit nici să beau, nici să mănînc, ci să vindec bolnava din casa voastră. Bătrînul l-a iscodit pe Li Peng, apoi a spus :

— Proverbul spune că bolnavul trebuie să se caute. Şi deşi vedea că acesta nu este nici doctor, nici vraci, l-a îndemnat :

— Dacă zici că poţi s-o vindeci, intră degrabă s-o vezi. Dar să ştii că au trecut pe aici mulţi doctori şi a luat nu ştiu cîte leacuri, dar boala n-a lăsat-o.

Fără să intre la fată, Li Peng a iscodit :

— În spatele casei voastre se află cumva un iaz ?

Bătrînul a răspuns :

— Se află !

În grabă. Li Peng a spus :

— În acest iaz se află un peşte uriaş. Fata ta poate fi vindecată numai cu ficatul de la acest peşte. Du-te şi adună vreo douăzeci de flăcăi puternici.

Bătrînul a găsit flăcăii şi împreună au mers la marginea iazului. Apa din iaz era neagră ca păcura.

— Apa din iazul acesta n-a fost secată de mulţi ani !

Înarmați cu găleți, Li Peng și cei douăzeci de flăcăi au muncit toată dimineața să sece iazul. Către prînz, nu mai rămăsese decît puțină apă, încît se vedea spinarea peștelui care avea mai bine de trei metri. Peștele a mișcat coada, a ridicat capul și a scuipat o gură de apă și iazul s-a umplut la loc. Flăcăii s-au apucat din nou de treabă și pînă la apusul soarelui au golit iarăși apa din iaz. Dar peștele a scuipat a doua oară și iazul s-a umplut iarăși de apă. Și așa au pățit de trei ori. A patra oară, apa n-a mai crescut. Li Peng a coborît în iaz să prindă peștele care a început să se roage :

— Li Peng, ai milă de mine și salvează-mi viața și-ți făgăduiesc că de azi încolo n-am să mai fac nici un rău nimănui. Pe față poți s-o vindeci și cu doi solzi de pe spinarea mea. Lui Li Peng i s-a muiat inima și a scos doi solzi de pe spinarea peștelui, lăsîndu-i viața. După puțin timp, apa din iaz a crescut la loc.

Uang Ciun-ție a mîncat cei doi solzi și boala i-a pierit ca și cînd i-ar fi luat-o cu mîna. Bucuroși, părinții au sfătuit-o pe fată :

— Du-te și-i mulțumește acestui om care te-a vindecat ! Fata a ieșit din cameră mergînd încet spre Li Peng, cînd, ridicînd capul, i-a întîlnit privirea și s-a înroșit toată. Apoi, și-a plecat capul gîndindu-se :

„Înainte, cînd părinții îmi spuneau să cinstesc un musafir îmi era așa de neplăcut, iar acum, nu numai că nu mă simt stingherită, dar sînt chiar bucuroasă". Li Peng, la rîndul lui, a rămas cu ochii pironiți la ea, zicîndu-și : „E mai frumoasă decît o zînă". După ce au schimbat cîteva cuvinte, părinții i-au spus fetei să intre în casă.

Li Peng şi-a luat Omul de Piatră în spate şi s-a întors acasă. După cîteva zile, a venit şi Pao Iou încărcat cu băutură şi mîncare.

— Frate, de cînd nu te-am văzut mă apucase dorul de tine, a spus acesta intrînd pe uşă.

Li Peng s-a bucurat şi nu i-a amintit nimic de întîmplarea de pe muntele Ţin, apoi i-a spus :

— De ce ai adus atîtea lucruri ? Mai bine rămîi cu mine şi vei putea mînca tot ce vei dori şi te vei îmbrăca cum vei dori.

Şi vorbind aşa, au intrat în casă.

Pao Iou a rămas în casa lui Li Peng mai bine de două săptămîni şi în acest timp a văzut cum capătă acesta argintul de la Omul de Piatră. Au mai trecut cîteva zile şi într-o dimineaţă Li Peng s-a trezit şi fără Pao Iou şi fără Omul de Piatră. El se purtase cum nu se poate mai bine cu Pao Iou şi acesta îl jefuise. Tocmai cînd era mai supărat a auzit nişte paşi afară. Uitîndu-se, nu era altcineva decît tatăl fetei. I-a ieşit în întîmpinare, poftindu-l să şadă, întrebîndu-l dacă-i este sete şi dacă a mîncat. Dar bătrînului nu-i era gîndul la mîncare şi băutură şi oftînd a zis :

— Îţi sînt recunoscător că mi-ai vindecat fata, dar acum te rog să-mi făgăduieşti un lucru.

Văzînd cît e de îngrijorat bătrînul, Li Peng a răspuns pe loc :

— Spune-mi ce doreşti şi dacă-mi stă-n puteri îţi voi îndeplini dorinţa.

Dacă a văzut că băiatul făgăduieşte, bătrînul a spus :

— N-am decît fata pe care o știi și aș face totul pentru ea. După ce te-a văzut pe tine, am primit peţitori de la răsărit și de la apus, dar ea parcă n-ar vedea și n-ar auzi. A întrebat-o maică-sa și i-a spus că nu se mărită cu nimeni. Văd că și tu ești singur, așa că poți să te muți la noi, să trăim împreună.

Cuvintele bătrînului l-au bucurat așa de tare pe Li Peng, că nu mai voia nici chiar o sută de oameni de piatră. Încă de cînd o văzuse pe fată își pierduse liniștea și se gîndea mereu la ea.

Li Peng s-a mutat la Ciun Ţie acasă, au îndeplinit ritualul și s-au căsătorit. Se iubeau nespus și viaţa lor era mai dulce decît mierea. O clipă n-ar fi stat despărţiţi și din cauza asta Li Peng nici nu prea ieșea la cîmp. Într-o zi, Ciun Ţie i-a spus :

— Mi-am brodat portretul, să-l porţi cu tine și să nu-mi simţi lipsa. Și i-a dăruit portretul ei brodat cu mătase în cinci culori. Portretul semăna cu fata ca două picături de apă și Li Peng l-a luat cu el și a plecat la cîmp. Cînd se odihnea, lua portretul și se uita la el, așa că nu se simţea deloc obosit ori singur. Dovlecii care-i semăna el creșteau mari de să-i tai cu fierăstrăul, ceaiul pe care-l planta el creștea cît un copac. Într-o zi, pe înserat, Li Peng terminase treaba și se pregătea să plece acasă cînd a luat portretul să se uite la el. Atunci, deodată, s-a stîrnit un vînt care i-a smuls portretul din mînă și l-a ridicat în văzduh ducîndu-l departe. Li Peng a fugit după el o bună bucată, dar, deodată, l-a pierdut din ochi. Se întunecase și nu mai avea nici o nădejde să-l găsească, așa că s-a

întors acasă. N-avea inimă să mănînce și i-a spus lui Ciun Ție întîmplarea cu portretul. Aceasta nu s-a plîns de el, dar a spus :

— Mi-e teamă să nu iasă vreun bucluc din cauza acestui portret.

Vîntul fusese stîrnit de peștele cel mare care, deși nu mai făcea nici un rău nimănui, era supărat foc pe Li Peng. Văzînd portretul la Li Peng a pus la cale un plan. A stîrnit vîntul care a luat portretul și l-a dus în vîrtej pînă la ușa noului dregător care era Pao Iou. Acesta, după ce furase Omul de Piatră îl pusese să scuipe cît mai mulți arginți cu care cumpărase funcția de mare dregător. Omul care găsise portretul, l-a dăruit lui Pao Iou și acesta, la lumina lămpii, a început să-l cerceteze zicîndu-și :

— Am tot ce-mi trebuie : bani de la Omul de Piatră, putere cîtă vreau, numai un lucru îmi lipsește. Dintre neveste, nici una nu e ca fata din portret. Aș fi cel mai fericit dacă aș găsi fata din portret și m-aș însura cu ea.

A doua zi, a tocmit un ghicitor, care să-i caute fata. În ziua aceea Li Peng și bătrînul se duseseră la cîmp și acasă nu rămăsese decît Ciun Ție și mamă-sa. Auzind bătăi în poartă, bătrîna i-a spus fetei :

— Ciun Ție, a venit domnul ghicitor. Îl poftesc înăuntru să ghicească unde ți-a dus vîntul portretul.

Ciun Ție era îngrijorată de pierderea portretului și a căzut repede la învoială cu maică-sa. L-au poftit înăuntru și acesta a întrebat-o pe Ciun Ție ziua nașterii și ziua în care a brodat portretul și făcîndu-se că se gîndește, după un timp a început să rîdă și a sărit în picioare :

— Am găsit ! Duceți-vă în grabă și căutați pe malul rîului Giuan. Dacă se întunecă nu-l mai găsiți.

Fata și mama n-au mai așteptat să se întoarcă bărbații de la cîmp și au plecat însoțite de ghicitor. Ele fugeau către rîu și ghicitorul pe urmele lor. Ajunseseră pe malul apei, cînd, ghicitorul a bătut din palme și de pe pînza apei s-a desprins o barcă din care au sărit doi oameni care au împins-o pe Ciun Ție în ea, apoi s-a urcat și ghicitorul. Mama fetei a rămas pe malul apei plîngînd, pînă cînd barca nu s-a mai văzut.

Cînd a aflat Li Peng că Ciun Ție a fost răpită, parcă i s-ar fi stîrnit o furtună în cap și inima i-ar fi luat foc. Și într-o singură noapte a slăbit de nu-l mai recunoșteai, încît a doua zi văzîndu-l soacra și socrul s-au speriat de moarte.

— Li Peng, ai slăbit de ești de nerecunoscut ! i-au spus ei. Auzind aceasta, Li Peng s-a întristat și mai mult. El se gîndea : „Unde și-o fi petrecut Ciun Ție noaptea asta ?" N-a mai putut să stea și a plecat s-o caute.

A plecat pe cursul apei și după ce a trecut un pod, a ajuns în orașul unde Pao Iou era mare dregător. Zidurile cenușii ale orașului se ridicau în fața ochilor lui. Li Peng își zicea : „Poate că dacă intru în oraș, aflu ceva de Ciun Ție". Și a intrat. A întrebat paznicii de la poarta orașului, dar aceștia nu l-au băgat în seamă. I-a întrebat pe negustori, dar nici aceștia nu i-au răspuns. Atunci și-a zis : „Nu aflu nimic dacă întreb așa". S-a întors acasă și a luat un dovleac mare de-l tăiai cu fierăstrăul și a plecat la oraș. S-a prefăcut că e negustor și a început să-și strige marfa. Veneau să vadă așa minunăție tot felul de oameni, și pe unde trecea, peste tot era înconjurat de lume care se îm-

bulzea și făcea gălăgie. Ajungînd la poarta dregătorului, oamenii de aci au rămas mirați de mărimea dovleacului. Ciun Ție, care era în curte, a auzit și ea și a știut că a venit Li Peng. Atunci, l-a chemat pe Pao Iou și i-a spus :

— M-ai răpit, dar nu-mi poți răpi inima.

S-o îmbuneze, Pao Iou a adus în fața ei Omul de Piatră. Dar Ciun Ție i-a spus :

— Cu argint ai putut să-ți cumperi rangul, dar nu și inima mea. Auzind că afară cineva strigă dovleac de tăiat cu fierăstrăul, mai îmbunată, i-a spus lui Pao Iou :

— Vreau să mănînc o felie de dovleac. Cheamă-l pe negustor înăuntru, că vreau să aleg singură.

De cînd fusese adusă aici nu mîncase nimic, așa că, plin de bucurie, Pao Iou auzind că vrea să mănînce a crezut că s-a îmbunat și a dat ordin să fie adus negustorul. Văzînd cît a slăbit Li Peng, Ciun Ție a început să lăcrimeze ; Li Peng l-a recunoscut pe Pao Iou și a văzut și Omul de Piatră. Pao Iou nu și-a mai recunoscut prietenul. Li Peng s-a apropiat de Omul de Piatră și arătînd spre Pao Iou i-a atins umărul, iar acesta a început să-l lovească pe Pao Iou și l-a bătut pînă l-a omorît.

Li Peng a luat-o pe Ciun Ție și Omul de Piatră și au plecat. Nimeni nu a avut curajul să-i urmărească, pentru că se temeau de Omul de Piatră. Unde-i arăta Li Peng acolo lovea și dobora totul, chiar și zidurile. Au ieșit din oraș, au trecut podul și s-au întors acasă în liniște. În aceeași zi, au plecat să caute un loc unde să nu fie nici dregători, nici împărați.

Repovestire de EUFROSINA DOROBANȚU

CE FLOARE ÎNFLOREȘTE în luna februarie, cînd suflă vîntul pe muntele Țin? Bujorul de munte înflorește pe muntele Țin în luna februarie, în bătaia vîntului.

Acestea sînt versuri cîntate adesea de păstorii de pe muntele Țin. Bujorul de munte are o poveste foarte veche. De mult, tare de mult, la poalele muntelui Țin se afla un sătuleț în care trăiau trei copii. În luna februarie, cînd zăpada încă nu se topise pe munte, cînd vîntul de miazănoapte mai sufla cu putere, iar iarba de abia începuse să încolțească, cei trei copii au urcat pe munte și cățărîndu-se de pe o creastă pe alta, au ajuns pe culmea cea mai înaltă, unde au întîlnit o fecioară frumoasă ca o zînă. Fata era înconjurată de un cerc roșu strălucitor, așa cum poartă zînele. Într-o mînă ținea un evantai din frunză de banan, iar în cealaltă o floare cu petalele roșii ca focul.

Cei trei copii s-au bucurat cînd au văzut zîna și cel mai mare a spus :

— Zînă surioară, dă-mi mie floarea roșie și o voi duce cumnatei mele, care-mi va face o pereche de papuci trainici cum nu s-a mai văzut. Cel de al doilea copil, a spus :

— Zînă surioară, dă-mi mie floarea roșie și o voi duce cumnatei mele, care-mi va face o pereche de papuci ușori ca fulgul. Cel de al treilea copil a spus :

— Zînă surioară, dă-mi mie floarea roșie și o voi duce cumnatei mele care-mi va face o pereche de papuci cu flori pe margine. Zîna le-a răspuns pe îndelete tuturor :

— Care dintre voi îmi va povesti o întîmplare din care să se vadă cît de isteață este cumnata lui, acela va primi floarea.

Cel mai mare dintre copii s-a repezit :

— Cumnata mea e cea mai isteață. Dacă nu mă crezi, îți voi povesti o întîmplare de-a ei.

La fel a spus și cel de al doilea și cel de al treilea copil.

Dacă vreți să știți care dintre cele trei cumnate trebuie să poarte floarea roșie ascultați cu băgare de seamă întîmplările de mai jos.

I

A început băiatul cel mare :

— Într-o zi, fratele meu s-a dus pe munte să coasească iarbă și a întîlnit doi învățăcei, care vorbeau și gesticulau cu aprindere : unul era îmbrăcat cu o mantie de brocart verde, iar celălalt cu o mantie de brocart roșu. Fratele meu era curios să știe ce discută ei așa de înfierbîntați. S-a oprit și a auzit cum cel cu mantie verde zicea :

— Am, acasă, frățioare, bani să-i întorci cu lopata, și orez de-mi putrezește în hambare. Cu toate astea sînt foc de supărat. Și să vezi de ce : împărătesei i s-a urît să tot poarte haine de mătase și i-a trecut prin gînd să-și facă o rochie din aripioare de muscă. Împăratul a dat ordin să i se aducă o asemenea rochie și a căzut beleaua pe capul meu. Spune și tu, ce să mă fac ? Cel cu mantia roșie i-a răspuns rîzînd :

— Asta e ușor pentru că totuși mușteie au aripioare. Ce să mă fac eu, că mi-a poruncit împăratul să-i fac o pufoaică vătuită cu cincizeci de kilograme de puf de broască. Da' zi și tu, are broasca puf ? Am acasă lăzi cu aur și argint, dar nu-mi sînt de nici un folos.

Frate-meu auzind cum cei doi se întrec cu minciunile a izbucnit în rîs. Cei doi învățăcei, auzindu-l, s-au supărat foc și au început să-l înjure :

— Sărăntocule, nu meriți să asculți ce discutăm noi. Dar nici frate-meu nu s-a lăsat mai prejos, și-a pus mîinile în șold și a zis :

— Pe cine înjurați voi ?

Cei doi învățăcei au răspuns într-un glas :

— Pe tine, amărîtule de cosaș !

Frate-meu a izbucnit :

— Așa, amărît cum mă credeți, dar să știți că am o cămilă de aur pe care o hrănesc cu iarbă proaspătă.

Auzindu-l, cei doi învățăcei s-au mirat și au început să-l măgulească. Frate-meu s-a îmbunat de îndată și a izbucnit în rîs. Învățăceii nu l-au lăsat pînă nu le-a făgăduit să-i ducă să le arate cămila de aur. Frate-meu n-a avut încotro, i-a luat cu el și pe drum se tot gîndea c-a scăpat niște vorbe nesăbuite la supărare și acuma ce se va face, că acasă nu avea nici un măgar. De unde să aibă el o cămilă de aur ? Din fericire, la jumătatea drumului au întîlnit-o pe cumnată-mea care urca muntele după rădăcini de leac, și aceasta, mirată, a întrebat :

— Unde duci oamenii aceștia ?

Luînd-o înaintea lui frate-meu, învățăceii au răspuns :

— Ne ducem la voi acasă să vedem cămila de aur! Uitîndu-se la frate-meu, cumnată-mea a înțeles, apoi, rîzînd, a spus :

— Ce păcat, bunica lui tocmai a încălecat pe cămilă și a plecat să facă o vizită în satul vecin.

Învățăceii n-au mai zis nimic și au plecat.

Zîna a ascultat pînă la sfîrșit și l-a lăudat :

— Într-adevăr, cumnată-ta e o femeie deșteaptă. Dar n-a apucat să termine bine, că cel de al doilea copil a început să povestească :

II

— Fratelui meu îi place foarte mult să planteze pomi și așa că a sădit o adevărată livadă în fața casei : cireși, pruni, peri care fac pere galbene ca aurul, meri, viță de vie. În fiecare an, fructele leagă rod de se îndoaie crengile. Într-o zi, frate-meu a cules struguri și s-a dus la tîrg să-i vîndă. După ce i-a vîndut, l-a întîlnit pe Uang Mincinosul, care i-a spus :

— Te prinzi cu mine ?

— Ce punem la bătaie ? a întrebat frate-meu.

Uang Mincinosul i-a răspuns :

— Tu livada, iar eu cele șaizeci de pogoane de pămînt roditor. Dacă pierzi, îmi dai livada ; dacă cîștigi, îți dau pămîntul.

— Nu mă prind, a spus frate-meu.

Rîzînd, Uang Mincinosul l-a stîrnit :

— Înseamnă că n-ai curaj.

Auzind, frate-meu s-a aprins :

— Mă prind numai în necazul tău.

— Pe ce ne prindem : pe putere sau pe iscusință ?

— Nici pe putere, nici pe iscusință. Uite cum facem : eu am să spun o întîmplare și dacă te îndoiești, ai pierdut. Și tu la fel.

Frate-meu s-a gîndit că n-o să se îndoiască de nimic din ce va spune Uang Mincinosul și așa s-a prins cu el.

Uang Mincinosul a început :

— Ieri seară a bătut vîntul așa de tare că a mutat moara de piatră dintr-un capăt la celălalt al satului.

Văzînd că frate-meu nu spune nimic, Uang Mincinosul a continuat să înșire verzi și uscate, dar frate-meu parcă uitase de prinsoare. Vorbind de una, de alta, Uang Mincinosul a adus din nou vorba de vînt :

— Azi-noapte a bătut din nou vîntul. Și a bătut așa de tare, că a dus fîntîna din răsăritul satului în apusul satului.

— Vorbești prostii ! Oare poate să miște vîntul fîntîna ? a răspuns frate-meu și de abia după aceea și-a amintit de prinsoare. Uang Mincinosul l-a bătut pe umeri și a zis :

— Băiete, ai pierdut, după masă vin să-mi dai livada.

Frate-meu s-a întors acasă cu coșul gol și cum a intrat în casă, cum a căzut pe gînduri. Cumnată-mea l-a chemat la masă, dar el n-a venit. Dintr-o privire cumnată-mea și-a dat seama că s-a întîmplat ceva cu el și a zis :

— Soții nu trebuie să-și ascundă nimic unul altuia. Tu de ce te ascunzi de mine ?

Frate-meu a oftat, apoi i-a povestit în amănunțime cum a făcut prinsoare cu Uang Mincinosul, cum a pierdut și cum după-masă va veni acesta să-i ia livada.

Cumnată-mea a început să rîdă și i-a zis :

— Și pentru atîta lucru ești supărat și nu mănînci ? Ia și mănîncă și te odihnește, iar cînd vine Uang Mincinosul lasă-l pe mîna mea.

Frate-meu a mîncat și s-a dus să se culce, dar gîndul îi era numai la Uang Mincinosul. Cumnată-mea s-a așezat la poartă cu lucrul în mînă. După puțin timp a venit Uang Mincinosul. Cum a intrat pe strada noastră l-a strigat pe frate-meu. Atunci cumnată-mea a intrat în curte, a încuiat poarta și din curte i-a spus :

— N-ai cum să-l găsești, fiindcă după ce a venit acasă s-a lovit de o muscă și a murit.

Uang Mincinosul s-a înfuriat și a spus :

— Deschide îndată poarta să văd dacă e adevărat. Nu cred că o muscă poate omorî un om.

Auzindu-l frate-meu, a sărit de pe kang și a spus :

— Ai pierdut, Uang Mincinosul. Nu trebuia să te îndoiești de cele auzite și tu te-ai îndoit.

Uang Mincinosul s-a roșit pînă în vîrful urechilor de necaz că s-a lăsat păcălit de o femeie și de teamă că frate-meu îi va cere cele șaizeci de pogoane a șters-o în grabă.

Auzind întîmplarea zîna l-a lăudat :

— Cumnata ta într-adevăr e o femeie deșteaptă...

Dar n-a apucat să termine ce avea de spus, că al treilea băiat a început să povestească.

— Eu am o cumnată și o soră. Într-o primăvară, cumnată-mea și soră-mea, care stăteau la poartă și croșetau, au auzit dintr-o dată, așa, din văzduh, pe cineva zicînd :

— Floare frumoasă de la poartă ! Floare frumoasă de la poartă ! Cumnată-mea s-a uitat în sus și a văzut un vultur, care s-a rotit de cîteva ori în văzduh, apoi a zburat către munți. După puțin timp, vulturul s-a înapoiat și a spus din nou :

— Cumnată harnică, de vrei sau nu vrei, eu trebuie să mă însor cu fecioara din casa voastră, apoi a aruncat un fir roșu și un inel de aur și a zburat.

Soră-mea s-a speriat și a început să plîngă, iar cumnată-mea a înțeles că acesta era un zgripțuroi. Cumnată-mea s-a gîndit ce s-a gîndit, apoi a căutat un petec de pînză și a făcut din el o punguță, lăsîndu-i în fund o mică gaură, pe care a umplut-o cu boabe de grîu. Apoi i-a dat-o soră-mi s-o poarte cu ea, zicîndu-i :

— Surioară, în seara asta va veni să te pețească zgripțuroiul. Dacă te va pofti să te așezi în caretă, tu să spui că amețești, dacă te va pofti în caleașcă, să spui că de zdruncină. Să nu cumva să uiți ce ți-am spus !

Seara, a venit în curtea noastră o caretă împodobită, din care a coborît un tînăr învățat cu fața albă, îmbrăcat cu o mantie roșie.

Amintindu-și de sfatul cumnată-mi, soră-mea, înecîndu-se de plîns, a spus :

— Îmi vine ameteală în caretă.

Auzind-o zgripțuroiul, căci el era, a bătut din palme și îndată a apărut o caleașcă împodobită.

Soră-mea, plîngînd și mai tare a spus :

— Caleașca mă zdruncină.

Atunci zgripțuroiul a spus :

— O să te duc în spate.

Și deodată, în cap i-au crescut coarne, pe corp păr, iar ochii au început să-i strălucească ca niște lampioane. A luat-o în spate pe soră-mea și ca o furtună a plecat cu ea. Și pe unde a trecut el nu a rămas nici o urmă în afara boabelor care căzuseră una cîte una din săculeț.

A bătut vîntul de la răsărit și de la apus și boabele s-au împrăștiat și s-au amestecat. Roua le-a muiat și ploaia le-a udat și boabele au încolțit și au început să crească. Cumnată-mea s-a luat după brazda de grîu și trecînd peste văi și dealuri a ajuns în fața unui zid de piatră din care se făcea o peșteră care era astupată la gură de un bolovan. Cumnată-mea a zis cu voce tare :

— Mergînd pe drumul verde, am venit pînă în inima muntelui să-mi caut cumnata.

N-a terminat bine, că din peșteră a auzit vocea soră-mi :

— A venit cumnată-mea ! Dă la o parte bolovanul din gura peșterii !

După puțin timp, bolovanul s-a mișcat și în fața ei a apărut zgripțuroiul. Făcîndu-și curaj, cumnată-mea a intrat în peșteră. Văzînd-o pe cumnată-mea, soră-mea a început să plîngă. Cumnată-mea a cercetat cu privirea peștera și a dat cu ochii de un borcan mare cu miere. Atunci și-a făcut, pe loc, un plan, și i-a zis soră-mi :

— Surioară, de ce plîngi ? Văd că nu-ţi lipseşte nimic : orez ai, făină ai, borcanul ăsta e plin cu miere.

Zgripţuroiul, plin de sine, a început să rîdă :

— Aşa e ! N-are de ce să-i pară rău că s-a măritat cu mine.

Cumnată-mea i-a luat vorba din gură :

— Am auzit că ai puteri foarte mari. Nu vrei să-mi arăţi şi mie ce poţi ?

Zgripţuroiul s-a umflat şi mai mult în pene şi pe loc s-a învoit. S-a mişcat o dată şi s-a prefăcut într-un tigru fioros. Tigrul şi-a mişcat capul şi s-a prefăcut într-un leu ameninţător. Cît ai clipi din ochi, leul s-a prefăcut într-un şarpe gros cît un butoi ; avea capul în peşteră şi coada, lungă de vreo treizeci de metri îi ieşea afară. Văzînd aceasta, cumnată-mea a spus :

— Cumnate, văd că poţi să te prefaci numai în animale mari. N-ai putea să te prefaci într-o muscă care să intre în borcan să mănînce miere ?

Nici n-a terminat bine de spus, că şarpele s-a prefăcut într-o muscă verde care, bîzîind, a intrat în borcanul cu miere. Cumnată-mea s-a repezit şi a pus capacul la borcan. Musca a început să se zbată în miere, dar n-a mai putut ieşi.

Cumnată-mea a spus :

— Zgripţuroiule, zgripţuroiule, asta e pedeapsa ce ţi-am pregătit-o.

Apoi a luat-o pe soră-mea de mînă şi s-au întors acasă.

Auzind şi ultima poveste, zîna s-a bucurat şi a spus :

— Pe muntele Ţin sînt multe femei deştepte. E luna februarie şi trebuie să înflorească florile. Apoi şi-a

mișcat evantaiul și tot muntele s-a înroșit de atîtea flori care străluceau de-ți luau ochii. Cei trei copii sau minunat văzînd atîtea flori și pe crengile uscate, și-n crăpăturile stîncilor, și-n pădurea de brazi, peste tot erau numai flori roșii și proaspete. Și-a cules fiecare cîte un buchet și au plecat bucuroși acasă.

Începînd de atunci, în fiecare an, în luna februarie, cînd zăpada încă nu s-a topit, copacii încă n-au înmugurit, pe muntele Țin florile înfloresc colorînd cu roșeața lor stîncile și apa din izvoare. Localnicii au numit aceste flori „bujori de munte".

Repovestire de EUFROSINA DOROBANȚU

Povestea Scufiței Albe

A FOST ODATĂ o fetiță care se îmbrăca numai în alb. Vara purta rochițe de tulpan alb și iarna purta o scufiță albă, care-i ședea așa de bine, încît pretutindeni i se spunea „Mica Scufiță Albă".

Copila era cea mai frumoasă fetiță care se putea vedea. Avea fața albă de crin, ochi de lumină și un păr atît de bălai, că părea din praf de nea.

Ea locuia într-o țară foarte friguroasă, unde o mare parte a anului cădea zăpada, cădea și acoperea pămîntul, astfel în jurul casei micii Scufițe Albe cîmpul era strălucitor de alb, tot așa cum era fața ei, rochia și pantofii.

Într-o zi de iarnă, mama sa o chemă :

— Ia această sticlă de vin alb, acest frumos caltaboș alb, și jîmbla asta și du-le tatălui tău, care lucrează pe deal.

Apoi o sfătui :

— Dar nu întîrzia pe drum, să nu cadă zăpadă multă și să nu te cuprindă frigul.

— Da, mamă, promise mica Scufiță Albă.

Își puse îndată mănușile de lînă albe și cum era foarte frig, încălță cizme care-i treceau de genunchi. Apoi așează într-un coș sticla de vin, caltaboșul, pîinea proaspătă și

se pregăti de plecare. Cîinele Scufiței, care urmărise cu coada ochiului toate aceste pregătiri și se bucura să se plimbe, se repezi spre ușă. Era un dulău alb tot, care se numea Viteaz, căci pe cît era de bun, tot atît era de curajos.

Dar mica Scufiță Albă crezu că Viteaz poftise la cîrnat și împingînd cîinele, trase fuga ușa după ea și ieși singură. Era foarte frig. Zăpada acoperea încet pîrtia ; dar se mai vedeau încă urme de pași. De altminteri, niței mai departe se afla casa doamnei Prună, a doamnei Măr, apoi a doamnei Gospodină, și, în fine, șantierul unde lucra tatăl ei.

Deci Scufița Albă mergea veselă pe cîmp. Era pretutindeni alb. Cerul, zăpada, și copila noastră. „Ce frumos este, gîndea fetița, cît mi-ar place să mă joc cu zăpada și să alerg pe cîmpie, decît să mă lupt cu drumul ! Ei da, mama nu mi-a dat voie să întîrzii... Oare aș face vreun rău dacă m-aș juca niței ? Pe urmă o iau repede, să cîștig timpul pierdut..." Și cum mica Scufiță tocmai ocolise dealul și nu mai putea fi văzută din casă, sări veselă șanțul care mărginea drumul și se repezi în cîmpia albă. Începu să alerge, arunca zăpada sus în slavă și iar o aduna și o spulbera în jocul ei minunat.

„Ce amuzant ar fi, gîndi ea, să fac un om de zăpadă !"

Puse jos coșul și începu să adune zăpadă. După ce rostogoli un bulgăre mare, alb, îi puse deasupra un altul, mic, drept cap, și cu degetul desenă ochii, nasul, gura. Timpul zbura pe nesimțite. Se lăsase tot mai mult frigul, dar Scufița Albă ostenise și de atîta joc îi era foarte cald.

Hotărî să se odihnească o clipă și mulțumită se așeză pe coșuleț, în fața omului de zăpadă. Niciodată fetița nu se luptase cu atîta zăpadă și se simțea foarte obosită. Ochii i se închideau fără să vrea, membrele le simțea moi, parcă amorțite de o dulce somnolență care-o cuprindea încetul cu încetul.

„Ce bine e, se gîndi ea...“ Și, fără să știe cum, Scufița Albă adormi.

Dar cît timp o furase somnul, zăpada căzu fără întrerupere.

Mica Scufiță Albă nu se deșteptă așa curînd și zăpada, care n-o vedea pe Scufiță, fiindcă era tot albă, continuă să o acopere. Fulgii coborau din cer în vîrtejuri grăbite. Acoperiră omul de zăpadă și pe Scufița Albă o scufundă într-un troian adînc. Mai întîi pînă la glezne, apoi pînă la genunchi, apoi pînă la mijloc. Apoi avu zăpadă pînă la bărbie, apoi peste cap... și biata Scufiță Albă dormea mereu...

Tocmai atunci tatăl fetiței se întoarse acasă. Era foarte supărat.

— De ce nu mi-ai trimis mîncarea ? întrebă el pe nevasta sa, mi-a fost foarte foame și pe frigul ăsta nu e bine să stai nemîncat.

— Scufița Albă nu ți-a adus mîncarea ? se îngrijoră femeia. Este mult de cînd a plecat și credeam că se întoarce cu tine.

— Scufița Albă ? zise tatăl mirat, nici n-am văzut-o.

Deodată mama simți o mare îngrijorare.

— Dacă n-ai văzut-o este că i s-a întîmplat o nenorocire micuței mele, strigă ea.

Tatăl se simți tot atît de înspăimîntat.

— Haidem s-o căutăm, spuse el. Nu poate fi departe.

Și, cum se lăsase noaptea, bieții părinți luară fiecare cîte un felinar și porniră în căutarea copilei lor. Ajunse la casa doamnei Prună.

— Toc-toc-toc ! Doamnă Prună, nu cumva ați văzut pe mica Scufiță Albă ?

— Nicidecum, răspunse doamna Prună, poate este la doamna Măr, care are dulcețuri așa de bune...

Plini de speranță, părinții se duseră mai departe.

— Dring-dring-dring ! Doamnă Măr, nu ați văzut pe Scufița noastră ?

— Nu, prietenilor, răspunse doamna Măr, dar poate s-a refugiat la doamna Gospodina, care are trei pisoiași.

Un pic liniștiți, amăriți, plecară mai departe.

— Oh ! Eh ! Ih ! Eh, doamnă Gospodina, nu cumva ați văzut pe mica Scufiță Albă ?

— Nici măcar urmele nu i le-am văzut, a răspuns ea. Poate s-o fi dus în sat să-și cumpere ceva panglici.

Dar nici în sat, nici la șantier, nimeni nu o văzuse pe Scufița Albă.

De data aceasta, bieții oameni, neștiind încotro s-o ia, începură să alerge pe cîmp, chemînd din toate puterile :

— Mică Scufița Albă, mică Scufița Albă, unde ești ?

Dar nici ecoul nu le răspundea, și noaptea era atît de întunecată, că nu se putea vedea nimic.

După ce au chemat și căutat în zadar, se înapoiară amăriți. Viteaz care rămăsese acasă, văzu după fețele lor întristate că mica Scufiță era tot pierdută.

Începu să schelălăie dureros.

— Taci, Viteaz, zise mama.

Dar Viteaz se văicărea și mai rău și trăgea de fusta femeii spre ușă.

— Ce vrei, Viteaz? Cîinele avu un lătrat hotărît și împinse ușa.

— Vrei să ieși? se miră femeia, pe timpul ăsta?

Dar Viteaz avea ideea lui și continua să alerge de la ușă la femeie, trăgînd-o de fustă. Femeia se lăsă dusă afară.

Zăpada cernea deasă și vîntul șuiera vijelios, dar Viteaz nu se sinchisea. După ce șovăi asupra direcției, o luă pe potecă și alergă amișunînd.

După ce ocoli dealul, sări șanțul, se repezi în cîmpie și începu să miroasă iar în dreapta și în stînga. În sfîrșit, se opri și începu să rîcîie zăpada cu labele de dinainte și să o zvîrle la o parte. Din cînd în cînd se oprea, lătra ca de veste bună și relua și mai cu foc munca. Dădu curînd la iveală o mică scufiță albă, apoi mănușile de lînă albă și biata fată le apăru înghețată și nemișcată. Degeaba Viteaz îi lingea fața, Scufița nu se încălzea, ci dimpotrivă lui Viteaz parcă îi îngheța limba.

Văzînd aceasta, mama se duse acasă și aprinse în soba din bucătărie focul. Acolo stătu fetița trei zile și trei nopți. Abia atunci se topi gheața care o înconjura și mica Scufiță Albă strănută și astfel mama înțelese că fetița ei era vie.

Mica Scufiță Albă se alese cu un guturai zdravăn, care de altfel reveni în fiecare an, fără îndoială ca să-i amintească fetei că neascultarea este întotdeauna pedep-

sită. Cît despre Viteaz, ca să-l recompenseze pentru agerimea și curajul său, părinții îi cumpărară o pulpă de berbec. Fu atît de mulțumit, că o mîncă toată, cu os cu tot !

Repovestire de MARICA DAIA-BĂLĂCEANU

Povestea Scufiței Verzi

A FOST ODATĂ o fetiță care era îmbrăcată toată în verde. Avea rochiță, pantofi, ciorapi verzi, dar mai ales o frumusețe de boneţel verde, care-i ședea așa de bine, încît pe unde se ducea, i se spunea „Scufița Verde".

Ea locuia într-o țară unde erau o mulțime de pășuni verzi, mulți copaci verzi și o mare întinsă verde, care înainta și se retrăgea după fluxul și refluxul ei.

În fiecare zi mica Scufiță Verde se ducea să se joace la marginea mării. Ea purta un coșuleț legat de gît cu o panglică verde și se distra strîngînd în el scoici.

Dar într-o zi se plictisi de acest joc și-i veni poftă să meargă să pescuiască pește de pe stînca plină de mușchi verde care ieșea din mare.

Mămica ei nu-i dăduse voie să se cațere pe stîncă, fiind un lucru primejdios.

Cînd era marea retrasă, se putea ajunge pînă acolo pe jos, dar cînd fluxul aducea marea, apa înconjura stînca

din toate părțile, ba chiar adesea o și acoperea în întregime.

Deci Scufița Verde nu avea voie să se ducă acolo, numai că Scufița noastră, fiind foarte întreprinzătoare, nu era nici fricoasă, nici sfioasă.

„N-am decît să-mi scot pantofii și șosetele, ca să nu le ud", gîndi ea și o să trec ușor pînă acolo. Așa făcu precum spusese. Dar cînd fu să coboare apoi de pe stîncă, băgă de seamă că marea înaintase mai mult decît se gîndise ea, și apa în acel loc devenise foarte adîncă.

„O să încerc pe partea cealaltă, își spuse fetița, care nu se zăpăci pentru atîta lucru. Într-adevăr, în partea aceea apa nu-i ajungea decît pînă la jumătatea picioarelor. Dar pe măsură ce înainta pămîntul se scufunda, parcă și apa creștea. Fetița fu nevoită să se întoarcă pe stîncă.

Mai încercă și pe altă latură, dar tot fără succes. În ăst timp, marea creștea, creștea, și nici gînd să se mai întoarcă biata Scufiță Verde pe plajă. Plină de necaz, își spuse : „Ce lipsită de noroc sînt ! Iată-mă aci prizonieră. Trebuie acu să aștept să scadă marea. N-o să ajung acasă pentru cină. Vai, ce prostie ! Da, ce prostie am făcut !..."

Și mica Scufiță Verde privea cu năduf peștii argintii care se jucau în jurul stîncii. Nu-i mai găsea deloc frumoși. Cu cît marea creștea, fetița urca tot mai sus pe stîncă, și pînă la urmă ajunse pe vîrful ei...

Dar marea creștea, creștea mereu.

„Desigur că nu e așa grav, murmură Scufița Verde speriată... Ba nu... Totuși marea ar trebui să se retragă, căci nu acoperă această stîncă decît în zilele cu flux foarte mare.

Și copila începu să tremure... Nu era oare septembrie, în plin echinox ?... Și atunci o cuprinse frica. Începu să fluture brațele cît mai sus și strigă : „Ajutor !“ Iar zgomotul valurilor îi acoperi glasul... De altminteri, nici o barcă nu se afla în împrejurimi ca să-i vină în ajutor, și nimeni n-o putea zări de pe plajă : costumul ei verde se confunda cu stîncile acoperite de mușchi verde și cu marea verzuie.

Striga mereu : „Ajutor ! Ajutor !“

Țipă multă, multă vreme, pînă cînd apa îi ajunse pînă la genunchi.

Atunci un val o șterse de pe stîncă și o aruncă în mare, cu rochia sa verde, cu mica ei scufiță verde, cu ghetuțele și ciorăpeii ei verzi.

Îndată ce copila căzu în apă, se transformă într-un încîntător pește la fel ca aceia care înotau în jurul stîncii, dar, în loc să fie argintiu, era verde, verde ca marea și ca smaraldul. Se povestește, de atunci, că cine se duce la miez de noapte pe acea stîncă, atunci cînd e lună plină, zărește un mic pește verde care rătăcește fără încetare prin valuri.

MARICA DAIA BĂLĂCEANU

Legenda chihlimbarului

ÎN VREMEA DE DEMULT, Marea părea împreunată cu cerul, așa fel încît din afund albastru spuma valurilor suia către înalt — făcînd boltă și nori.

Bărbații de pe întinderea țărmurilor se îndeletniceau cu pescuitul. În bărci, care lunecau ca suveicile, ei călăreau peste valurile înalte, își aruncau năvoadele și se osteneau trăgîndu-le la mal, așa cum se îngreuiau de pește. Tare le era dragă marea și, nopțile, cînd trebuia să miie în case, li se părea că acoperișurile îi apasă pe creștete. Lăsau anume ușile deschise ca să privească frămîntarea apei și să asculte foșnetul, care le făcea somnul plăcut și legănat.

Pescarii aceștia cu femeile și copiii lor nu rîvneau straie bogate și nici nu aveau vreun îndemn către traiul în huzur. Găseau îndestulare pentru ochii și inimile lor în boarea mării și în nisipul presărat cu flori felurite, toate cu frunzele groase, pufoase și înmiresmate.

În mulțimea oamenilor, între pescarii vestiți, se afla unul care în tinerețele lui atît de iscusit fusese încît se scorniseră despre el fel și fel de povești. Acum, dacă trecuseră ani și puterea prinsese a-i scăpăta, trăia pe lîngă casă, îndemnînd cu priceperea și sfatul pe cei doi feciori — voinici și isteți. Bătrînul mormăia deseori nemulțumit. Nu

putea înțelege cum feciorii lui care crescuseră în leagănul bărcii se îndepărtaseră de apă și de îndeletnicirea pescuitului.

Merseseră ei de cîteva ori la tîrgurile depărtate, să vîndă peștele ce prisosea și pe negîndite gîndurile și inimile le fuseseră prinse de lăcomia banului, de jind după bogăție și trai lenevos.

Se dovedeau iscusiți să se tîrguiască, să se tocmească, și cînd veneau cu cîștigul, parcă se îngrășau, numărînd banii.

Bătrînul nu-și ascundea înciudarea, dar era prea tîrziu ca să-și abată feciorii de la calea negoțului pe care porniseră ei cu tot dinadinsul.

Bătrînul și puțintica lui soață, pe care același venin al supărării o făcea să scadă-n putere, se înviorau de bucurie numai privind-o pe Egly — singura lor fată, mezina. Băgau de seamă cum sub ochii lor ea înflorea și se învolta.

Egly era floarea de care se minunau și nu le venea a crede. Umbletul ei era o plutire, iar cîntecul, cu care își însoțea pașii, ca țipătul de bucurie al pescărușilor. Le plăcea părinților și felul de a fi al codanei. Era neînfricată și neînduplecată în vrerile ei. Semăna bătrînului ei tată, se arăta dîrză și se vădea îndrăgostită de apă. Ca o zvîrlugă se arunca în valuri și chiar pe furtună îi plăcea să se bată cu vîrtejurile și cu duruitoarele cele înalte.

S-au bucurat bătrînii cînd au aflat că merge vestea despre frumusețea Eglyei și despre felul ei de a fi și anume că nimeni nu i-ar putea porunci dacă ei nu-i era pe plac.

Fraţii se arătau însă înciudaţi de faima ce-o dobîndea mezina. Căutau s-o dojenească şi s-o îndrume, după cum socoteau ei că ar fi înţelept şi bine.

Egly se încumeta să se ridice împotriva lor.

— Nu vezi că ai să ajungi de rîsul lumii ! spunea cel mai vîrstnic. Tu nu te porţi ca celelalte fete, care stau la trebuirile casei şi aşteaptă un noroc să se mărite.

— Te cred oamenii o sălbăticiune, o sărită din minţi. Ai peţitori care vin de departe, vin cu avere, iară tu fugi şi te ascunzi.

— Nu vreau să mă mărit decît cu acela pe care-l voi alege eu !

— Lăsaţi-o, băieţi, grăia tatăl ori mama. Copila îi prea tînără, vrea să zburde. Are să se mărite ea cînd i-o fi careva drag.

— Ce, trebuie să-i fie drag ? La avere nu se gîndeşte ? Traiului îmbelşugat îi dă ea cu piciorul ? se supărară ei.

— Da, aşa e ! Aş vrea să fiu băiat şi să mă asemăn cu tata. Eu nu fac negustorie !

Ca să n-o chelfănească fraţii, dîndu-i ghionturi sau zmulgîndu-i cozile lungi ca nişte frîie, Egly fugea şi nu găsea loc mai bun să se ascundă decît după valurile cele înalte ale apei.

La puţinii ani pe care-i avea fata, pricepea care ar fi planul fraţilor ei. Îi şi auzise vorbind :

— Nu trebuie s-o lăsăm să-şi facă mendrele.

— Cu ea nu merge decît dacă folosim un şiretlic. Dacă facem tîrgul cu un mare bogătan, i-o dăm şi ne căpătuim şi noi. Să ne prefacem aşa cît o fi trebuinţă, s-o lăsăm să zburde ; nici să nu ne bănuiască planurile.

— Egly, se gudurară ei, nu vrei, surioară scumpă, să te luăm la o plimbare, să vezi și tu tîrgul ?

— Nu vreau ! Nu mă ademeniți ! Nu poate fi mai frumos ca aici la noi, nu pot trăi departe de mare.

Se dumiriră frații că nici cu binele și cu dulceața vorbelor nu ies la capăt cu Egly și se prefăcură că n-o mai iau în seamă.

Înciudarea lor însă crescu astfel încît întrecu răbdarea ce voiau să i-o arate.

Se înteţeau peţitorii, care de care mai înţoliţi și mai poleiți, arătînd că vor s-o aibă mireasă pe Egly, primind-o de la frații ei, chiar de ar fi fost să le-o plătească în bani grei de aur.

Părinții ţineau partea fetei, dar se mirau cum de nu-i pe placul ei nici un fecior din cei ce veneau și plecau bosumflați.

— Egly, fata noastră, ai îndrăgit poate vreun năzdrăvan ?

— N-am îndrăgit pe nimeni, dar eu am să mi-l aleg pe cel căruia să-i fiu soție. Nu vreau să mă vîndă ca peștele ce-l descarcă ei din năvoade.

Rîzînd îmbujorată de-i făcea și pe bătrîni să zîmbească, văzînd-o atît de năstrușnică, drept ca mînzocii ce nu cunosc hamul, o priveau cum fuge către marea care-i era atîta de dragă.

Ca floarea cea înrourată se înviora cînd venea boarea spre ea.

Își zvîrlea straiele pe nisipul cel cald și ca o mreană de aur țîșnea, spărgînd valurile.

În una din zile, după ce tocmai așa vorbise și așa se purtase cu părinții pe care-i iubea, fugise la mare. A înotat, s-a lăsat dusă ca pe brațe și s-a simțit legănată.

Numai o înviforare de vînturi a scos-o pe mal... A dat Egly fuga la straiele ei și, cînd să le ia, a rămas stană de piatră, cuprinsă de uluire și de mirare.

Pe straiele ei stătea încolăcit un șarpe uriaș, un șarpe cu solzi și cu ochi albaștri ca ai florilor de pe întinsele nisipuri.

— Șarpe frumos, dă-mi straiele ! se rugă Egly ruș:nată de goliciunea trupului ei.

— Egly, privește-mă bine, te am dragă de multă vreme !

— Un șarpe îndrăgostit ? rise Egly.

— Am luat chip de șarpe că numai așa pot ieși pe pămînt. Sînt stăpînul adîncului mării.

— Dă-mi straiele ! stăruia Egly, cu privirile furate de luminile albastre ale ochilor șarpelui.

— Îți dau straiele dacă îmi făgăduiești că ai să te măriți cu mine.

— Să mă mărit cu tine ? îngăimă fata și deodată în inima ei pîlpîi o simțire ciudată. Îi era drag șarpele ? Ce se întîmplase ? Altă fată s-ar fi temut, s-ar fi îndepărtat. Ea acum, cînd aflase că șarpele era stăpînul mării, știa că dintotdeauna iubise apa și îl iubise pe el fără să-i vadă înfățișarea.

— Egly, cînd vom intra în apă, voi lepăda îmbrăcămintea de șarpe și vom fi fericiți amîndoi. Ca să nu crezi că te silesc, îți dau răgaz de gîndire un an.

— Nu ! Nu ! hotărî Egly. Un an e prea mult. Acum e primăvară... Cînd va fi cea mai lungă zi de vară, voi veni aici și-ți voi da răspuns.

De la această întîmplare, Egly se arăta furată de gînduri. Fără de vrere rămînea dusă cu ochii spre depărtări și se putea ghici că este vreo întîmplare la mijloc.

Părinților nu le putea spune. Ar fi crezut-o cu mintea zburată și tare s-ar fi întristat. De frați se temea ca și cum ar fi stat în puterea lor să ghicească ascunzișul inimii ei.

Se pomenea gîndindu-se mereu la adîncul acelor ochi albaștri ca piatra cea scumpă și se întreba cum o fi oare chipul lui cel adevărat, cînd se vor afla în adîncul apei ? Și palatul oare unde-i era ? Cum arăta ? Are s-o poarte oare în preumblare mereu printre dealurile și vîlcelele deschise de valuri ?

Se ducea Egly în fiecare zi la mare, intra spintecînd țesutul cel străveziu al apei și părea să-l caute pe acel stăpîn, care-i spusese că o îndrăgise de multă vreme. Stătea apoi cuibărită în nisipul cel cald și se lăsa în voia gîndurilor. Știa că plecările și întoarcerlie ei acasă erau privegheate de cei doi frați, se cutremura presimțind că ei uneltesc ceva.

Chiar în preziua care era hotărîtă ca Egly să meargă și să-l aștepte pe țărm pe acela pe care și-l alesese, se pomeni că dis-de-dimineață, frații ei, cînd au dat să iasă din casă au răsucit cheia în ușă și au închis-o pe Egly alături de taică-su și maică-sa.

Se întîmplase să fie chiar ziua pe care ei o aleseseră să împlinească ceea ce purtau în planurile lor haine și anume, tîrgul în care s-o precupețească chiar pe sora lor Egly.

Bănuiau că sora lor urzește oarecare taină și ca să n-o scape din ghearele lor, grăbiseră sorocul unui tîrg nelegiuit.

Căruța și caii gătiți cu cordele și flori, în toi de noapte, aveau s-o ducă pe Egly, care înfășurată în pînzeturi ori cît se va zbate, nu le va scăpa și oricît ar striga nu va fi auzită, palmele lor mari acoperindu-i gura.

Egly, neînfricata Egly bănui îndată că o așteaptă primejdie mare. Nu știa de pregătirile ce le făceau frații ei, ca s-o ducă plocon unui negustor pîntecos, care se lăudase că are s-o plătească fraților, cîntărind-o în aur. Dacă încuiaseră ușa și-o zălogiseră nu era de-a bună.

Se zbătea ca pasărea-n colivie, bătea cu pumnii în ușă și-n pereți, plîngea și se văicărea. Pe de o parte se gîndea că frații vor da-o cui nu-i va place și pe de altă parte știa că stăpînul mării va aștepta-o și că dacă ea nu va fi pe țărm nu-l va mai vedea niciodată.

• Părinții știau și nu știau pricina durerii care-o nimicea, dar bănuind că nu degeaba se sfarmă așa, se zbăteau și plîngeau alături de ea. Numai într-un tîrziu, cînd credeau că nimica nu-i de făcut, bătrînul se pomeni fript de o aducere aminte. Cîndva, demult, el dosise o cheie, singura care se potrivea lacătului mare cît o lopată, gîndind că odată și odată i-ar putea fi de folosință. Acum scociora cu gîndul să afle unde-o pusese. S-a luminat de bucurie cînd și-a amintit unde-o pusese. Îngropase cheia la piciorul patului, în pămînt bine bătătorit.

— Egly, ia un cuțit și caută unde-ți arăt.

Nu pricepea ce voia taică-su, dar știa că-i dorea binele și începu cu zor mare să desfunde pămîntul întărit ca piatra.

Cînd găsi cheia, înflori de bucurie, și mergînd de la maică-sa la taică-su, le spuse :

— Rămîneți cu sănătate și să știți că am să mă întorc să vă văd.

Ea o zbughi pe ușă și bătrînii clătinau capetele temători să nu dea de vreun amar și de vreo hainie.

Egly, negătită, cu cozile neîmpletite cu flori cum ar fi vrut, cu lacrimile neuscate pe obraji, a dat fuga către țărm, că venise ceasul să-i dea răspuns stăpînului mării.

Soarele era în cumpăna cerului și Egly a așezat, într-un loc însemnat, sub o piatră pe care o știa bine înținată. cheia pe care uitase s-o lase acasă. Inima îi bătea încă speriată și ostenită.

Îndată s-a ivit între valuri un fecior prea mîndru la înfățișare care după ochii albaștri strălucitori îi aducea aminte de șarpele cu care vorbise, care-i spusese că o are dragă și că așteaptă să-i audă răspunsul.

— Bine ai venit, Egly ! De ce ești plînsă și tristă ? Chiar de-mi dai veste de supărare nu vei avea nici un rău de la mine.

— Nu... Tu ești cu adevărat stăpînul mării ?

— Așa precum ți-am spus.

— Nu-ți dau veste de supărare, am venit ca să-ți fiu mireasă.

— Vino către mine, o chemă el.

Fata se aruncă în valuri ş' ţinea ochii aţintiţi către feciorul care-i grăia atita de blînd, gîndind că el luase chip de şarpe numai ca să-i încerce neînfricarea şi să-i cunoască tăria dragostei pentru împărăţia apei.

A pornit Egly ţinută de mîna voinicului şi treceau amîndoi prin apă ca printr-o perdea ce se desfăcea. Au ajuns la un palat prea strălucitor şi uşile lui s-au deschis îndată. Cuprindea palatul toată întinderea străfundului mării. Avea pereţii din cleştar care uneori strălucea auriu ca fagurele încărcat de miere şi alteori părea să cuprindă în miezul lui, roşu, verdele şi galbenul frunzişului pădurilor din toamne tîrzii. Prin străveziul cleştar se vedeau toate minunăţiile cuprinse în apă şi se vedeau corăbiile care treceau ca norii în depărtare de zare.

În preajma palatului se aflau grădini cu flori neînchipuit de frumoase şi se aflau păduri care semănau cu cele pe care Egly, în copilărie, le văzuse, departe de ţărmul unde locuiau ei, dar colindase cu taică-su care-o ducea cu barca pînă acolo.

Copacii din pădurile de pe fundul apei îşi mişcau ramurile ca degetele de la mîinile oamenilor şi florile se închideau şi deschideau ca şi cum ar fi vrut să vorbească.

Treceau uşor anii şi alături de soţul ei Egly zburdă şi se bucura, întrecîndu-se în rîs, la cîntec şi la fugă cu cei trei copii pe care-i avea. Parcă nici ei nu-i venea a crede cînd îşi vedea băieţii mai răsăriţi, sprinteni şi isteţi şi pe fata, mezina frumoasă ca o zînă, dar încă mititică.

Cu gîndul la pădurile unde se plimbase cînd era de-o şchioapă, Egly îşi numise băieţii : pe cel mare de tot Stejărel, pe al doilea Frasin, iar fetei îi spunea Brăduţa.

În inima Eglyei rămăsese ca un strop de rană amintirea lumii în care trăise. Se pomenea deseori gîndindu-se la toate ale lumii care-i păreau că le văzuse într-o visare, de parcă nici nu fuseseră aievea.

— Ce se petrece oare acolo, sus ? se pomenea ea întrebîndu-se. Oare pescarii tot așa merg cu bărcile, petrecuți de pe val pe val ? Dar bătrînii mei părinți ?

Nu găsea răspuns la întrebările ei și după ce mai trecu iar o bucată de timp, parcă n-o mai bucura peste măsură plimbările ei, unele prin palat, altele prin apă, cu alai de pești zburători, care făceau fel și chip de năzdrăvănii s-o vadă rîzînd, s-o audă cîntînd.

Nu mai părea Egly atît de înveselită, nici de zvăpăiată, copiilor ei, care se lăudau între ei că scoicile le lăsau în palme mărgăritare care de care mai frumoase.

Norul de întristare al Eglyei nu putea să nu fie băgat în seamă de soțul, care-o îndrăgea tot mai tare.

— Ei, ce ai Egly ? Ce nour acoperă frumosul tău chip ? Nu mai ciripești a necurmată bucurie așa precum obișnuiești !

— Cum să-ți spun, iubitul meu soț. Teamă am că te voi supăra.

— Care ți-e dorința ? Spune-mi adevărul și eu n-am să mă supăr.

— Poate că n-ai să mă crezi, dară m-a cuprins un dor și un alean. Un dor și un alean după lumea în care am trăit, pînă ți-am devenit soție și împărăteasă a apei.

Mă gîndesc tot mai des la bătrînii mei părinți. Aș vrea să-i mai văd. Le-am făgăduit că am să mă întorc într-o

bună zi, ca să nu se prăpădească fără a ştî că eu sînt fericită. Vreau să-mi vadă şi pruncii.

— Egly, părinţii tăi trăiesc. Nu ţi-am spus că ei vin adesea pe ţărm şi parcă te caută şi te aşteaptă. M-am ferit să afli că şi ei te doresc de teamă să nu te cuprindă şi pe tine aleanul. Acum însă, dacă dorinţa aceasta te înciNge şi nu-ţi lasă tihna, eu îţi voi împlini-o. Să ştii însă că întoarcerea ta în lume e însoţită de primejdii...

Au hotărît ziua în care Egly şi cu cei trei copii să se întoarcă între oameni. Au făcut pregătiri ca pentru un drum lung şi au pus în cutii pietre nestemate pe care să le ducă în dar părinţilor şi au ales cele mai mîndre stràie pentru copii şi pentru Egly.

Seara, înainte de plecarea ce trebuia să înceapă-n zori, stăpînul mării a tăinuit îndelung cu soţia lui.

— Egly, nu te temi de fraţii care ţi-au vrut răul ?

— Nu mă mai tem acum, cred că au altă minte şi că nu au îmbătrînit degeaba.

— N-au îmbătrînit, sînt în puterea vîrstei.

— Cum să mă tem de ei, cînd eu sînt împărăteasa mării şi tu atît de puternic şi atîta de viteaz ?

— A venit ceasul să mă destăinui, Egly. Puterea şi vitejia mi-o pot dovedi numai în împărăţia apei. Dacă ies pe ţărm trebuie să iau chip de şarpe şi puterea mea e mai prejos decît a oamenilor.

— Nu, nu se poate. Nu voi întîmpina nici-o primejdie.

— Poate ! se arătă înduplecat stăpînul mării. Şi, de se va întîmpla totuşi să te afli în vreo primejdie, aleargă către mare, strigă-mă de trei ori. Numele meu, necunoscut de oameni, este Juraky...

Mă strigi de trei ori cu numele pe care să nu-l spui nimănui și, cu pruncii noștri, să te arunci în valuri. Eu voi veni într-o clipă.

...S-au despărțit Egly cu copiii de soțul ei și tatăl lor, avînd inimile strînse de durere, pe care și-o ascundeau cu atîta mai mult cu cît știau că se vor revedea în mare grabă.

Bucurie și petrecere a stîrnit întoarcerea Eglyei cu cei trei copii printre oameni. Părinții lăcrimau de fericire, frații, ca și alții, păreau uluiți mai ales de bogăția vestmintelor și de frumusețea și scumpetea darurilor ce le adusese Egly și pe care le împărțea cu dărnicie.

Egly era frumoasă și tînără ca în ziua în care plecase, iar copiii să te tot uiți la ei.

De-o întrebau unii sau alții pe Egly care-i e soțul, căuta să schimbe vorba și se grăbea ea să întrebe de una sau alta.

Copiii însă spuneau că locuiesc în palat de cleștar și tatăl lor este împărat. Mai mult nu aflau cei iscoditori nici de la ei.

Egly socotea că ceea ce vorbise ea în taină cu soțul ei copiii nici nu știau. De unde să bănuiască că neadormiții prunci știau toată taina...

Egly zăbovea pe lîngă părinți și ca să-i facă să uite lunga despărțire le cînta, le povestea fel de fel și rîdeau împreună.

Frații ei, oameni în putere, o încercau cu vorbe dulcege.

— Egly, rămîi cu noi. Să vie și soțul tău... Dacă-i bogat să facem laolaltă negustorie...

— Soțul meu nu poate face negustorie.

— Te înduri tu să pleci și să-ți lași părinții ? Uite copiii cît de bucuroși sînt ! Rîd și aleargă. În țara unde locuiești tu nu sînt fluturi și păsări care să zboare ? De ce-s atîta de uimiți și de jinduiți după joacă ?

— În țara noastră sînt minunății mai multe, mai neobișnuite, dar așa sînt copiii. Îi las să zburde, că mai mult de trei zile nu putem zăbovi.

Părinții lăcrimau, dar nu se arătau atîta de întristați văzînd-o pe Egly fericită și cu copii atît de frumoși.

Frații ridicau din umeri și mormăiau că n-au înțelegere pentru o astfel de purtare.

— Vom veni mereu să vă vedem.

— Ei, tot mai bine ar fi să ne strîngem laolaltă ! grăiau cu un fel de părere de bine ticluită, ca să ascundă sămînța răului pe care o cloceau, frații.

Frații Eglyei altfel vorbeau între ei :

— Ascunde, ticăloasa, o taină. Ea îi bogată, împărătească, și nouă ne scoate ochii cu cîteva daruri.

— Să-i aflăm taina, asta-i !

— Cum o fi împăratul ? Dacă-l junghiem, Egly, vrînd-nevrînd, are să vie aici cu toate bogățiile.

— Cum să-l ucidem, dacă nu-l știm și nu-i cunoaștem puterea ?

— Să ispitim copiii ?

— Că bine zici, ei n-or fi atîta de șireți.

— Numai să aibă ce să ne spuie.

Trei zile aveau răgaz și-n cele trei zile ei se hotărîseră să afle taina.

Îndată au mers la Egly.

— Soră dragă, lasă-l pe băiatul cel mare, pe Stejărel, să meargă cu noi la scos năvoadele din apă.

— Lasă-mă, mamă ! se ruga și băiatul.

Egly n-a vrut să strice plăcerea copilului și s-a învoit.

Unchiașii se întreceau mîngîindu-l și răsfățîndu-l. Îi făgăduiau fluturi asemănători florilor și păsări asemeni fluturilor, dar mai cu seamă căutau să-l ispitească.

— Pari un băiat puternic, viteaz... așa e și taică-tu ?

— Tata e mai viteaz și mai neînfricat !

— Apoi, bine, te credem, dară ce ne mai spui despre el?

— Ce să vă spun ?

— Are oștire ? Unde vă întîlniți cu el ca să mergeți către împărăția ce ziceați c-o aveți ?

— Mama noastră știe, eu vreau să văd mrejele cu pește.

— Altădată ! se îmbufnară unchiașii și se întoarseră cu băiatul acasă.

— Mîine îl plimbăm pe Frasin ! spuseră ei. Ieri am aflat că năvoadele erau goale și ne-am întors, acu au să fie pline. Are ce vedea băiatul.

La preumblarea cu Frasin au început cu vorbele lor mincinoase :

— Tu, Frasin, ești mai deștept decît fratele tău. Ție o să-ți dăm un vilog să prinzi singur pește.

— Ce bine-mi pare ! se bucură băiatul și văzînd unchii începură să-l încerce cu vorba.

— Care-i numele tatălui tău, măi băiete... Uite că maică-ta a uitat să ne spuie...

— Tata e Împăratul Mării și alt nume n-are.

— Cum o să-i dați de știre că vă întoarceți ?

— Are tata putere să afle...

— Hm, nu ești deștept cum te credeam, ce să mai facem atîta cale degeaba, ne întoarcem acasă.

Băieții erau încă fragezi, cu puțintei ani, dar cu mintea bogată. Auziseră ei taina pe care tatăl lor o spusese mamei lor, dar cum era să-l dea de sminteală și să-i primejduiască viața ? Înțelegeau că unchii aceia poartă un gînd ascuns și-o vrăjmășie.

Egly își dădu îndată seama că frații ei uneltesc ceva. Pînă și din privirile băieților văzu că-i ispitise și că-i ademenise.

Se bizuia ea că pruncii nu cunosc taina și bucuria de a-și vedea părinții și de a reveni pe țărmul pe care copilărise de acum se întuneca și se risipea. Îi bătea inima împinsă de-o teamă și abia aștepta să se întoarcă la soțul ei, în împărăția apei.

A treia zi dis-de-dimineață, unul dintre unchi a luat-o pe Brăduța în cîrcă și a început să se joace.

— Vrei să mergi să vezi un cuib de pasăre cu puișori mici ? O pasăre care cîntă și are ochi de nestemate ?

— Vreau !

Jucîndu-se și vorbind vrute-nevrute, se îndepărtă el cu fetița în spinare.

Celălalt unchi se prefăcu că fuge ca să-i ajungă.

— Brăduța, să-ți facem o coroniță din flori ?

— Da, vreau !

— Brăduța, în nisipul de pe malul mării se află pasărea cu puii cei mărunței !

— Mergem ! Mergem ! striga copila, care nu știa încă ce-i bine și ce-i rău.

— Nu ți-e dor de taică-tu ?

— Ba da !

— Ce folos, dacă nu știi cum îl cheamă !

— Ba știu... știu... el i-a spus mamei... și Brăduța le povesti toate cele auzite, dar tot, fără să fi uitat nimic.

În vremea asta, Egly afla de la Stejărel și Frasin, cei doi băieți, cum îi ispitiseră unchii și cum ei nu spuseseră ceea ce știau.

— Ce știți voi ?

— Știm că l-am auzit pe tata ce-ți spunea, dar noi n-am dezvăluit taina.

Egly oftă bucuroasă și în aceeași clipită se spăimîntă.

— Brăduța...

Își luă băieții de mînă și alergă înspre țărm, acolo unde îi spuseseră copiii că porniseră unchii.

Fugea Egly, fugea plîngînd și hohotind.

Unchii, dacă au aflat ceea ce au voit să știe, s-au dosit după o barcă și au început să cheme cu glas schimbat, glas îndulcit și subțire.

— Juraky !... Juraky !... Juraky !...

De trei ori au strigat și stăpînul mării, văzîndu-și copila între cei doi bărbați încruntați, n-a mai ținut seama de nici o primejdie și a ieșit pe țărm prefăcut în șarpe.

N-a fost luptă înverșunată, luptă vitejească.

Juraky nu avea putere, aflîndu-se pe pămînt, și cei doi răi îndată l-au căsăpit.

Cînd a ajuns Egly, soțul ei era prefăcut în bucăți iară sîngele șiroia, înroșind nisipul.

S-a repezit Egly, a cules trupul lui Juraky și așa, cu cei trei prunci, s-a aruncat în valuri. Egly bocea de huiau întinderile ; țipau și copiii. Valurile se ridicau ca turbate și plînsul și țipătul îl adunau în muget și hăuire. Sălta apa cum saltă nisipul într-o sită. Era atîta zdruncin, atîta mînie, și atîta durere, încît apa părea că-și sparge matca și-și rupe pînzele străvezii.

Egly își pierduse soțul, pruncii nu mai aveau părinte. Marea își pierduse stăpînul. Nu se mai pomenise atîta durere și atîta răvășire.

Deodată palatul de cleștar, palatul ce cuprindea întinsul străfundului mării, trozni din toate încheieturile și împroșcînd în mii de cioburi aurii ca mierea din fagure și verzi-ruginii ca frunzarul toamnei. Spre maluri veneau bucăți din nemaivăzutul palat. Soarele se aprindea în cioburi, făcîndu-le lucii ca oglinzile din împărăția lui Juraky.

Oamenii au cules atunci, demult tare, și culeg și astăzi cleștarul cald, plin de lumini și-și fac minunate găteli.

Purtînd aceste podoabe fetele și femeile își spun povestea Eglyei și a lui Juraky.

Ca să nu-i uite nici pe prunci, oamenii dau arborilor nume de pe țărmurile acelei mări și copiilor lor dau aceleași nume. Pe fete le cheamă Brăduța și pe băieți Frasin sau Stejărel.

Repovestire de ELENA MATASĂ

LEGENDA ne dă veste despre cele ce s-au întîmplat în străvechi timpuri, învăluite-n ceață.

Pe vremea aceea, pămîntul bălților se întindea făr' de hotare de-a lungul țărmului mării și stăpîn peste țară era Gedeminas. Mîndru și încă-n floarea vîrstei, voievodul era văduv — că îi murise soața, lăsîndu-l cu un copilandru — cu Jury — ce se vestea că va ajunge mare viteaz și mîndria supușilor.

Voievodul Gedeminas, mușcat de tristețe și singurătate, găsea plăcere să cutreiere prin întinsa lui țară, să privească frumusețea locurilor presărate cu lacuri ca și cum oglinzi cerești ar fi fost sparte și cioburile împrăștiate ici-colo, unde nici nu se aștepta.

În una din preumblări, voievodul Gedeminas s-a despărțit de alaiul ce-l însoțea și s-a pomenit dus de galopul calului într-un hățiș de luncă. A sunat din corn, ca să dea de știre unde se află, și n-a primit nici un răspuns. Atîta s-a învîrtit și s-a răsucit să iasă la cale bună, încît murgul i s-a înspumat, iară el, ostenit, a descălecat. A lăsat calul să pască și Gedeminas s-a așezat pe frunzarul gros, sprijinit cu spatele de un buștean acoperit cu mușchi, ca o perină.

Poate să fi adormit preț de o noapte, că s-a trezit numai cînd l-a gîdilat lumina soarelui pe gene și cînd a prins să-i necheze calul. Nu deschise bine ochii și prin fața lui trecu dănțuind și cîntînd o fată, atîta de frumoasă că nu mai văzuse alta la fel pînă la anii ce-i avea. Hotărît era

Gedeminas să nu se mai însoare, mai ales că pruncul se făcuse aproape flăcăiaș. Dar inima lui se opri îndată și își dădu seama că nu fusese o nălucă ori o vedenie, ci o fecioară, sub pașii căreia fîșia frunzarul și trozneau ușor vreascurile codrului.

Alaiul curtenilor, după îndelungată căutare, îl găsi pe voievodul Gedeminas, cu privirea și chipul schimbate.

Viteazul voievod nu se feri să le spună adevărul, vorbindu-le cu înflăcărare :

— Am văzut o făptură cum nu credeam că se poate afla pe pămînt. Frumusețea lumii din creștetul ei se desfășura cuprinzîndu-o toată.

— Măria Ta, ai întîlnit fata pădurii, stă cu bunicul ei în tainele codrilor, dar bine nu știm nici noi unde. Rar se arată copila oamenilor.

— Trebuie s-o caut și s-o găsesc, spuse Gedeminas. Altă mireasă nu mi-am dorit pînă acum. Voi căuta-o pe frumoasa fată a pădurii, oricît de departe s-ar afla și ori unde se ascunde. Nici nu cred că e departe... A trecut dănțuind și cîntînd atît de aproape de mine, încît i-am deslușit chipul, privirea, boiul prea mîndru. Mi s-a părut că mi-a atins straiul.

Gedeminas, cuprins de focul iubirii, a bătut potecile, pînă a ajuns acolo unde l-au îndreptat cei ce știau locul fetei. Îi spuseseră ei să meargă pîn-o ajunge la cel mai bătrîn copac, ocrotitor al copilei și străbun de-al ei.

A ajuns Gedeminas la copacul pe care l-a cunoscut îndată că avea crengi ca șerpii, iară rădăcinile păreau alte crengi zvîrcolite ca niște gheare, drept crengi înfipte-n pămînt.

Pe față aflase el că o cheamă Nereis și că-și avea culcuș chiar în trunchiul cel gros, care se închidea și se deschidea ca o scoică.

S-a aplecat Gedeminas cu adîncă închinare în fața copacului și i-a vorbit ca unui om în carne și oase :

— Stăpîn al pădurilor, eu sînt voievodul pămîntului bălților, țară atîta de mare că n-am ajuns încă a-i bate hotarele. Ce folos de puterea ce-o am și de vitejia ce mi-o cîntă supușii, dacă de cînd am văzut-o pe Nereis mă simt pierit de vlagă și de plăcerea vieții ? Dă-mi-o, unchiașule, să-mi fie soție și te-oi cinsti preamărindu-ți anii și semeția, iar pe Nereis voi face-o fericită.

— Te știu, Gedeminas, că te-am văzut... te-am văzut cu ochii frunzarului meu de cîte ori treceai cu alaiul spre pădurile și codrii ce-i stăpînesc. Mă aflu la grea cumpănă ca să-ți dau vreun răspuns. Îți voi destăinui totuși o taină, atît cît se poate spune dintr-o taină.

Nereis, neastîmpărată și copilăroasă în pornirile ei, împinsă de dorința de a afla ceea ce eu îngrădisem fără a-i spune de ce, s-a avîntat nu de mult în afara pădurii și a mers către ținutul mlaștinilor, unde se țin lanț bălțile și lacurile mai mari. Acolo i-a ieșit în cale o urîciune de făptură, stăpîna zmîrcurilor și a glodurilor.

Nereis zburda dornică să vadă florile și vietățile mîlului și ale mlaștinilor, ea, urîciunea, dădea însă poruncă să se afunde și să se înglodeze să fie suptă sub glodurile cele grele.

S-a rugat copila de iertare și, hîda stăpînă s-a învoit punînd-o să se lege că n-are să se mărite, că are să fugă

de oameni și că are să trăiască numai lîngă mine, unchiaș care mi-am uitat anii și sînt morăcănos. Nu-i dau alta copilei decît singurătatea, adăpost în trunchiul meu și mărunta bucurie de a alerga prin codri, unde mai am și eu o putere.

Întoarce-ți pașii, Gedeminas. Nu vei izbuti să sfarămi legămîntul.

Oricum, să nu zici că nu ți-s binevoitor, iaca, acu' pe cer luna e cît unghia și tu să vii cînd o fi luna cît pîinea rotundă și coaptă, că atunci stăpîna zmîrcurilor stă și uneltește, temătoare de lumină. Atunci să vii și are să-ți grăiască Nereia...

Gedeminas a mulțumit unchiașului binevoitor și i s-au părut zilele cît săptămînile și nopțile cît anii pînă a văzut luna rotundă și dolofană ca obrajii rumeni și bucălați ai unui copil.

În vremea care trecea, urnindu-se la fel de greoi, unchiașul o ispiti pe Nereis, căutînd să afle o scăpare din lanțul cu care o legase zgripțuroaica.

— Ți-au venit peținori, spuse ca și cum ar fi făcut-o în glumă, bătrînul.

Nereia îl privi lung și în ochii ei lucea o bucurie care se schimbă îndată în undă de mîhnire.

— Știu, bunicule. A venit Gedeminas. L-am văzut dormind cu capul pe un buștean și m-am veselit. M-am apropiat să-l privesc mai pe îndelete. E om zdravăn, voinic. Pe buzele lui trecea un zîmbet și mi-am zis că visează. Cînd a deschis ochii eu am fugit. M-am dosit și i-am auzit vorbele. Mă căuta, mă striga... Voia să mă vadă. El a venit, unchiașule ?

— Da, Voievodul Gedeminas !... Îmi place voievodul Gedeminas, îmi place... Nu !... Nu se poate ! N-am voie ! Stăpîna zmîrcurilor mă va sorbi în adînc dacă află...

— Mergi înspre ţinuturile ei, o sfătui unchiaşul, dar nu te apropia prea tare de mlaştinile şi de nămolul în care te poate afunda. Strigă — într-un fel — şi întreab-o care e preţul ca să te dezlege de legămînt.

A alergat Nereis spre locul unde ştia că se află ţinutul cu zmîrcuri şi mlaştini.

Vedea mergînd prin luciul apei năframe de pămînt acoperite de ierburi înalte şi ştia că dacă va păşi acolo, se va afunda, ţarina fiind doar o amăgire de uscat pe tipsia de ape.

— Stăpînă a mlaştinilor şi a lacurilor ! strigă fata către cele patru părţi ale lumii. Stăpînă !

Şi nici nu-şi mîntui strigarea că o şi auzi chicotind chiar în spatele ei.

— Care ţi-e vrerea ? o întrebă urîta făptură, scălîmbăindu-se şi rotind ochii înfricoşători.

— Mi-e drag Gedeminas... a venit să mă peţească la copacul străbun.

— Ţi-ai pierdut minţile... !

— Te-aşi ruga... legămîntul...

Ar fi vrut să vorbească Nereia, dar îndată sub picioarele ei pămîntul prinse a se mocirli, iară picioarele ei se afundară şi se înglodară.

Scufundarea ei spre adînc o opri Izma cea rea, cu o fîlfîire a mîinilor ciolănoase.

Se prefăcuse numai că vrea s-o amistuie în adînc pe Nereia. Îşi avea planurile ei şi voise numai s-o sperie. Le-

gămîntul ce-l făcuse cu frumoasa fată a pădurii era începutul unui plan, începutul de care se agăța, ca să scape chiar ea urîcioasa de ceea ce o vestise cu ani, cu mulți ani în urmă, o broască rîioasă. Broasca îi spusese : „Dacă n-ai să scapi de feciorul lui Gedeminas, el are să ajungă viteaz mare și are să-ți nimicească puterea. Zmîrcurile și tina cleioasă se vor preface în pămînt tare, în pămînt bun pentru oameni !"

Oprind-o prin legămînt pe Nereia să se mărite își pusese în gînd să-l aprindă de iubire pe Gedeminas. Să picure apoi și-n sufletul fetei iubirea, așa fel încît ochii lor să fie întunecați, și privirile nestăvilite. Avea să-i subjuge și să-i joace, după voie, folosind ea focul inimilor, încît să le ceară jertfă chiar pe tinerelul care era singurul fiu al lui Gedeminas.

— Să nu crezi că sînt neînțelegătoare, vorbi ea către Nereis, care stătea împlîntată-n pămînt ca și cum s-ar fi aflat legată de butuci. Dacă vrei să te dezleg, cere-i lui Gedeminas dovadă de iubire.

— Ce să-i cer ?

— Spune-i că-i vei fi soție dacă-ți ridică un palat-cetate, cum nu s-a mai văzut aici în împărăția mea. Vezi insula de colo ?

— O văd ! Nu e pămînt. Îi numai o amăgire cu stufăriș, jivine, broaște și șerpi. Acolo nu calcă picior de om.

— Ce-ți pasă ție ? Poate că te duc chiar pe tine acolo între jivine. Dacă ține cu totdinadinsul să-i fii mireasă, să-ți facă un castel-cetate. Să-l facă aicea pe lacurile mele, pe Glave, chiar în mijloc. Ți-am arătat insula...

— Am să-i cer să-mi facă palatul, se hotărî Nereis.

Zgripțuroaica o slobozi atunci pe fată din lutul care se făcea tot mai greu pe picioarele ei.

Nereis fugi la unchiaș și-i spuse cu de-amănuntul, iar acesta-i răspunse :

— Ți-a cerut ceea ce nu va putea face nici o putere omenească.

Nereis se întristă. Încruntat și îngîndurat bătrînul pădurilor își foșnea frunzișul înviforat de durerea copilei.

Cînd veni Gedeminas și auzi ce-i cere Nereis, i se păru prea puțin și prea ușor față de vîlvătaia inimii lui.

Porunci deci Gedeminas să vie meșteri mari de pe întreaga întindere a țării bălților.

Cu bărci ușoare se osteneau oamenii să ridice din lemn și din piatră temelie pentru castelul ce aveau să-l înalțe. Erau hotăriți să-i spună, Trakaj „Castelul de pe apă".

Trudeau și își frămîntau mințile meșterii cei mari, cum să ridice castel-fortăreață pe un pămînt care nu era decît o plămadă de glod și de buruieni putrezite ?

Așezau grinzi, lespezi, cărau pămînt și-l bătătoreau zadarnic.

Se luptau cu puteri dușmănoase și ceea ce încropeau peste zi, noaptea se afunda și pierea ca și cum n-ar fi fost.

Voievodul Gedeminas, împovărat de greul peste care dăduse și pe care nu-l putea doborî cu vitejia și cu priceperea ce-o avea, o chemase pe Nereis să vadă cu ochii ei cum se frămîntă el și cei iscusiți în meșteșugul ridicării de ziduri și de cetăți și cum nu izbuteau să iasă la capăt și să prindă sub ochi vreun spor.

Cum stăteau împietriți de spaima neputinței scociorînd cu mințile și inimile cam ce ar mai putea face, deodată se abătu peste mulțime un nor de lăcuste, și una din capul șirului mai mare și mai urîcioasă, deschise fălcile și grăi c-o înțeleseră și oamenii.

În graiul ei prefăcut, clefăit și fornăit, Nereis se temu ca nu cumva să fie ascunsă zgripțuroaica zmîrcurilor și prinse a tremura.

Se temea să nu se abată cu vreun rău asupra lui Gedeminas ori să pice pe capul ei. Nici nu bănuia ura ce i-o purta lui Jury.

Abia se înțelegea ce mîrîia, ascunsă-n negura stolului de lăcuste. Părea să fiarbă cazanul răutății în vorbele ei.

— Degeaba v-ați bucurat, neputincioșilor. Gedeminas, n-ai să ridici palatul-cetate. N-ai putere ! Ești un bicisnic ! Nereis nu-ți va fi mireasă. Numai eu știu taina. Numai eu! Zidurile cer sînge de om. Om tînăr de viu să fie îngropat la temelie !

Se depărta afurisitul glas, ca huruirea furtunii ce cade pe văi pustii.

Rămase însă pecetea celor spuse, scrisă în mințile și inimile celor ce auziseră. Gedeminas pusese bărbia în piept, gîndindu-se la felul în care-l înfruntase glasul acela atîta de rău și hain. „Vor zidurile trup tînăr îngropat de viu și dat jertfă ? Oare numai așa voi izbuti ?“ se întreba el.

Se plecă înaintea lui Gedeminas mai marele meșterilor și grăi răspicat :

— Măria Ta, noi am muncit făr-de răgaz, făr-de cruțare, vrem să vedem castelul-cetate, vrem să-l vedem. Să-i

dăm temeliei prețul cerut. Hotărăște-te, măria ta, ca să nu rămînem de ocară.

— Să vină fecioarele din palate și din colibe, să vie gătite ca și cum ar fi mirese. În brațe să ducă flori și pe creștete coroane.

S-a făcut șirag lung din cele mai mîndre fecioare și împodobite, privind ca ciutele speriate, trecură pe sub turnul unde țintași anume puși trebuiau să nimerească pe cea sortită morții, ciupindu-i trupul cu o săgeată.

Zbîrnîiră săgețile, păsări negre, prevestitoare de moarte, dar, spre mare mirare, ele nimeriră în buchetele de flori.

— Să treacă feciorii ! se auziră strigînd glasurile.

Gedeminas dădu poruncă să se afle între cei ce se înșiruiau mîndri ca stejarii cei tineri chiar Jury, singurul lui fiu.

Zbîrnîiră iarăși săgețile țintașilor și se făcu murmur mare de spaimă și de durere. Săgeata se înfipsese în umărul lui Jury.

Jury — feciorul cel mîndru, feciorul care nu ajunsese la anii meniți să-și arate iscusința și vitejia, trebuia zidit la temelia cetății.

Gedeminas își ștergea lacrimile, dar înapoi nu putea da. Pierită la suflet se afla și Nereis, care știa că la mijloc se află uneltirea stăpînei zmîrcurilor, urîciunea glodului și a mocirlei.

O și văzură cei din gloată, cum vine, îndată, luînd înfățișarea de hîdă zgripțuroaică, să-l ia în stăpînire pe Jury. Hohotea și chicotea. „Zmîrcurile sînt ale mele ! Lacul Glave cu ostroavele lui se află sub stăpînirea mea ! Jury e prețul, preț scump, Gedeminas !“ și rîdea hîda și se bucura.

Tînăr și fraged era Jury, dar deodată simți în el val de curaj și de vitejie.

Era tulburat de puterea care-i vuia în sînge și de dorința de a o înfrunta pe zgripțuroaică.

Ieși Jury din șiragul feciorilor, se feri de cîngile mîinilor celei ce stăpînea zmîrcurile și mlaștinile și strigă el cu glas tare :

— Înainte de a merge la moarte, îngăduiți-mi să grăiesc mamelor, surorilor și fecioarelor ce se află de față. Trei sînt întrebările mele, să mi se spună : Ce este mai ușor, ce este mai dulce și ce este mai tare pe lume ?

Strigară laolaltă cele întrebate :

— Ușor este fulgul ! Dulce e mierea ! Tare e piatra !

— Eu altfel gîndesc, îndrăzni Jury. Ușor e pruncul ce-l poartă mama pe brațe. Dulce e laptele ce-l ia pruncul de la sînul celei ce-l hrănește. Mai tare ca piatra sînt inimile celor ce lasă un tînăr să fie zidit la temelia unei cetăți, preț pentru învoirea cu o zgripțuroaică.

— Așa e ! Așa... ! și glasurile se prefăcură în vuire. Jury are dreptate !

— Jury să nu mai fie sortit morții !

— Nu ți-l dau pe Jury ! strigă puternic Gedeminas. Nu ți-l dau, și ieși să se împotrivească voievodul, care se deștepta ca dintr-o toropire și amorțire.

Zgripțuroaica se și repezise asupra lui Jury.

Fragedul tinerel ajuns deodată la puterea celor viteji puse mîna pe paloș.

Ochii zgripțuroaicei se făcură talere de cărbuni aprinși, iar trupul ei începu să se șerpuiască drept ca al unei jivine.

Neînfricat, Jury se avînta la luptă. Din balaur zgripțuroaica izbită de paloș se prefăcu în sălămîzdră. O tăia Jury în bucăți. Fărîmele se prindeau laolaltă și se întregeau, făcînd-o iarăși întreagă. Jury îi zdrobi capul și îi pisă trupul, spulberîndu-le cu suflarea lui fierbinte.

Nu rămaseră din zgripțuroaică decît niște zdrențe și niște bălți de venin.

Oamenii auziră cu toții glasul broaștei rîioase, care-i prevestise zgripțuroaicei moartea din tăișul săbiei lui Jury:

— S-a împlinit sorocul ! Ai pierit, stăpînă a zmîrcurilor și a mocirlelor !

Pe vîrful palașului Jury ridică zdrențele rămase din trupul zgripțuroaicei.

— Pielițele acesteia să le îngropăm la temelia castelului ! strigară meșterii mari și calfele.

Au mers cu alai Gedeminas, cu Nereis și Jury și au îngropat în ostrovul de pe lacul Glave ceea ce mai rămăsese din urîcioasa stăpînă.

Îndată, ca prin minune, apa băltită s-a retras în adînc ; zmîrcurile s-au zbicit, glodurile s-au netezit.

Ostrovul mocirlos se prefăcea în grădină minunată. Meșterii cei mari, ajutați de mulțimea calfelor, îndată au așezat temelia castelului.

N-au zăbovit nici cu ridicarea zidurilor înalte. Prindeau aripi pentru strădania de a ridica palatul-cetate, cum nu se afla altul pe lume.

Și așa, ca o minune, ce pare zugrăvită pe cer, se arătă ochilor palatul-fortăreață, cu numele Trakaj „Castelul de pe apă".

Trakajul zidit de Gedeminas pentru Nereis nu s-ar fi ridicat fără de vitejia și iscusința frumosului prinț Jury ; Jury cu plete de aur.

Privesc spre Trakaj oamenii și nu le vine a crede că ar putea fi un palat fortăreață și nu o corabie, plutind pe apa neclintită a lacului Glave.

În apă se oglindește de jur împrejur această uriașă corabie, iară foișoarele, turlele, crenelurile par întocmite din pînzele urcate pe catarge, pînze care-s rotunjite și unduite de vînt, murmurînd neîncetat legenda castelului Trakaj.

Repovestire de ELENA MATASĂ

Ciobanul și cele trei zîne

ÎN TIMP CE-ȘI PĂȘTEA oile într-un luminiș de pădure, lîngă un rîu, un tînăr cioban văzu trei fete frumoase scăldîndu-se în undele limpezi și mîngîietoare. Ochii păstorului rămaseră ațintiți la frumusețea fără de seamăn a celor trei fete.

„Ah, de ce nu sînt mai aproape, își zise el, mai aproape de rîu, să pot fura pe una din frumoasele astea..."

Se scăldară fetele cît se scăldară, apoi se îmbrăcară și apucară poteca pădurii, iar flăcăul se uită în urma lor pînă le pierdu din privire.

A doua zi, cu noaptea-n cap, ciobanul își aduse mioarele pe-aproape, iar el se ascunse după un tufiș, ca să le poată privi în voie cum se scaldă. Nici nu răsări bine soarele și cele trei codane iar veniră la scăldat. Și nu știu cum se făcu, dar flăcăul nostru nici de data asta nu găsi mijlocul și locul cel mai prielnic să fure vreuna. Tot i se părea că se află prea departe și prea lăturalnic de ele. Așa că se alese doar cu un fluierat a pagubă. A treia zi însă ciobanul se ascunse chiar în tufișul de lîngă scăldătoare, hotărît să nu mai dea greș. Cum răsări soarele, cum se arătară și cele trei frumoase — vesele, puse pe rîs și hîrjoană. Își scot nerăbdătoare rochiile și intră în

apă să se scalde, în timp ce păstorul stă pitit și se tot socoate cum să pună mîna pe una din ele. Dar oricît își bate el capul, nu poate să născocească ceva mai acătării. În cele din urmă se luminează la față : o să le ia hainele și lăsîndu-le așa, goale, s-ar putea să tragă un folos din toată treaba asta. Numai să vină și să se roage de el, știe el ce are de făcut ! Și cît ai clipi, se repezi și le înșfăcă hainele. Cînd văzură fetele una ca asta, se făcură roșii ca păra focului, și din mijlocul rîului, unde se aflau, începură să se roage de el să le înapoieze rochiile, că i-or face un mare bine în schimb. Atît a așteptat ciobanul.

— Vă dau hainele, le zise el, numai dacă una din voi mă ia de bărbat. Altfel, să știți că le dau foc și n-aveți decît să mergeți goale acasă.

— Vrei cu tot dinadinsul ca una din noi să-ți fie nevastă. Bine, flăcăule, fie și-așa, dar află că noi nu sîntem pămîntene, noi sîntem zîne, trei zîne surori. De aceea nu se cuvine una ca asta, și-apoi să știi că nu-i nici-o pricopseală să iei de nevastă pe vreuna din noi, îi ziseră ele.

— Orice-ați fi voi, nu-mi pasă de fel. Numai așa vă dau hainele.

Văzînd că n-o scot la capăt cu el, îi ziseră :

— Bine, băiete, alege-ți pe una dintre noi și dă-ne rochiile să mergem acasă, că tare departe mai stăm.

Cînd auzi acest răspuns, ciobanul o alese pe cea mai mică. Atunci surorile mai mari îl luară de-o parte și, la despărțire, îi spuseră să nu-i mai dea rochia, că altfel va rămîne fără nevastă, fiindcă în ea e toată puterea zînei.

Să-i dea altă rochie. Flăcăul nostru bagă la cap vorbele astea, înapoie rochiile celor două surori mai mari și acestea se mistuiră ca aburul din fața ochilor săi. Apoi o prinse de mînă pe sora cea mică, o duse acasă la el, o primeni în haine lumești și se alese astfel cu-o nevastă-zînă, cea mai frumoasă dintre toate frumoasele lumii!

Și a trăit ciobanul în bună înțelegere cu zîna aproape un an încheiat, pînă cînd le veni rîndul să meargă la o nuntă. Aci se prinseră în horă toate nevestele satului. Doar zîna ședea singuratecă, de o parte. Oamenii ar fi vrut s-o vadă și pe ea prinsă în horă, dar zîna nu putea chipurile să joace decît în rochia sa de zînă. Și atunci, la rugămințile tuturor, ciobanul nu mai avu încotro, își călcă pe inimă și se duse acasă, luă rochia de unde era ascunsă și o aduse la nuntă. Înainte de a o da nevesti-si, omul avu grijă să închidă toate ușile și ferestrele.

Cînd se prinse zîna în joc și cînd începu să învîrtească „hora zînelor", toată lumea cu mic, cu mare, rămase cu gura căscată! Nimeni nu mai văzuse așa ceva. Iar cînd își încheie jocul, veni în fața bărbatului său, îi întinse mîna și-i zise:

— Rămîi cu bine, gospodarule! Apoi se mistui prin hornul casei!

Cînd văzu una ca asta, bietul om strigă în urma ei:

— Te credeam nevastă de treabă! Spune-mi, baremi, unde să te caut, măcar o dată să te mai văd!

— Să mă cauți, gospodare, îi răspunse ea prin horn, în satul Kuşkundalevo, dacă ții să mă afli. Și-și văzu de drum prin nori.

Într-o bună zi omul nostru o porni la drum lung. Trecu prin sate și orașe nenumărate, întrebînd în dreapta și-n stînga de satul Kușkundalevo. Dar pe oricine întreba, se minuna de numele ăsta ciudat și nimeni nu era în stare să-i spună unde se află satul acela. Bătu omul nostru toate drumurile, toate satele și orașele, trecu munți și dealuri, străbătu deșerturi, doar-doar o găsi satul cu pricina. Într-o zi, în timp ce urca un vîrf de munte, dădu de un moșneag rezemat de trunchiul unui fag.

— Încotro, nepoate ? îl întrebă el pe cioban. Ce cauți tu în pustietatea asta, unde niciodată n-a cîntat cocoșul și unde n-a călcat picior de om ?

— Mă mînă necazul, moșule, îi răspunse păstorul. Te-aș ruga pe dumneata să-mi spui, dacă știi, poate că ai auzit de-un sat căruia i se spune Kușkundalevo.

— Trăiesc de două sute de ani : dar de un sat cu numele ăsta n-am auzit. Și nici nu cred să fie în țara asta. Dar ce cauți tu în satul ăsta, băiete ?

— Cu un an în urmă, moșule, în timp ce-mi pășteam mioarele lîngă un rîu, am zărit trei codane scăldîndu-se. Le-am pîndit o zi, două și a treia zi, dimineața, le-am înșfăcat hainele și le-am înapoiat numai după ce a mică s-a învoit să mă ia de bărbat. Toate bune pînă aci, dar codanele astea nu erau fete ca toate fetele, ci zîne. Și celelalte surori mi-au spus să nu-i dau niciodată rochia, că o să fugă, fiindcă în rochiile astea e toată puterea lor. Eu le-am dat crezare, ce-i drept, și am ținut ascunsă rochia, aproape un an încheiat, adică pînă alaltăieri, cînd, ca să le fac pe plac femeilor din satul meu, i-am dat-o nevesti-mi, zînei de, s-o îmbrace și să se prindă în horă

la nunta ceea, la care ne aflam. Toate ușile și ferestrele le închisesem eu bine și din vreme, ca nu cumva să fugă, numai că uitasem de blestematul ăla de horn. Și cum nu-l astupasem, după ce și-a încheiat jocul, a zburat prin el! Și dusă a fost. Întrebînd-o unde s-o caut, mi-a zis că o pot găsi în satul Kușkundalevo. Uite, ăsta mi-e necazul, moșule, dacă știi ceva, spune-mi!

— De satul ăsta n-am auzit, nepoate, de ce să te mint? Da' uite ce zic eu, mai mergi așa preț de-o lună și-o să dai de un alt moșneag. Du-i multă sănătate din partea mea, că-i mai bătrîn ca mine, are trei sute de ani și mi-i frate. E împărat peste toate sălbăticiunile pădurii. El ar putea să-ți spună ceva despre satul ăsta, îi zise bătrînul, petrecîndu-l cu privirea.

Merse ciobanul cale de-o lună și iată că întîlni un alt moșneag care ședea lîngă un izvor. Îi dădu binețe și intră în vorbă cu el, înșirîndu-i toată povestea.

— Șezi, fătul meu, îi zise bătrînul, pînă-mi adun sălbăticiunile. De la ele o să aflăm de satul pe care-l cauți cu atîta sîrg.

Curînd veniră toate animalele pădurii să se adape și se opriră la izvor în fața unchișului.

— Ascultați, voi, leilor și, voi, ursilor, și, voi, lupilor, vulpilor, și, voi, toate celelalte sălbăticiuni, ce vă întreb eu: Voi umblați mult, pînă prin preajma satelor și orașelor. Spuneți-mi, nu cumva ați auzit de un sat care se cheamă Kușkundalevo?

— N-am auzit, luminate împărate, n-am auzit de numele ăsta, îi răspunseră toate fiarele într-un singur glas.

— Vezi, nepoate? Nu se află pe pămîntul nostru sat cu numele ăsta! Dar dacă nu ţi s-a urît de atîta drum, uite ce zic eu: mai mergi aşa cale de o lună şi o să dai de fratele meu mai mare, care-i împărat peste toate păsările văzduhului şi poate că el a auzit de satul acela...

Porni ciobanul din nou la drum şi peste vreo lună întîlni în cale pe-al treilea moşneag. Era bătrîn, bătrîn de tot. Acesta era împăratul păsărilor. După ce-i dădu bineţe şi-i aduse urări de sănătate şi viaţă lungă de la fratele său, îi povesti pe îndelete toată tărăşenia. Unchesul trimise pe loc vestitori în cele patru zări după toţi vulturii, şoimii, corbii şi toate celelalte păsări, să se înfăţişeze neîntîrziat la el. Nici nu amurgi bine, şi tot ce era păsăret se adună în faţa împăratului, aşteptînd poruncile acestuia.

— Ascultaţi, voi, vulturilor, voi, şoimilor, corbilor, şi, voi, păsări mărunte, nu cumva aţi auzit de un sat care se cheamă Kuşkundalevo?

— N-am auzit pînă astăzi de un nume ca ăsta, luminate împărate!

— Eh, se vede treaba că nu se află nicăieri... auziţi cu urechile tale, nepoate. Nici vulturii şi nici celelalte păsări n-au aflat vreodată de el. Eu ce să mai zic? Am aproape patru sute de ani şi tot n-am auzit de satul ăsta, adăugă bătrînul.

Dar nici nu-şi încheie bine vorba, că o coţofană şchioapă veni spre împărat. Cum o văzu, acesta o întrebă pe loc:

— Dar tu unde-ai zăbovit atîta, coţofano?

— Am zăbovit, luminate împărate, pentru că mai întîi de toate am şchiopat, în al doilea rînd pentru că stau foarte departe cu casa — tooocmai lîngă satul Kuşkundalevo, în

care trăiesc zînele. Cînd mi-ai dat de ştire să vin încoace, tocmai eram înhămată şi le treeram nişte mei. Tot atunci o nenorocită de zînă m-a lovit peste picior şi din pricina durerii n-am mai putut zbura iute ca să mă pot înfăţişa la vreme în faţa Măriei Tale ! răspunse coţofana gîfîind.

— Ei, nepoate, auzişi ce-a zis coţofana ? Hai, pregăteşte-te de drum. Poţi să te duci, de vrei, cu coţofana. Şi o să-ţi mai dau şi un vultur, pe care să-l încaleci, că e cale lungă pînă acolo.

— Dacă-mi faci binele ăsta, cinstite împărate, îi zise ciobanul, nu te voi uita toată viaţa !

Împăratul porunci pe loc celui mai mare vultur din cîţi avea să-l ia pe cioban pe aripile sale. Coţofana porni înainte, urmată de vultur şi astfel ajunseră în zori la marginea satului cu pricina. Spre norocul lor, prima casă în care intrară se nimeri a fi chiar cea pe care o căutau. Nici nu intră bine păstorul pe uşă şi cele două surori începură să-l căineze.

— Aoleu, leică, bietul cumnat ! S-a sleit tot umblînd şi întrebînd în dreapta şi în stînga pînă a ajuns aici ca să o găsească pe nevrednica sa de nevastă. La atîta chin cît a îndurat bietul om trebuie să i-o legăm de şaua zburătoare şi astfel s-o ducă omul la casa lui.

Tare se mai minunară cele două surori cînd aflară de la cumnatul lor cum dăduse rochia mezinei. Şi cum aceasta zburase pe horn. Le apucase mila văzîndu-l în ce hal ajunsese.

— Să nu-ţi faci griji, cumnate, îi ziseră ele, am chibzuit noi bine lucrurile. Acuşica ţi-o legăm de o şa în care te vei urca şi dumneata. Să ştii că şaua asta o să zboare ca

gîndul peste cei trei munți care-ți stau în cale. Odată trecuți, să nu-ți mai pese de nimic. Acu' vino în casă s-o legăm de șa cît timp mai doarme și nu te simte. Așa o să poți fugi mai bine. Cînd se va trezi, va țipa cît o vor ține bojogii, ca s-o audă calul ei. Acesta va veni mîncînd pămîntul ca s-o scape, dar va fi prea tîrziu, fiindcă dumneata vei fi dincolo de cei trei munți și nu mai are ce-ți face. Dar ia aminte, dacă nu te grăbești, să știi că te prinde calul din urmă, te face praf și-ți ia și nevasta înapoi.

Nici nu apucară să-și spună bine vorba cele două zîne și ciobanul nostru încălecă pe șa și zburâ împreună cu soața sa frumoasă, purtat de vînturile puternice stîrnite din senin. Tocmai cînd treceau cel de-al treilea munte, zîna se trezi din somn și începu să țipe din răsputeri. În aceeași clipă calul auzi chemarea stăpînei sale și scoțind flăcări pe nări, se repezi, cu gîndul să-l piarză pe omul nostru. Dar pînă aci îi fuse puterea, pentru că șaua apucase între timp să treacă și de ultima culme. Și astfel, ciobanul ajunse viu și nevătămat acasă împreună cu nevastă-sa, zîna cea mezină. Fără să mai stea mult pe gînduri, el aruncă în foc rochia buclucașă, nu de alta, dar ca să doarmă omul liniștit de-aci-ncolo. Și trăi ani mulți în pace și bună înțelegere cu nevastă-sa, care-i făcu o mulțime de fete, tot una și una.

Și de-atunci și pînă-n zilele noastre, din fiicele astea ale lor se născură și continuară să se nască cele mai frumoase fete din lume.

In românește de MIHAELA și VALENTIN DEȘLIU

A FOST ODATĂ O MAMĂ. Și avea sărmana de ea un copil, un singur copil, și-acela orfan de tată. Îl dădea la școală, el fugea, îl dădea la meserie — iar fugea ! Într-o bună zi, mergînd cu el pe drum și simțindu-se ostenită, femeia se așeză pe un pietroi să-și mai tragă oleacă sufletul.

— Of, săraca de mine ! Ce să mă fac ? se văită mama.

În aceeași clipă, în fața ei apăru un om care o întrebă:

— De ce oftezi, femeie ? Ce necazuri ai pe suflet ? Spune-mi și mie ! Poate ți-oi da o mînă de ajutor...

— Ce să am ! Uite, îmi amărăsc zilele cu copilul ăsta. L-am dat de atîtea ori ba la școală, ba la meserie, dar degeaba. Nimic nu se prinde de el, de fiecare dată fuge !... Nu știu ce să mă mai fac cu el !

— Dă-mi-l mie, zise omul, eu sînt meșter iscusit și într-un singur an îl învăț toate meseriile.

— Bine, meștere, zise femeia mulțumită că în sfîrșit i se adună odrasla de pe drumuri. Dar cum te cheamă, omule, și cînd să viu să-l iau ?

— Mă cheamă OF, răspunse el, iar copilul să vii să ți-l iei la anul, chiar în ziua în care ne aflăm azi. Strigi o dată OF și eu vin numaidecît.

Ce era să facă femeia ? Lăsă copilul în seama străinului și își văzu de drum. Meșterul luă copilul de mînă, îl duse acasă și începu să-l învețe tot felul de chițibușuri. În odaia sa, pe lîngă mulțimea de troace era și o grămadă

de tigve, tot din alea mărunte. Într-o zi nevastă-sa rămînînd singură cu băiatul, îi zise :

— Ia seama la ce-ţi spun eu acum, băiete ! Tot ce te învaţă omul meu să bagi bine la cap, dar în faţa lui să te faci că nu pricepi nimic. Ai înţeles ? Că de nu, vezi tigvele astea ? Sînt ale băietanilor care au fost aici înaintea ta. Le-a făcut de petrecanie la toţi, fiindcă n-au ştiut să ascundă ce-au învăţat. Tu să faci pe prostul, dar să fii cu ochii în patru ! Să-i furi meseria fără să te simtă. De nu faci aşa, e vai de capul tău !

Copilul a fost numai ochi şi urechi, iar cînd s-a împlinit anul, maică-sa a venit în acelaşi loc, s-a aşezat pe pietroi şi a strigat :

— OF, unde eşti ?

Cît ai zice peşte, omul apăru în faţa femeii cu băiatul de mînă şi-i zise :

— Ai avut dreptate, nimic nu se prinde de el. E greu de cap...

În drum spre casa lor, copilul zise :

— Mamă, să ştii că eu am învăţat o mulţime de năzdrăvănii, dar m-am prefăcut că nu pricep nimic. Şi să ştii că meşterul ăsta nu e om, ci Michiduţă în carne şi oase ! Acu' eu o să mă prefac într-un taur de toată frumuseţea. Dumneata să mă vinzi şi scăpăm numaidecît de sărăcie, înţelegi ? Să ţii însă la preţ şi să ai grijă să păstrezi funia, fiindcă altfel nu mă mai vezi niciodată !

Zis şi făcut. Maică-sa îl vîndu în tîrgul de vite şi luă un preţ bun, iar băiatul într-o clipă se prefăcu din nou în om. Şi tot aşa făcură de cîteva ori, pînă ce adunară paralele trebuincioase.

Odată, cînd tocmai se prefăcuse într-un cal, un cal cum nu se mai pomenise prin partea locului, se apropie de ei un om îmbrăcat în straie scumpe. Acesta le dădu bani mulți, dar cu-o învoială : să i se dea și căpăstrul calului. Dar cum femeia nu voia să-l dea cu nici-un chip, omul i-l smulse cu de-a sila. Băiatul înțelegînd că are de-a face cu Necuratul, se prefăcu în iepure. Atunci Michiduță se prefăcu în copoi și se repezi pe urmele lui, dar tocmai cînd era să-l înhațe, iepurele se prefăcu în hulub. Atunci copoiul se prefăcu în șoim. Hulubul zbură pînă ajunse în dreptul unei case, își dete drumul pe horn în jos și se strecură în odaia cea mare, prefăcîndu-se într-un măr roșu, înmiresmat. Înăuntru erau oameni mulți. Aceștia se minunară și începură să-l miroasă. Dar mărul pe loc se prefăcu în boabe de mei care se rostogoliră pe podele. În aceeași clipă Necuratul se prefăcu într-o cloșcă cu doisprezece pui și începu să înghită boabele de zor. Dar sub poala unei băbuțe mai rămaseră două-trei boabe. Acestea se prefăcură în vulpe și cumătra vulpe gîtui pe loc puii cu cloșcă cu tot.

Și uite-așa, învățăcelul se dovedi mai afurisit și mai meșter decît meșterul Michiduță.

In românește de MIHAELA și VALENTIN DEȘLIU

de GRIGORE BĂJENARU

Cadiul și califul

ERA ÎN VREMEA preaputernicului și înțeleptului Calif Harun al Rașid. Într-o zi, califul îl chemă pe credinciosul său, marele vizir Giafar, și îi spuse :

— Preaiubite Giafar, îți este bine cunoscut obiceiul meu de a pleca prin țară, însoțit de tine, spre a afla cum trăiesc locuitorii împărăției mele.

— Un obicei foarte bun, înălțimea ta, pe care ar trebui să-l aibă toți stăpînitorii de popoare, răspunse vizirul.

— De astă dată, continuă califul, voi pleca de unul singur, îmbrăcat ca un om din popor și voi merge călare. Am să lipsesc poate mai multe zile. În această vreme, te las pe tine să vezi de treburile împărăției.

— La voia strălucirii tale, preamărite și înțelepte stăpîne ! grăi Giafar.

— Așa că, rămîi sănătos, continuă califul. Veghează cum știi tu mai bine și orice mi s-ar întîmpla, nu te amesteca pînă nu primești încuviințarea sau cererea mea pentru aceasta.

— Am înțeles, înălțimea ta, fii liniștit !

Și vizirul Giafar sărută cu smerenie mîna califului.

După vreo zece zile de preumblare prin țară, Harun al Rașid se înapoia mulțumit de ce aflase prin sate și cetăți.

Mergea la pas domol pe calul său țărănesc, puternic și vioi, avînd o șa obișnuită, într-adins alese toate astfel, ca să nu dea de bănuit cumva acelora ce l-ar vedea.

În călătoria sa, califul, îmbrăcat ca un simplu negustor, hrănise, țesălase și adăpase singur calul, care se împrietenise cu el și-l iubea cît nu se poate spune de mult.

Bucuros că se înapoiază acasă, califul îngăima un cîntec care-i amintea de copilărie. Cînd, la umbra unui smochin, văzu un cerșetor șchiop care-i ceru de pomană :

— Faceți-vă milă de un biet olog fără putere !

Harun opri calul, scotoci în pungă și-i aruncă cerșetorului un dinar spunîndu-i :

— Ține, omule !

— Un dinar de argint !? strigă cerșetorul cu adîncă uimire. Alah să te răsplătească pentru fapta ta milostivă, drumețule. Dar dacă sufletul tău bun ar voi să-și facă într-adevăr milă de nenorocirea mea, se rugă el cu lacrimi în ochi, m-ai lua pe calul tău voinic pînă la Bagdad. Drumul pentru mine e lung și anevoios și nu mă încumet să-l fac pe jos. Alah să-ți ajute și Mohamed, profetul său, să te răsplătească în veci de veci.

Califul Harun al Rașid, bun cum era de felul său, se înduioșă și grăi cu blîndețe :

— Fie, omule, așteaptă să descalec și să te ajut să te sui pe cal dinaintea mea, deși nu-mi place deloc să merg înghesuit. Și făcu precum spusese.

— Ah, mulțumesc, spuse cerșetorul peste măsură de încîntat.

— Șezi bine ? îl cercetă califul.

— Da, cît se poate de bine. Alah să te răsplătească. Îți mulțumesc din suflet pentru marea bunătate ce mi-ai arătat-o, continuă cerșetorul și nu mai contenea cu mulțumirile.

— Ei, lasă astea, acum, îi spuse Harun al Rașid.

— Nu știu cum voi putea să-ți răsplătesc atîta bunăvoință.

— Să te rogi pentru mine, grăi califul, plictisit de atîta lingușeală.

— Voi face-o toată viața, cîtă îmi va mai fi hărăzită de Alah!

Pe drum, cei doi călători sporovăiră de una, de alta, ca să le treacă timpul mai ușor. Dar cerșetorului nici prin cap nu-i trecea că la spatele lui ședea preaputernicul stăpînitor Harun al Rașid. Cum ar fi putut oare să se gîndească la una ca asta?

Și iată că, într-un tîrziu, califul spuse cu ușurare, căci îl cam obosise călătoria aceasta în doi pe spinarea aceluiași cal:

— Ei... omule, călătoria noastră se apropie de sfîrșit. Iată că se vede poarta dinspre apus a Bagdadului. Ce frumos strălucesc minaretele moscheelor în scăpătatul soarelui. Și cerul parcă e de aur.

— Da, e frumos, într-adevăr, pentru alții, răspunse cerșetorul cu glasul înghețat, dar mie nu-mi arde să mă bucur de asemenea priveliști.

Harun îi răspunse întristat, oftînd cu milă:

— Da, poate că ai dreptate, beteșugul de care suferi te împiedică.

Fură nevoiți să tacă însă, din pricina larmei ce era în piața Bagdadului, în care ajunseseră pe nesimțite.

Negustorii nu mai conteneau, lăudîndu-și mărfurile, care de care mai frumoase.

Dar califul se trezi deodată din toropeala ce-l cuprinsese plăcut la auzul vorbelor pline de obrăznicie ale cerșetorului, care se răsti la el :

— Iată, am sosit în piața cea mare a Bagdadului, omule, așa că fă bine și dă-te jos de pe calul meu cît mai repede. De aci poți merge și pe picioare, că ești zdravăn cît un bivol. Eu mă duc acasă cu calul, că am întîrziat.

Lui Harun nu-i veni să-și creadă urechilor ce aude și strigă înfuriat :

— Ce tot sporovăiești acolo, bicisnicule ? Nu ești zdravăn pesemne. Eu să mă dau jos de pe calul meu, după ce ți-am făcut bine și te-am adus pînă aci, chinuindu-mă ? Hai, hai, dă-te tu jos și asta cît mai repede, să nu te arunc eu acuma, nemernicule, ticălosule !

Dar păcătosul de cerșetor începu să țipe din răsputeri, strîngînd mulțimea în jurul lui :

— Ajutoor, săriți, ajutoor ! Tîlharul vrea să-mi fure calul. Vai de măiculița mea, atîta nerecunoștință nu mi-a fost dat să văd pînă astăzi ! Și izbucni într-un hohot de plîns.

Ca prin farmec, gălăgia din piață conteni brusc și cei doi pricinași se văzură înconjurați de îndată de neguțătorii și mușterii care-i luară la rost.

— Dar ce e, ce s-a întîmplat ?

— De ce țipi așa, omule ?

— La ce-ai strigat după ajutor?

Cerşetorul, cu lacrimile în ochi, le răspunse tînguios:

— Fraţii mei, oameni buni, ajutaţi-mă, vă rog, să scap de acest nerecunoscător şi minciunos, cum eu n-am mai pomenit în viaţa mea.

— Dar ce s-a întîmplat ? întrebară cîţiva.

— Mergeam pe căluţul meu spre Bagdad, începu cerşetorul, că sînt olog şi-mi ţin viaţa cu milostenia credincioşilor, şi pe drum îl întîlnesc pe acest om aci de faţă, obosit, flămînd ca vai de el, „Ia-mă şi pe mine, zice, pînă la Bagdad, că nu mai pot, mă prăbuşesc în praf !". Mi-e milă de el, că de felul meu sînt tare milos, şi-l iau dinapoia mea, pe cal, chinuindu-mă cu el ca vai de lume. Iar acum, cînd să coboare, ce credeţi, fraţilor, vrea să-mi ia calul, să mă lase nenorocit pe drumuri, zice că e calul lui.

Atunci, Harun izbucni plin de indignare :

— Da' nici pomeneală de aşa ceva, oameni buni, calul e al meu şi tot ce vă spune acest nemernic sînt minciuni sfruntate !

Cerşetorul începu să plîngă cu sughiţuri, căinîndu-se :

— Oh, oh, el minte, oameni buni, el, că vrea să-mi ia calul.

— Dar calul e al meu, înţelegeţi odată, se înfurie califul.

— Auziţi, auziţi, oameni buni, nu se lăsă ologul, calul e al lui ! Ce să mă fac ?

Atunci săriră cîţiva cu gura pe Harun al Raşid :

— Dar ce ai cu el, neguţătorule ? De ce vrei să-i iei calul omului ?

— Aşa ceva nu s-a mai pomenit !

— Adevărat că nu s-a mai pomenit, răspunse califul mînios, dar nu înțelegeți, oameni buni, că e calul meu, de cîte ori să vă mai spun !?

— Cum poți să dovedești asta ?

— N-am cum să vă dovedesc. Dar el, milogul, cum dovedește că e calul lui ?

Cerșetorul strigă, plîngînd din răsputeri cu sughițuri :

— E al meu și pace. Cum să dovedesc, doar mă vedeți că sînt călare pe el în fața acestui ticălos, care vrea să mi-l răpească.

— Așa e, are dreptate omul, are dreptate, strigară cîțiva.

— Dar dacă n-are dreptate ? sări un mușteriu mai înțelept. Nici unul nici altul n-au dovezi că e calul lui sau al celuilalt.

Și atunci, califul văzu că acela ce vorbise astfel nu era altcineva decît credinciosul său vizir Giafar care se afla în piață. Harun îi făcu un semn liniștitor cu mîna și grăi :

— Oameni buni, să mergem la cadiu să ne facă dreptate ; el are să știe mai bine să scoată adevărul la lumină și cum o hotărî el așa să fie.

Și cei doi pîrîși : strălucitul calif Harun al Rașid și cerșetorul au fost duși cu mare alai de către locuitorii Bagdadului la cadiu. Acesta era un bătrîn arătos, cu barba mare, căruntă, și cu un turban roșu. El le spuse cu blîndețe să aștepte liniștiți în încăperea unde se făceau judecățile, pînă le va veni rîndul, întrucît, înaintea lor, mai erau două pricini de judecat.

Cadiul, după ce bătu cu un ciocănaș de argint în masa de dinaintea lui, rosti cu glasul cald și binevoitor :

— Așa. Sînt la rînd pentru judecată țesătorul de covoare și măcelarul.

Țesătorul și măcelarul răspunseră amîndoi deodată :

— Aci sîntem, înălțimea voastră !

— Prea bine, grăi cadiul, Să vă aud pricina. Care face plîngere ?

— Eu, înălțimea voastră, spuse măcelarul.

— Ei, ce ai de spus, măcelarule ?

— Înălțimea voastră, începu măcelarul, plîngerea mea împotriva țesătorului de covoare aceasta este : m-am tocmit cu țesătorul, aci de față, să-mi țeasă un covor frumos ca la Buhara, din fire roșii, verzi și galbene, ca aurul. Mi l-a țesut, l-am luat cu mare bucurie, căci, ce e drept, e frumos, țesut cu mare grijă, cu înfloriturl alese și cu...

Dar cadiul îl întrerupse din turuială :

— Lasă astea, spune-mi de ce te plîngi, nu cum e covorul. Ți l-a făcut așa precum ai dorit ?

— Da, înălțimea voastră, încuviință măcelarul.

— Prin urmare îți place, ești mulțumit de covor !

— Da, chiar foarte mulțumit.

— Păi atunci ce mai vrei, omule ! ? întrebă nedumerit cadiul.

— Înălțimea voastră, oftă măcelarul din adîncul bojocilor, vreau să-mi faceți dreptate. Că eu, cînd am luat covorul, azi de dimineață, i-am pus în mînă țesătorului cinci galbeni, așa după cum ne-a fost învoiala. Am făcut covorul sul, l-am luat pe umăr și, cînd am dat să ies din prăvălie, țesătorul sare la mine : „Păi, nu-mi plătești ?“ zice. Cum să-i plătesc, cînd i-am plătit o dată ? Ce, el mi-a făcut

două covoare ? Și am venit de îndată aci, la înălțimea voastră, să-mi faceți dreptate și să...

— Destul, omule, strigă cadiul, ajunge ! Tu, țesătorule, ce ai de spus la pîra măcelarului ?

— Luminate și înțelepte stăpîne, măcelarul, cînd a văzut covorul și i-a plăcut, a rămas încîntat și într-adevăr a băgat mîna în buzunarul halatului, pesemne ca să ia cei cinci galbeni și să mi-i dea mie. Dar apoi a început să laude covorul că-i așa și pe dincolo, că e mai frumos decît se aștepta el, că ce bucuroasă o să fie nevastă-sa cînd i-o duce covorul și l-o pune pe sofa, și cîte și mai cîte de-al de astea. Apoi, după cum el însuși vă spuse, a făcut covorul sul, l-a pus pe umărul drept, mi-a spus *„salam-aleicum"* și a ieșit, fără să-mi dea o firfirică măcar, necum cinci galbeni. Atunci, cum era și firesc, l-am tras de covor înapoi și i-am cerut galbenii.

— Hm, hm ! mustăci cadiul, stînd o toană pe gînduri. Ziceți că ați venit de îndată după cearta voastră la judecata mea ?

— Într-adevăr, așa, înălțimea voastră, răspunseră amîndoi pricinașii.

— Prea bine. Apoi, cadiul îl întrebă pe țesător, repede :

— Tu ai la tine cumva cinci galbeni ?

— Am, luminate stăpîne, zîmbi țesătorul, dar acești galbeni nu sînt de la măcelar. Ce, numai un mușteriu am eu? Doar am mușterii berechet.

— Prea bine, dă încoace cei cinci galbeni, te rog.

— Poftim, înțelepte stăpîne, dar iarăși vă spun : aceștia nu sînt galbenii de la măcelar. I-am păstrat pentru...

— Destul, țesătorule, ajunge ! Puteți pleca acum și veniți să vă spun ce am hotărît, mîine, înainte de a cădea amurgul.

Apoi, cadiul, bătînd iarăși de trei ori cu ciocănașul, spuse :

— Sînt acum la rînd scriitorul de jalbe și brutarul.

— Aci sîntem, luminăția ta ! răspunseră scriitorul și brutarul amîndoi deodată.

— Prea bine, grăi cadiul. Să aud pricina voastră. Care este cel cu plîngerea ?

— Eu, luminăția ta ! zise scriitorul.

— Ce ai de spus ?

— Luminate și cinstite stăpîne, începu el, după cum bine știi, eu sînt un biet scriitor de jalbe, plîngeri, scrisori și acte. Cînd are cineva ceva de scris, vreo scrisoare sau vreo cerere, vine la mine și eu i-o scriu frumos cu pana pe hîrtie, cu cerneală albastră, neagră sau roșie, după gustul fiecăruia și după cum ne învoim.

— Bine, bine, lasă astea, spuse cadiul plictisit, și treci la ce te doare.

Atunci, scriitorul grăi :

— Ca să mă ajute la treburile casei, să aibă grijă de biata maică-mea care e bătrînă și abia se mișcă, am luat-o de doi ani și mai bine pe această fată, aci de față, pre nume Fatmé. Brutarul din mahalaua vecină cu a mea a încîntat-o să treacă vînzătoare de pîine la el în prăvălie. Acum o bate și o ține cu sila, că fata și-a dat repede seama cu cine are de-a face.

— Ce ai de spus, brutarule, la pîra scriitorului de jalbe?

Brutarul mîniat strigă :

— Sînt uimit peste fire de tot ce spune scriitorul, luminăția voastră. Fata e în slujbă la mine și-mi ajută în brutărie de multă vreme ! Pesemne că scriitorul nu e în toate mințile sau născocește minciuni, deprins cu baliverne le pe care le înșiră toată ziua pe hîrtie. Ca să vă încredințați, poftiți, întrebați-o și pe fată, care e aci.

Cadiul, întorcîndu-se înspre fată, întrebă cu blîndețe :

— Răspunde-ne, Fatmé, pe cine cunoști tu de stăpîn ?

Fatmé răspunse sfioasă :

— Luminăția ta, brutarul este stăpînul meu de vreme îndelungată. Pe scriitor nici nu l-am văzut pînă acum și nu știu ce să cred de minciuna lui.

Atunci, scriitorul, înfuriat la culme, strigă :

— Ei mint amîndoi, prealuminatule cadiu, lui Fatmé îi este frică de brutar să n-o omoare în bătaie.

— Aha, prea bine, grăi cadiul, sînt lămurit ! Fatmé, tu ai să rămîi aci, iar voi să veniți mîine înainte de apusul soarelui, să vă spun ce am hotărît. Acuma duceți-vă !

Apoi, cadiul, întorcîndu-și privirea spre calif și cerșetor, spuse :

— E rîndul vostru. Ce pricină v-a adus la judecată, pe tine, negustătorule, și pe tine, ologule ?

Cerșetorul răspunse cu glas plîngăreț și lingușitor :

— Prealuminate și înțelepte și drept judecător, veneam la pas călare pe căluțul meu, în drum spre Bagdad, cînd îl întîlnii pe acest hoțoman, nu l-ar mai răbda cerul să facă umbră pămîntului.

Dar cadiul îl opri, strigîndu-i cu asprime :

— Vorbește cuviincios. Pînă cînd nu-mi rostesc eu hotărîrea, nimeni nu e hoțoman, precum ai îndrăznit să spui, și nimeni, cinstit. Grăiește pe scurt ce ai de spus.

Ologul miorlăi din nou :

— Și acest om, pe care îl vedeți, se milogi de mine cum știu mai frumos, să-l iau sus pe calul meu pînă la Bagdad, că este istovit de drum și de foame. Îl luai la spate și, cînd sosirăm în piața de lîngă moscheea cea mare voi să mă dea jos și să-mi ia calul.

Cadiul îl întrebă pe Harun :

— Ce ai de spus la această pîră, negustătorule ?

Harun răspunse liniștit și cu multă bunăcuviință :

— Înțelepte cadiu, lucrurile stau cu totul altfel de cum le-a spus pîrîtorul meu : *eu* veneam călare spre Bagdad, și l-am întîlnit pe el sub un smochin. Mi-a cerut pomană, i-am dat un dinar de argint și apoi m-a rugat să-l iau pe cal pînă la cetate, că-l dor picioarele și este beteag. Mi-a fost milă de el și l-am luat în față, dar cînd am ajuns în piață, mi-a poruncit cu glas aspru să mă dau jos de pe cal, întrucît el trebuie să se ducă acasă cu calul fiindcă e grăbit. Am rămas ca trăsnit și nu am știut ce să cred. Apoi a făcut o larmă de s-a adunat lumea buluc împrejurul nostru.

— Unde este calul cu pricina ? voi să știe cadiul.

— E afară, în stradă, priponit de un pom, lîngă poartă.

— Aha, prea bine, prea bine ! spuse cadiul. Apoi hotărî :

— Duceți calul la mine în grajd ; iar voi să veniți mîine, înainte de apus, spre a vă spune ce am hotărît.

A doua zi, pe seară, înainte de a cădea amurgul, după cuvîntul cadiului, cei șase impricinați veniră pe rînd ca să afle ce hotărîse acesta. Cadiul îi aștepta în aceeași încăpere, așezat pe jilțul său acoperit cu catifea roșie. El bătu de trei ori cu ciocănașul în masă, își drese glasul și rosti răspicat :

— Ascultați hotărîrile mele : tu, țesătorule, ești un mare pungaș. Măcelarul ți-a plătit cinstit cei cinci galbeni pentru covor. Iată galbenii, ți-i dau înapoi, deși n-ai merita, dar pentru că te-am dovedit a fi înșelător, ca să te înveți minte și să te faci om cinstit, măcar de aci înainte, vei primi la spate douăzeci și cinci de vergi.

— Iartă-mă, stăpîne, se milogi țesătorul, că nu mai fac altă dată.

— Am zis ! strigă cadiul, ridicînd mîna. Acuma tu, scriitorule. Fatmé este slujitoarea ta.

— Așa este, înălțate stăpîne, spuse peste măsură de bucuros scriitorul.

Cadiul adăugă :

— Cu toate că spune că e a brutarului, care și el e un mare înșelător. De frică a spus Fatmé așa. Ia slujitoarea și du-te acasă liniștit. Iar brutarului să i se tragă douăzeci și cinci de vergi la spate.

— Iertare, stăpîne ! se milogi brutarul.

— Nici o vorbă, strigă la el cadiul. Afară ! Și, dacă nu te potolești și vei căuta să te răzbuni pe scriitor sau pe Fatmé, bagă bine la cap ce-ți spun, te trimit la închisoare pe un an, ca să te răcorești de dogoarea cuptorului și să te limpezești la cap, așa cum trebuie. Hai, plecați acum.

Slujitor, ai grijă de cei doi înșelători, să-și primească pedeapsa. Așa, acum, neguțătorul și ologul.

Cerșetorul, din cale afară de lingușitor, strigă :

— Aci, sînt preastrălucite și înțelepte stăpîne !

Dar cadiul îl repezi cu asprime :

— Lipsești din ochii mei, nerușinatule și nenorocitule! Apoi, îndreptîndu-se către Harun, îi grăi cu glas blînd : cinstite neguțător, calul este al tău. Iar tu, olog păcătos, fiindcă ai vrut să înșeli, vei fi plimbat pe cal, cu fața la spate, prin tot Bagdadul, spre a te cunoaște lumea și a te ocoli, fără să-i mai fie milă de beteșugul tău. De bătaia care ți se cuvine pe deplin, scapi, fiindcă ești olog, altminteri...

Atunci Harun, lăsînd orice milă la o parte, spuse indignat :

— Dar n-are nici un beteșug, înțelepte cadiu, e un prefăcut. L-am urmărit pe cînd venea la judecată, astăzi, înaintea mea. Mergea drept ca toți drepții. Abia la colțul străzii și-a prefăcut mersul, începînd să șchioapete din greu !

— Așa ? se înfurie atunci cadiul, vrea să zică te prefaci schilod, ca să le fie milă oamenilor de tine și să-ți dea de pomană. Deci, de două ori înșelător. Atunci, slujitor, ai grijă să i se tragă și acestui păcătos cincizeci de vergi tari la spate, ca să-i vină mintea la cap.

— Iertare, stăpîne, iertare, se milogi cerșetorul.

— Dacă mai scoți o vorbă, îți îndoiesc pedeapsa. Afară ! Așa.

Apoi, văzînd că Harun nu plecase încă, îi grăi cu prietenie : Văd că ai rămas, cinstite neguțător, cu ce-ți mai pot fi de folos ?

— Prea înțelepte cadiu, îi răspunse califul, iartă-mă că-ți mai răpesc puțin din timpul tău atît de prețios.

— Te ascult, încuviință cadiul binevoitor.

— Sînt pe deplin încredințat că ai judecat cum nu se poate mai înțelepțește și că ai dat dreptatea, așa după cum se cuvenea, acelora ce o meritau într-adevăr. Dacă mă socotești demn de încrederea ta, spune-mi, rogu-te din suflet, cum ai ajuns să afli adevărul ? De unde ai știut că măcelarul i-a dat cei cinci galbeni țesătorului ?

Cadiul îi răspunse, rîzînd ușor :

— Îmi dau seama că ești un om deosebit și îți spun cu plăcere. Ieri seară, am pus cei cinci galbeni într-un pahar cu apă curată. Azi de dimineață, ochiuri mici de grăsime pluteau la suprafața apei. Asta înseamnă că banii au fost mai întîi în mîna măcelarului, care este mai întotdeauna murdar de grăsime de berbec. Țesătorul lucrează cu stofa uscată și nu putea să le dea grăsime.

Harun strigă uimit de limpezimea judecății :

— Așa e, într-adevăr. Dar cum de i-ai dat-o pe Fatmé, scriitorului de jalbe, atîta vreme cît ea însăși a mărturisit că îl slujește pe brutar și încă de mult timp ?

— Și aceasta mi-a fost ușor să descopăr, grăi cadiul, și iată cum : Aseară, voind să scriu ceva, am găsit cerneala uscată în călimară de prea mare căldură. Atunci am chemat-o pe Fatmé și i-am spus : „Iată, cerneala s-a uscat, vezi de călimară, te rog". Ea a luat călimara cu multă bunăcuviință, a turnat cîteva picături de apă în cerneală cu

multă băgare de seamă, să nu se verse cumva, a luat un beţişor şi a amestecat bine, apoi mi-a adus călimara şi mi-a pus-o pe masă, uşor, fără să scoată o vorbă. În felul acesta, mi-am dat seama că l-a slujit timp îndelungat pe scriitor, avea multă îndemînare în treaba asta. Brutarului putea să-i facă cocă de lipit, dar nicidecum să-i potrivească cerneala, căci el nu scrie.

— O, într-adevăr ai dovedit şi aci multă iscusinţă ! grăi Harun. Dar cu calul meu cum a fost ?

— Apoi aceasta, zîmbi cadiul, mi-a fost mai uşor de aflat decît celelalte. De ieri, de cînd am luat calul la mine, nu i-am dat nici să mănînce, nici să bea ; iar astăzi, înainte de a sosi voi la judecată, l-am priponit lîngă uşă în aşa fel, încît să-i vadă pe toţi cei care vor veni. Iar eu m-am pus la pîndă.

— Şi ce-ai văzut ? întrebă nerăbdător califul.

— Cînd a trecut cerşetorul, calul nici nu s-a sinchisit de el. Dar cînd ai trecut tu, neguţătorule, deodată a tresărit, a ciulit urechile şi-a umflat nările, a nechezat uşor, a început să bată neliniştit cu copita în pămînt şi a întors capul după tine ca după un vechi şi bun prieten. Aşa mi-am dat seama că tu eşti stăpînul lui cel adevărat, iar nu cerşetorul !

— O, îi grăi Harun cu multă căldură, îţi mulţumesc din inimă, preaînţelepte cadiu, pentru toate aceste lămuriri. Am avut într-adevăr ce învăţa de la tine şi îmi va fi de folos toată viaţa. Şi, cu toate că-mi pare rău, am să te răpesc din mijlocul acelora pe care-i judeci cu adîncă înţelepciune.

— Să mă răpești zici ? ! întrebă cadiul uimit.

— Da, da, cu toate că-mi pare rău, te voi lua ca să stai alături de mine și să mă sfătuiești, cu aceeași înțelepciune în pricinile ce le am eu de judecat și care au de o sută de ori mai multă însemnătate.

Atunci, cadiul, străluminat, grăi plin de mare bucurie :

— O, înălțimea ta, abia acum îmi dau seama că l-am judecat pe însuși strălucitul stăpîn, Califul Harun al Rașid.

— Nu, îi răspunse califul cu modestie, tu ai judecat pe un oarecare negustător. Dar vei fi sfetnicul meu de cinste, ajutîndu-mă să judec și eu cu aceeași înțelepciune cu care ai judecat tu, astăzi, în toate judecățile ce le voi avea de făcut eu de aci înainte.

Fata din Dafin

de GRIGORE BĂJENARU

A FOST O DATĂ un împărat ca toți împărații. Și a dobîndit abia la bătrînețe un fecior, care, de cum s-a născut, a început să plîngă : și plîngi... și plîngi, dar nu așa ca toți copiii, să mai stea și el acolo, o clipă, două, ca să răsufle și să se odihnească. Aș... ăsta plîngea întruna, de să-și rupă baierele inimii și nu alta.

Acu', împăratul și împărăteasa au căutat să-l domolească cu fel de fel de vorbe și mîngîieri, zadarnic însă. Atunci, doica feciorului de împărat i-a spus :

— Măria ta, făgăduiește-i că i-o dai de mireasă pe Fata din Dafin și-o să tacă !

— Oare ? ! întrebă împăratul cu mirare, crezi, doică ? Să încerc. Hai, taci, dragul tatii fecioraș, taci că ți-oi da de mireasă pe Fata din Dafin, hai, taci cu tata !

Și iată că, la aceste vorbe, copilașul împăratului mai dădu un chiot și apoi treptat, treptat, încetă plînsul, oftînd obosit și începu să gungurească vesel.

Împăratul spuse ușurat :

— Of, că mi-a scos peri albi, numai în cîteva ceasuri. Da' tu de unde ai știut, doică, de Fata din Dafin ?

— Iacă am visat întîmplarea asta, măria ta, răspunse doica și văd că s-a potrivit visul, spre binele nostru al tuturor.

Dar anii trecură repede, ușor, pe nebăgate în seamă, și Graur, cel cu părul de aur, feciorașul de împărat se făcu de însurat. Și cum s-a întîmplat n-aș putea să vă spun, a aflat pesemne de la slujitori că mireasa făgăduită lui, încă din pruncie, e prea frumoasa *Fată din Dafin*. Hai la' împărat și împărăteasă, așa pe nepusă masă, să-i întrebe de mireasă.

— Măriile voastre, tată și mamă, am venit să vă spun că eu plec.

— Cum așa, netam, nesam ? grăi foarte uimit împăratul.

— Unde pleci, dragul mamei ? îl întrebă împărăteasa îngrijorată.

— În larga lume, le răspunse Graur, să-mi caut mireasa pe care mi-ați făgăduit-o de la naștere chiar.

Împăratul sări ca ars :

— Da' cum așa, feciorașul tatii ? ! Am aruncat și eu o vorbă așa, în vînt, și tu o iei de bună ?

— Taică, eu, dacă mai stau, mă topesc de dorul ei ca o lumînare. Așa că, fără tocmeală, să-mi dai bani de cheltuială, palos, cal de călărie, că eu plec după soție.

— Apoi, dacă așa mi-a fost zisa, oftă împăratul din greu, cată dar a mă ține de vorbă, ce pot face alta ? Du-te în grajdul meu și alege-ți ce cal voiești ; iar ca palos, iată-l, ține-l pe al meu, că-i ușor ca un resteu, însă taie îndesat, de-ai zice că-i fermecat !

Și împăratul îi dete lui Graur paloșul său din tinerețe, oftînd cu inima grea de grijă.

Și, ce să mai lungim mult vorba, hai să pornim și noi la drum împreună cu Graur, feciorul de împărat, noi în gînd și tot pe jos, el pe cal că-i Făt-Frumos. Dar ce cal avea să nu mă întrebați... cal năzdrăvan, care vorbea ca oamenii, ce mai tura vura ? De mers nu mai vorbim, cît drum făceau alți cai în zece zile, al lui Graur îl făcea într-o singură zi. Așa că iată-i ajunși, curînd după ce plecaseră, în apropierea unei cîmpii cu cele mai frumoase și mai înmiresmate flori din lume.

Calul necheză ușor și-l strigă pe Graur, trezindu-l din toropeala în care căzuse :

— Stăpîne, hei, stăpîne !

— Ce-i, Roibule, tresări Graur.

— Stăpîne, pînă acum drumul a fost o joacă, dar, de aci înainte, vine greul, să știi. Ai multe de întîmpinat și de n-oi face cum te povățuiesc eu, nu va fi bine. Ni se va trage moartea amîndurora.

— Ce spui ? Chiar așa să fie ? ! se miră flăcăul.

— Așa și nu altfel, doar știi bine că sînt cal năzdrăvan. Ia seama la ce-ți spun acum : iată, în fața noastră se întinde cît vezi cu ochii o cîmpie cu tot soiul de flori.

— Ah, le văd frumusețea și le simt mireasma îmbătătoare, răspunse Graur încîntat. Stai o clipă aci, Roibule, să culeg un mănunchi pentru Fata din Dafin.

Dar calul, nechezînd puternic, strigă repede :

— Ba nici gînd de așa ceva, stăpîne, că astea-s flori vrăjite și, de atingi cumva pe vreuna din ele toate se

înalță asemenea unor copaci uriași, se abat asupra noastră și ne strivesc sub greutatea lor ca pe niște biete furnici. Aci ne rămîn oasele.

— Atunci cum vom putea oare să trecem printre flori fără a le atinge ? întrebă uimit Graur.

— Hei, răspunse calul cu mîndrie, nu degeaba ești cu mine. Cunosc o potecă tainică, de nimenea știută. Vom merge pe acolo la pas, cu cea mai mare grijă, și vom scăpa cu fața curată. Numai ține-te bine și strînge-mi spatele tare cu genunchii.

Dar florile ce se legănau la suflarea ușoară a vîntului în dreapta și în stînga potecii prinseră a răspîndi o mireasmă amețitoare. Graur îi strigă calului :

— Ia te uită, Roibule, toate florile din preajma noastră și-au ridicat capetele către noi și par a ne zîmbi.

— Fă-te că nu le vezi, îi spuse calul cu asprime.

Dar florile începură deodată să grăiască cu glasuri subțiri și dulci de nespus :

— Făt-Frumos, Făt-Frumos, culege-mă pe mine, că îți voi înmiresma toată casa.

— Ba culege-mă pe mine, Făt-Frumos, că eu nu mă ofilesc niciodată.

— Mai bine pe mine, și răsădește-mă în grădina ta, Făt-Frumos, și n-o să-ți pară rău !

Și deodată, Graur, încîntat peste măsură de florile fragede, înmiresmate și colorate așa de frumos, de parcă ar fi căzut curcubeul pe acea pajiște minunată, îi porunci calului :

— Oprește-te, Roibule, vreau s-o culeg pe aceasta de lîngă mine, că prea e frumoasă.

Dar calul îi răspunse supărat :

— Nu, stăpîne, de-i așa,
Eu te-asvîrl pe loc din șa,
De ți s-a făcut de moarte,
Și plec singur mai departe !

Graur își veni în fire numaidecît zicînd :

— Ba nu, Roibe, mă trezii,
Du-mă înainte, hiii !

Dar, deodată, calul necheză de se cutremurară văile și grăi puțin speriat :

— Stăpîne, ține-te bine că săr !

Un vaiet mare ca de furtună grozavă se auzi și calul spuse de astă dată liniștit :

— Ah, bine că scăparăm !

— Dar ce s-a întîmplat ? voi să știe Graur.

— N-am băgat de seamă o floare cu rădăcina scoasă ce crescuse tocmai în mijlocul potecii și am călcat-o. Noroc că eram la sfîrșitul drumului. Hai, stăpîne, că acum pornim ca vîntul. Iată, aceasta este pădurea cu pasări vrăjite, care îți cîntă de-ți farmecă auzul, ca să te piardă, îndemnîndu-te să le iei cu tine.

— O, din partea asta, nici o grijă, Roibule, zise Graur.

— De, de, răspunse calul îndoielnic, teamă mi-e să nu te încînte cu ghiersul lor neasemuit de frumos.

Într-adevăr că o sumedenie de pasări cîntătoare : privighetori, sticleți, scatii, florinți, mierle, cintezoi, ciocîrlii și pitpalaci se întreceau și cîntau de te simțeai ridicat în slavă.

Și, deodată, și păsărelele, ca și florile, începură să vorbească cu grai omenesc și să-l ademenească pe Graur care era cu totul fermecat de minunatele lor cîntece :

— Făt-Frumos, Făt-Frumos, ia-mă la tine în casă și-am să-ți cînt în fiecare noapte pînă-n zori, îi grăi privighetoarea.

— Ba pe mine, Făt-Frumos, că eu am să-ți cînt și ziua și noaptea, spuse florințele.

— Ba, mai bine, ia-mă pe mine, Făt-Frumos, că am penele pestrițe și gușa roșie, îi fluieră sticletele îmbietor.

Și iarăși fermecat, ca și de flori, Graur strigă :

— Stai, Roibule, să-l prind pe sticletele ăsta, că-i mai frumos decît toate și are un cîntec de te slăvește.

Dar calul, înțelept, îl sfătui așa :

— De te amăgești, stăpîne,
Nu apuci ziua de mîine !
Ține-te bine și fii tare,
Nu-ți pese de-a lor cîntare !

Și bietul Graur, scuturîndu-se ca trezit din vis, îi șopti calului cu drag :

— Mulțumesc, Roibuțul meu,
Iarăși mă scăpași din greu !

Dar deodată se auzi un vuiet groaznic și zgomot mare de pasări, zburătăcind înnebunite, iar calul strigă înfricoșat :

— Ține-te bine, stăpîne, că săr. Scăpărăm și acum.

— Dar ce s-a mai întîmplat, Roibule ? întrebă Graur mirat.

— Iacă un afurisit de scatiu a picat, chiar în fața copitelor mele și, fără să vreau, l-am atins pe-o pană. Dar noroc că ne aflam la marginea pădurii. Și acum ascultă-mă cu multă luare-aminte, stăpîne ; pînă aci ce-a fost a fost floare la ureche, dar de aci înainte să fii cu multă băgare de seamă ; trei primejdii mari ne așteaptă să ne abată calea dreaptă :

— Cum așa, Roibuțul meu, se neliniști Graur :

— Iată, spuse calul năzdrăvan, acum intrăm pe tărîmul foamei, al setei și al somnului. Pînă unde ne aflăm noi acum să știi că au mai răzbit mulți flăcăi viteji, dar aci le-au rămas oasele, fiindcă n-au ascultat sfaturile primite.

— Ce spui ? se miră flăcăul puțin speriat. Și ce trebuie să fac ?

— Tocmai că nu trebuie să faci nimic din ce vei fi ispitit să faci, îl sfătui calul, și vom scăpa și de astă-dată cu fața curată. Dar iată că am ajuns.

Graur nu mai văzuse în viața lui asemenea livezi și nu mai contenea să se mire :

— Tii... ia te uită ce bogăție de roade la pomii ăștia și aci văd crescînd laolaltă : cireșe, vișine, caise, piersice, mere, pere, rodii, portocale, smochine și curmale. Toate

coapte în același timp ! Toate bune de mîncat ! Și ce struguri frumoși : unii cu boabele galbene ca de aur și alții cu boabele ca frunza ruginită de toamnă. Ah, nu mai pot de foame ! Stai mai încet, Roibule, te rog, să rup măcar o pară de asta tămîioasă, că-mi lasă gura apă, nu mai pot răbda.

Dar calul dădu un nechezat puternic și spuse înfuriat :

— Ce-ți spusei adineauri, stăpîne ? Ai și uitat ?

— Ah, da, se potoli Graur, mi-am adus aminte : să nu mă las ispitit. Acu', parcă mi-a trecut foamea cea grozavă. Ce ciudat ! Dar să ne oprim puțin măcar la izvorul acesta limpede, cu apa cum e cleștarul, mă sting de sete și mi-e cald cum nu mi-a mai fost niciodată pînă acum. Stai, Roibule, îți zic.

— Ba, stăpîne, ba, grăi calul, și mie, vezi, îmi atîrnă limba afară din gură de sete și totuși nu mă adăp, că nu vreau să-mi fie pentru cea din urmă oară.

— O, mi-e de-a mirare, oftă Graur liniștit, iată că îndată ce m-am îndepărtat de izvor mi-a trecut și setea ca prin farmec.

Mustrător, calul îi spuse :

— Văzuși, stăpîne, văzuși.

Dar iată că Graur începu să caște de să-și rupă fălcile :

— Aaa, da' ce somn m-a cuprins așa, deodată !

Și atunci se auzi un glas îmbietor și dulce de fată, glasul ierbii de cîmp :

— Făt-Frumos, Făt-Frumos, dă-te o clipă jos, pe covorul mătăsos, să te mîngîie o clipă blînda somnului aripă !

Graur căscă și mai tare cuprins de un somn de nebiruit. El spuse :

— Aaa, ce iarbă moale bună de dormit. Stai, Roibuțule, puțin, că mă prinde somnul lin, mergi mai ușor să mă țin de gîtul tău și să aținesc cîteva clipe măcar că nu mai pot.

Dar calul, nechezînd puternic, îl scutură de cîteva ori și-l trezi :

— Ba, stăpîne, ba și pe mine m-a podidit somn greu ca de plumb, de abia îmi mai tîrîi picioarele și iată că merg înainte. Scoate-ți paloșul îndată și crestează-te puțin la un deget pînă la sînge și ți-o trece somnul îndată.

Și flăcăul făcu întocmai cum îl sfătuise calul și se trezi deodată înviorat.

— Ei, dar ce-i asta ? se miră el, acum nu mai simt pic de somn, parcă m-am trezit dintr-un vis amețitor.

— E, că am trecut de hotarul ispitelor, stăpîne, îl lămuri calul. De acum, drumul ne duce neted pînă la Fata din Dafin. Am ajuns pe calea dreaptă, dar primejdii tot ne așteaptă.

Merseră ei cale lungă fără a mai fi supărați și opriți în drum de nimica. Și, deodată, în fața ochilor lor uimiți, se ivi o lumină uriașă tare îndepărtată.

— Hei, Roibule, ce-o fi strălucind așa de puternic, întrebă Graur, colo, în fund, la marginea cîmpiei, de parcă ar fi o piatră nestemată cu mii și mii de ape și lumini ?

— Văd și eu, stăpîne, răspunse calul, parea fi o stea, dar într-adevăr ce e n-aș putea spune ! Puterea mea de

năzdrăvan pînă aci, la hotarul ispitelor, a fost. De acum înainte, ne vom călăuzi și noi după cum ne va tăia capul.

După ce mai făcură o bună bucată de drum, iată că în dreapta lor, ascunsă de viță sălbatică verde și zorele albastre se ivi o colibă sărăcăcioasă. Pe hornul ei ieșea o șuviță de fum alburiu, semn că era locuită de cineva.

Dar Graur nu voi să se oprească. El dorea să ajungă cît mai degrabă la Fata din Dafin. Nici nu mai știa cîte zile sau poate luni chiar, se scurseseră de cînd plecase el de acasă, și ardea de nerăbdare să ajungă la capătul călătoriei sale. Și apoi îi era tare dor de părinți și mai cu seamă de maică-sa pe care o lăsase pierdută, cu lacrimile în ochi.

Iată, însă, că dinspre căsuță se auzi un scîrțiit prelung de ușă neunsă, iedera bogată se dete la o parte și în prag se ivi un moșneag. Dar ce moșneag ?! Sprîncenele îi crescuseră atît de mari, încît îi acoperiseră ochii ; mustățile îi acopereau gura ; barba albă colelie îi ajunsese la brîu și părul îi învăluia gîtul și urechile, nepieptănat de un veac.

Se auzi un glas gros, răgușit, lipsit de putere, dar plăcut, prietenos :

— Cine-mi tulbură liniștea pustietății mele ?

— Un drumeț cu calul său, moșule ! răspunse Graur cu bunăcuviință. Dar dumneata cine ești ?

— Eu, un biet unchiaș uitat de vreme, răspunse bătrînul înduioșător. Fii bun, rogu-te, drumețule, apropie-te de mine și tunde-mi sprîncenele, că nu mai văd bine din

ricina lor, și mustățile, că nu mai pot mînca de lungi ce mi-au crescut, și barba, de care mi se prind scaieți și ciulini, și părul care mă apasă pe cap și-mi ține cald de nu mai pot.

— Of, moșule, răspunse flăcăul cu milă, măcar că mi-e tare degrabă să ajung acolo unde am pornit, dar nu mă lasă inima să plec de aci fără a-ți da o mînă de ajutor. Văd că într-adevăr, așa cum ești, duci o viață tare chinuită! Și sărind de pe cal grăi: Hai, Roibule, tu du-te și paște iarba asta verde și grasă, pînă îl tund eu pe bunicul.

Într-un tîrziu, Graur grăi cu multă bucurie:

— Ești gata! Ei, cum te simți? Ia privește cum arăți, colea în luciul paloșului meu, că e ca o oglindă!

— A, să trăiești, dragul moșului, spuse fericit bătrînul, că nu ți-a fost silă de bătrînețele mele și m-ai ajutat. Parcă sînt alt om acum și parcă am întinerit cu douăzeci de ani. Îți mulțumesc, să trăiești!

— Acù te las sănătos, bunicule, spuse Graur, și el tare mulțumit, și, de m-oi mai întoarce pe-aci, trec și pe la dumneata să te cercetez ce mai faci și cum te mai simți.

— Ei, dragul moșului, grăi bătrînul tainic, de-i voi sau ne-i voi pe la mine tot mai vii. He, hei, mulți tineri s-au perindat pe aci, prin fața colibei mele, în drum către palatul Fetei din Dafin, unde te duci și tu și care se înalță hăt departe, la marginea acestei cîmpii, dar nu se vede de aci decît în zori, cînd se ridică ceața ce-l înconjoară.

— Așadar e pe aproape palatul Fetei din Dafin, moșule? întrebă Graur cu sufletul la gură.

— E, zise moșul iarăși tainic, e pe aproape și nu prea. Dar mai îngăduie, rogu-te, un bob zăbavă și rău n-o să-ți pară de această pierdere de vreme. Apoi rosti în șoaptă, ca pe o vorbă de taină : că eu oi fi cine sînt, dar nu ce crezi dumneata că sînt.

— Cum așa, că nu pricep, bunicule ? spuse Graur mirat.

— Dacă vei avea răbdare să mă asculți, continuă moșul, vei pricepe îndată, nepoate. Mai întîi se cade, însă, să te omenesc. Poftim, deci, în coliba mea, să guști din pîinea plămădită și coaptă de mine la țest, să mănînci mere domnești și struguri tămăioși și să bei din vinul făcut de mine, că-ți va prinde tare bine... și ascultă :

— Bunicule, m-am făcut numai urechi ! spuse Graur, dornic ca un copil să audă cît mai degrabă povestea. Și moșneagul începu :

— Cum îți spuneam, flăcăule, mulți feciori de domni și împărați au trecut pe la mine în drum spre Fata din Dafin, dar nici unul nu s-a milostivit de rugămințile mele, să mă ajute în restriștea în care mă aflu aci, așa precum ai făcut tu, ci au plecat înainte, nepăsători, dar înapoi nu s-a mai întors nici unul.

— De ce, moșule ? abia șopti Graur înfiorat.

— Fiindcă n-a fost cine-i povățui ce să facă și s-au sfîrșit de oboseală.

— Cum așa, de oboseală ?

— Iacă bine ! Ian privește pe fereastra asta, ceața s-a ridicat binișor acum și de aci poți vedea palatul Fetei din Dafin.

— Se vede bine chiar, și pînă acum n-am văzut ceva mai minunat! spuse încîntat peste fire Graur.

— Pentru că nici nu se află pe lume un palat asemenea acestuia ce-l vezi strălucind, zise bătrînul. S-ar părea că-i la o fugă de cal de aci, așa-i?

— Chiar așa.

— Ei, dar dacă ai să pornești de aci călare sau pe picioare, pe măsură ce-ai să mergi spre el, socotind că ajungi curînd-curînd, la poalele lui, palatul se îndepărtează.

— Auzi colo, se minună Graur.

— Stai tu pe loc, continuă moșul, stă și el, pornești tu din nou către el, iarăși se îndepărtează și de multe ori îți piere chiar din vedere, precum fata morgana pe bărăganele pustii, la vreme de arșiță și secetă cumplită cînd te stingi de sete.

— Cum așa, bunicule, spune-mi, te rog?

— Vezi dumneata, nepoate, că palatul este vrăjit și i se spune numai palatul Fetei din Dafin, dar această preafrumoasă fată nu mai locuiește în el, ehei, de ani și ani.

— Tiii, puteam să alerg eu mult și bine, se înfioră Graur.

— Așa au pățit toți cei cîți au pornit după Fata din Dafin și ți-am spus: au pierit de osteneală și n-au mai avut putere să se întoarcă.

— Și Fata din Dafin unde-și are sălașul? voi să afle Graur.

— Păi de ce crezi că-i spune Fata din Dafin? îl întrebă moșul cu șiretenie. Ea locuiește într-o grădină fer-

mecată, cu un singur pom, un dafin mare, frumos, ramuros, care este casa fetei. Sumedenie de flori înmiresmate și stoluri de pasări cîntătoare înconjoară dafinul. Dar fiindcă ai fost milostiv cu mine și te-ai oprit să mă ajuți, cu toate că te grăbeai tare, vraja Fetei din Dafin s-a destrămat pe jumătate. Am să te ajut și eu, desvăluindu-ți taina palatului și a grădinei cu un singur pom : dafinul.

— O, spune-mi, bunicule, spune-mi, îl rugă flăcăul bucuros. Dacă ai ști ce mult îmi plac poveștile adevărate.

— Apăi că mai adevărată ca asta nici nu poate fi alta, întări moșul. Ascultă dar : a fost o dată de demult o fată frumoasă care se îndrăgostise de un flăcău și el frumos și voinic, pe care-l chema Dafin. Dar mama fetei nu-l dorea pe acesta de ginere, pentru că era un biet grădinar și atîta tot. Că, vezi dumneata, eu uitai să-ți spun, mama fetei era fiică de împărat și tatăl fetei împărat și el. Tatăl fetei îl iubea pe Dafin că acesta era tare harnic și priceput grădinar. Îi făcuse dintr-o cîmpie seacă, un rai de flori și pomi, străbătut de ape curgătoare și înveselit de pasări cîntătoare. Și odată, cînd mama fetei era plecată la părinții ei, cei doi tineri, numai cu voia tatălui fetei, se cununară în taină. Peste un an dobîndiră o fată de o rară frumusețe, cum nu se mai văzuse copil pe pămînt. De bună seamă că acum s-a aflat totul. Atunci, mama fetei, care era și o mare vrăjitoare, l-a prefăcut pe tînărul ei ginere, nedorit de ea, în pomul ce-i poartă numele, adică în dafin ; pe fiică-sa a încuiat-o cu nouă-

zeci și nouă de lăcăte ferecate în palatul ăsta pe care-l vezi, iar pe fetița lor a blestemat-o să locuiască întotdeauna în dafinul din grădină, pînă va veni un tînăr care să fie în stare s-o scoată din locuința ei ; iar pe bunicul fetei l-a blestemat să se urîțească, să trăiască departe de lume ca un pustnic, cu dorul de fiica și nepotica lui, să-i crească părul, barba și sprîncenele mari și să-l împiedice să ducă o viață omenească pînă se va milostivi de el un călător...

Cînd bătrînul ajunse cu povestea aci, Graur sări în sus și spuse cu duioșie :

— Cum, moșule, dumneata ești bunicul Fetei din Dafin ?

— Eu, preaiubite nepoate ! răspunse bătrînul surîzînd trist.

— Și bunica Fetei din Dafin ? întrebă repede Graur.

— A vegheat pînă acum asupra vrăjitoriei sale și ți-a scos în cale tot soiul de primejdii, pe care le știi, că doar trecuși prin ele.

— Și acum ce-mi rămîne de făcut spre a împrăștia vraja ? întrebă Graur cu sufletul la gură.

— Să faci întocmai ce-ți voi spune eu, grăi unchiașul. Ai avut mare noroc că te-a întovărășit un cal năzdrăvan la toate primejdiile ce ți s-au ivit în cale. Tot el îți va prinde bine și de aci înainte. Iată ce-ai să faci, iar în vremea asta, eu am să caut să-i încurc ițele vrăjitoarei de nevastă-mea, care turbează de mînie că i s-au destrămat farmecele.

Și moșneagul îl învață pe Graur al nostru, cu cea mai mare bunăvoință și dragoste ce să facă.

Călărețul și calul porniră din nou la drum și, peste cîteva zile, sosiră într-o dimineață senină și călduță, la grădina Fetei din Dafin.

— Tii, stăpîne, spuse calul uimit de sumedenia de păsări cîntătoare ce zburătăceau prin grădina cu un singur pom, păsăretul ăsta ar fi putut să se ia la întrecere cu cel din tărîmul ispitelor. Dar parcă astea sînt și mai multe și cîntă și mai frumos.

— Dar și despre flori poți spune că sînt mai multe și mai frumoase decît acelea ce ne-au întîmpinat! zise Graur. Ciudată grădină cu un singur pom! Dar ce mîndrețe de dafin!

— Acù, stăpîne, îl opri calul din vorbă, nu uita ce te-a povățuit moșul. Eu mă duc și mă fac că pasc niței mai încolo, deși nu prea am ce, că flori n-a mîncat neam din neamul meu, iar iarbă verde nu se prea vede! Dumneata du-te și ascunde-te în apropierea dafinului, printre lujere, și fă-te una cu pămîntul, să vedem ce se întîmplă, ca să știm ce să facem mai apoi. Iar cînd oi necheza eu o dată ușor, ridică-te și intră în vorbă cu fata.

— Bine, Roibule, așa am să fac, grăi flăcăul. O, ce plăcut e să stai printre flori! Numai de nu m-o apuca somnul în miresmele astea amețitoare.

Dar deodată se auzi un freamăt puternic de frunze și un zgomot de crengi rupte. Dafinul se despică în două și din el ieși o fată frumoasă și plină de farmec ca o zînă din povești, care începu să cînte dulce și mîngîios:

— *Dafine, iubite tată,*
Lasă-n voie pe-a ta fată,
Să colinde prin grădină,
Printre dălii și sulfină,
Că se va întoarce-acasă,
Mai blîndă și mai voioasă.

Și atunci, dafinul răspunse și el tot în cîntec cu o voce groasă și fremătătoare :

— *Plimbă-te, copilă dragă,*
Că a ta-i grădina-ntreagă,
Să te joci cu mii de flori,
Mîndrele tale surori.

Dar deodată, Fata din Dafin tresări la auzul unui nechezat ușor de cal și șopti înfricoșată către sine însăși :

— Dar cum de a pătruns calul acesta în grădina noastră fermecată ? !

Atunci Graur ieși la iveală și, făcînd o plecăciune în fața fetei, grăi cu multă bună-cuviință :

— M-a adus pe mine, frumoasă domniță.

— Ah, țipă Fata din Dafin înspăimîntată, dar tu cum de-ai ajuns pînă aci și cum de mai ești încă în viață ? se miră ea.

— O, preagingașă Fată din Dafin, povestea mea nu e prea lungă, dar nu știu dacă ai timp s-o asculți.

— Spune-o, încuviință fata, și apoi am să hotărăsc dacă vei primi pedeapsă sau iertare.

Graur oftă din adîncul inimii și grăi cu nespusă dragoste :

— Încă de cînd m-am născut, taică-meu și maică-mea mi te-au făgăduit de mireasă.

— Cum așa ? se-ncruntă Fata din Dafin, voi să știu tot, spune mai repede, că nu pot sta în grădină decît atîta timp cît se află și roua pe flori.

— Ascultă, dar !

Și Graur îi povesti preafrumoasei Fete din Dafin tot ce se întîmplase îndată după nașterea lui. Apoi isprăvi astfel : așa am izbutit să mă aflu în grădina ta cu un singur pom, o, preafrumoasă și preaminunată Fată din Dafin.

Tare bucuroasă, fata îi grăi, sorbindu-l din ochi :

— O, dragul meu, povestea ta a ținut atît de mult, încît nici un strop de rouă măcar nu se mai zărește pe vreo floare sau pe vreo frunză. Iar eu, în lăcașul meu de ani și ani, care este dafinul, nu mă mai pot întoarce acum !

— Dar nici nu te mai întorci în dafin, îi răspunse peste fire de bucuros flăcăul. Eu de aci nu plec singur. Vom merge împreună.

Atunci, Fata din Dafin îi grăi cu multă dragoste :

— O, Graur, Graur Făt-Frumos, știi tu de ce-ai izbutit să rupi vraja făcută de bunica mea ? Pentru că m-ai rugat să merg eu singură, de bună voie, cu tine, și n-ai încercat să mă răpești, așa precum au făcut alții, care nu s-au mai întors la casele lor, ci au pierit pe loc, înălțînd pămîntul acestei grădini. Dă-mi mîna, dragul meu, acum putem pleca în toată liniștea, că nu vom mai întîmpina de aci înainte nici un fel de supărare din partea nimănui.

Dar iată că, după rostirea acestor vorbe, în grădină se stîrni un vînt puternic cu bubuituri ca de tunet. Apoi se auziră cîntece dulci, melodioase, și glasul gros al dafinului :

— O, fata mea, multiubită, vino să te strîng în brațe : vraja a fost ruptă, iată că m-am preschimbat iarăși în om.

Fata își îmbrățișă tatăl fericită și spuse înfiorată :

— Și porțile palatului nostru s-au deschis, multiubite tată, iată maica mea vine către noi, plîngînd de bucurie.

Și deodată, ca prin farmec, un rădvan împărătesc ce venea în goană huruind, cu cai sforăitori, se opri în fața lor. Vizitiul, pocnind de cîteva ori din biciul său înflorat, strigă de le asurzi urechile :

— Pttrruuu, cai năzdrăvani ! Poftiți de vă urcați, măriile voastre, că ne așteaptă părinții preafericitului Graur, cu sufletul la gură. De cînd le-a plecat feciorul, ei întruna i-au dus dorul. Pîini și cozonaci frămîntă, s-avem ce mînca la nuntă. Dii, căluți, zburați acasă, că mireasa e frumoasă... și mirele la fel este, ca sfîrșitul din poveste.

Zînele din poiana florilor

de MIHAELA NAUM

A FOST ODATĂ ca niciodată, dacă n-ar fi fost nu s-ar fi povestit, în pădure, dincolo de cascadă, dincolo de izvorul rîurilor ce curg la vale, dincolo hăt... mult, de Slănicul de azi — a fost, după cum spuneam, o poieniță.

O poieniță minunată, cu păsări, animale, flori și pomi, care vorbeau și care-și aveau regină și stăpînă o zînă bună, pe nume Flora.

Poienița se chema „Poiana Florilor", iar toate viețuitoarele ce-și aveau lăcaș acolo erau în grija și ocrotirea zînei celei bune.

Într-o bună zi, Flora, zîna lor, auzind toate cele povestite și de Nic-pitic și de pîriiașul cel năzdrăvan, își puse în gînd să plece printre oameni. Pentru asta era nevoie de învoirea bunicei sale, regina zînelor.

Așadar, se duse la ea, și-i spuse :

— Îngăduie-mi să mă duc printre oameni, să-i văd, să-i cunosc, am auzit atîtea vorbindu-se despre ei !

Regina îi îngădui, dar cu o singură condiție : să plece dimineața în zori, iar pînă la miezul nopții să fie înapoi la palat. Altfel își pierdea puterea ei de zînă și era sortită să rămînă pentru totdeauna printre oameni.

În zori, Flora părăsi palatul de cleștar din poieniță. Îmbrăcată în straie țărănești, alunecă pe undele pîriiașului pînă la primul sat din vale.

Era devreme, oamenii de abia se trezeau, era duminică și deci zi de odihnă. Se opri la fîntînă — îi era sete — și încercă să scoată apă. Acolo întîlni un flăcău venit și el tot după apă.

— Cine ești, fată frumoasă ? De unde vii și unde te duci ? După cîte știu, nu ești de prin părțile locului !

— Într-adevăr, îi răspunse zîna, nu sînt de pe aici. Azi am poposit în satul vostru.

De i spusele zînei erau adevărate, flăcăul nu putea înțelege cum o fată singură poate merge noaptea la drum. Apoi, de unde putea veni din munte ? Acolo sus nu mai era nici o așezare omenească.

Flăcăul prinse mai mult curaj :

— Pe mine că cheamă Cosmin, ție cum îți zice ?

— Flora e numele meu, îi răspunse fata zîmbind.

Porniră împreună spre sat, jucară la horă împreună, iar Flora fu oaspetele părinților lui Cosmin. Între cei doi începuse să se înfiripe un sentiment frumos, curat, de iubire.

Către seară, fata, neuitîndu-și promisiunea făcută bunicii, își luă rămas bun, mulțumi pentru tot și dusă a fost pe drumul codrului.

Cosmin, purtat de iubire, o urmări în taină. Astfel văzu cum fata, ajunsă la pîrîu, se așeză pe o frunză mare, iar mrenele o purtară în sus spre munte, plutind lin pe apele limpezi. Mai văzu cum în poienița fermecată, sînzienele o primiră cu bucurie ; mai văzu un pitic, și ceva minunat — un palat scînteietor, unde Flora intră și de unde ieși îmbrăcată în hainele ei de zînă.

Se așeză lîngă trunchiul unui copac, privind luna, ascultînd țîrîitul greierilor, privind stelele, părîndu-i-se că zărește chipul luminos al Florei... Și Cosmin adormi, acolo, în vîrful muntelui. Cu gîndul la aleasa lui, era hotărît ca odată cu primele raze de soare să se ducă la palat, să-i spună Florei că-i cunoaște secretul, că vrea s-o ia cu el în sat să-i fie nevastă.

Bătrîna bunică a zînelor, aflînd vestea, că picior de pămîntean se apropiase de Poiana Florilor, veni îndată.

Zîna cea mică își recunoscu dragostea ei pentru acest pămîntean și o rugă fierbinte să-l aducă pe Cosmin în Poienița Zînelor.

Foc se supără regina zînelor. De acum nu mai rămîneau decît două căi : ori Flora pleca pentru totdeauna printre oameni, dar atunci își pierdea puterile ei de zînă, ori amîndoi, dacă nu renunțau la dragostea ce-i unea, să devină stane de piatră. Plîngînd, zîna cea mică ceru îndurare și timp de gîndire.

I se dădu răgaz pînă în zori.

Necăjită, se așeză pe malul pîrîiașului, cu toate animalele în jur și plînse... plînse.

Florile, păsările, animalele, Nic-pitic, Fifilic, toți veniră în jurul ei rugînd-o să nu plece, să nu-i părăsească.

Dacă nu pleca, își cunoștea soarta ! Legea zînelor era aspră și de neclintit. Avea oare dreptul să-l tragă și pe Cosmin în pedeapsa cea grea ?

Cu pas ușor, pe nesimțite, ca prin farmec, apăru cerbul, regele pădurii. Apropiindu-se de Flora îi spuse cu glas duios :

— Nu mai plînge, zînă mică, necazul tău va trece ca un vis dacă-mi asculți sfatul ! Mergi repede, în așa fel ca pînă în zori să fii înapoi — mergi la împăratul vieții și al tuturor zînelor, la Înțeleptul An. El poate să lege și să dezlege toate hotărîrile.

Luîndu-și în fugă aripioarele ei de zînă, Flora zbură la stăpînul tuturor zînelor. Îl rugă, plîngînd cu suspine, să-i îngăduie să-l ia pe Cosmin în Poiana Florilor.

Era bătrînul înțelept blînd și statornic cu toate hotărîrile.

— Ai avut noroc, fata mea, că ai ajuns la mine înainte să bată clipa cea tîrzie. Cu o asemenea rugăminte n-a îndrăznit nimeni vreodată să mi se înfățișeze. Dar acum, pentru că dragostea voastră este mai presus de viață, iar tu ai venit într-un suflet, am să vă ajut.

Mai adăugă :

— Bagă însă bine de seamă, dragostea ta omenească să nu cumva să te îndemne să-ți uiți îndatoririle de zînă ! Vei veghea asupra poienii, a viețuitoarelor și a florilor cu aceeași grijă ca și pînă acum, altfel...

Bătrînul An dispăru.

Zîna nu mai apucă nici măcar să-i mulțumească, să-i spună cît îi este de recunoscătoare...

Cînd ajunse în poieniță totul era pregătit de nuntă : și bucate alese, și rochia de mireasă strălucitoare ca o volbură. Cînd se trezi Cosmin, nu mai era în pădure, ci se afla în palat, într-un pat de cleștar, iar Nic-pitic și animalele roiau în jurul lui, aducîndu-i numai bunătăți.

...Și se făcu o nuntă, ca în povești ! Orchestrele cîntau, musafirii dansau, florile își deschideau petalele, iar mirii erau mai frumoși ca doi porumbei luminoși... Trăiră fericiți, avură copii, iar despre Flora și Cosmin se mai vorbește și azi în Poiana Florilor.

Eu v-am spus ce-am știut și auzit, voi dacă vreți să aflați mai multe, mergeți în Poiana Florilor, în poienița fermecată.

Cea care știe lucruri minunate, este Roșcovana — veverița cea bătrînă. Căutați-o și sigur că vă va povesti lucruri mai multe și mai minunate despre Flora și Cosmin !

Negrea și Cașin

de MIHAELA NAUM

SE SPUNE CĂ după ce Măgura, fata cea vitează, luptase vitejește alături de Ștefan cel Mare, acesta i-ar fi dăruit ținutul dinspre sudul Poienii Măgura, cunoscut azi sub numele de Poiana Sărată.

Tot din neamul neînfricat al Măgurei se trăgeau și cei doi frați, Negrea și Cașin — despre care vă voi povesti acum.

Își aveau gospodărie în locul moștenit de la străbuna lor și se ocupau cu pescuitul, atunci cînd năvălirile dușmane nu-i chemau la oaste.

În acea vreme domnea peste Țara Moldovei, Petru Mușat, fiul lui Ștefan cel Mare și al Rărășoaiei — recunoscut de istorie și sub numele de Petru Rareș.

Într-un sfîrșit de toamnă, se află veste în așezarea de la poalele muntelui că mare pericol se abate asupra Moldovei și domnului ei. Leșii din nord și otomanii din sud amenințau cu război țara. Se aștepta deci în curînd

ca goarnele să sune, clopotele să bată și războiul să înceapă.

Nori grei de neliniște întunecau chipurile îngrijorate ale oamenilor.

Așadar, în acea vreme tîrzie de toamnă, un pîlc de pescari, printre care și cei doi frați, plecară să mai aducă ceva provizii de pește.

Urma să se întoarcă în curînd.

În vîrf de munte, unde apele erau repezi și înghețate, unde păstrăvii săreau sprinteni în apele cristaline, acolo sus, pescarii își aveau colibă și adăpost în desișul pădurii.

Ajunși înainte de a se înnopta, făcură foc bun, mîncare caldă și rămaseră de vorbă pînă mai tîrziu în noapte.

Gînduri negre îi nelinișteau, nu aveau odihnă, nu-i prindea somnul.

Într-un tîrziu, unii din ei se culcară, apoi unul cîte unul adormiră — pînă ce în jurul focului mai rămaseră treji doar Negrea și Cașin. Stăteau de pază, nu cumva să se stingă focul, iar fiarele pădurii să-i atace.

Deodată, din liniștea fără murmur a nopții, străbătu fîșîit de frunze. Se părea că sînt pași de om. Se apropiau... erau din ce în ce mai aproape și iată printre copaci apăru statura unui bărbat.

Era înalt și frumos, pletele-i ușor cărunte alunecau rotunjit pe umerii lați. Purta haină țărănească de aba și traistă de pescar. Părea obosit.

— Seară bună, fraților, zise străinul. Mă lăsați să mă încălzesc la focul vostru ?

— Cu dragă inimă, răspunseră într-un glas flăcăii. Poate eşti şi flămînd. Iacă, pîine, peşte — fă bine şi împarte cu noi bucatele, îl îmbiară ei.

Mulţumind, străinul mîncă cele puse dinainte-i.

Flăcăii îl priveau curioşi. Fiecare se întreba în sinea lui cine poate fi străinul. Nu era de prin părţile lor, asta sigur, nu-l mai văzuseră nicicînd. Părea să fi făcut un drum lung, după cît îi erau de prăfuite şi zdrenţuite opincile. După îmbrăcăminte aducea să fie pescar, iar după purtările-i alese ceva mai mult.

După ce mîncă, bărbatul îşi îndreptă ochii umbriţi parcă de o tristeţe înăbuşită spre cei doi fraţi. Dintr-un buzunar scoase un galben pe care-l întinse lui Caşin.

— Iată, zise, pentru ospitalitatea voastră !

— Nu primim, răspunseră amîndoi. În neamul nostru oaspeţii se primesc totdeauna cum se cuvine. Noi ţi-am pus dinainte ce am avut. Ospeţia nu se cumpără.

Străinului i se umplură ochii de lacrimi, iar privirea lui de-o nemaigrăită duioşie.

— Sînt moldovean ca şi voi, zise el. Nu-s de aici, din părţile voastre şi pentru asta v-aş ruga să-mi spuneţi cît de departe este trecătoarea ce mă poate duce în ţara Transilvaniei.

Negrea şi Caşin se priviră bănuitori. Cine era străinul acesta ? De ce vrea să ştie drumul peste munţi ? Dacă era un trădător sau un spion ?

Parcă ghicindu-le gîndurile, omul îşi întoarse faţa în bătaia focului.

— Nu vă fie frică, fraţilor ! Uitaţi-vă bine la mine, chiar nu mă recunoaşteţi ?

— Măria ta ! căzură cu faţa la pămînt, cei doi. Măria ta, iartă-ne, nu te-am recunoscut decît acum, cînd flăcările îţi luminară chipul !

— Măria ta, zise Caşin, cu ce-ţi putem fi de folos ? Cere-ne orice şi sîntem gata să facem totul pentru tine !

— Bine, bine, zise blînd Rareş, vreau doar să mă ajutaţi să trec munţii.

Le spuse în cîteva vorbe cum o mînă de trădători vînduseră Moldova otomanilor, iar el era obligat să-şi părăsească domnia. Pleca să găsească ajutor în Transilvania, la fraţii noştri, de unde avea să se întoarcă apoi cu oaste.

Pe dată înţeleseră cei doi pericolul în care se afla domnul. Îi deteră merinde de drum, iar Negrea se pregăti să-i arate calea spre pasul Oituzului.

Porniră împreună spre strîmtoarea munţilor, unde ajunseră aproape de ivirea zorilor. Acolo Rareş îl sărută pe amîndoi obrajii, luîndu-şi rămas bun.

Îl urmări Negrea cu privirea pînă ce strîmtoarea şi ceaţa îl înghiţiră. Avea inima împăcată că-şi scăpase domnul din grea cumpănă.

Agale, se întoarse apoi spre tabăra unde-şi părăsise fratele şi tovarăşii, dar aci găsi cîţiva turci care încercau să afle dacă nu cumva trecuse pe acolo un străin.

Spuseră cu toţii că n-au văzut pe nimeni, că ei sînt acolo la pescuit şi că nu înţeleg pe cine caută. Iscoadele, neîncrezătoare, îi luară zălog.

Porniră spre vale. Turcii erau doar șase, pescarii, nouă. La o îngustare de drum, se iscă învălmășeală și se încinse o luptă cruntă. Muriră otomanii cu toții, iar dintre moldoveni, pieriră doi — chiar cei mai dragi : Cașin și Negrea.

Spune legenda, că cele două rîuri îngemănate, ce curg prin Poiana Sărată, venind din vîrful muntelui — rîul Negru și rîul Cașin — ar fi izvorît chiar pe locul unde cei doi viteji pescari și-au unit viețile și dincolo de moarte.

Mai spune legenda că Rareș, întors în Moldova, ar fi venit să-și caute prietenii și că ar fi vărsat lacrimi amare de recunoștință pe malul celor două ape.

Furtună-Viteazul Ivan

TRĂIA ODATĂ într-o împărăție un rege cu regina lui. Vieţuiau împreună de multă vreme, dar soarta nu se îndurase a le dărui vreo odraslă. Într-o bună zi, regele hotărî să trimită solie la toţi împăraţii şi craii, în toate cetăţile şi la toate noroadele, chemînd la sfat spre a afla leacul ce ar putea face ca regina să aibă copii.

La chemarea lui s-au adunat mulţi crai şi împăraţi, prinţi şi boieri, neguţători bogaţi şi oameni de rînd. Regele i-a ospătat cu bucate şi băuturi alese, după care a purces a-i întreba pe fiecare în parte. Dar nimeni nu avea ştiinţă, nici măcar nu-şi putea da cu părerea ce s-ar putea face ca regina să rămînă grea. Dar iată că un fecior de om simplu se jură ca ar putea afla leacul tămăduitor. Plin de speranţă, regele îl dărui cu o pungă mare de galbeni, hărăzindu-i trei zile întru împlinirea făgăduinţei.

Feciorul de ţăran se legase el să afle leacul, dar cum şi unde nici prin cap nu-i trecea. O luă îngîndurat pe drumul ce ducea afară din cetate. Curînd îi ieşi înainte o femeie bătrînă.

— Ziua bună, flăcăule ! Da' ce-ai pătit de ai căzut aşa pe gînduri ?

— Cată-ți de drum, cotoroanțo. Lasă-mă-n pace! îi răspunse el.

Dar ea se ținu după el, iscodindu-l:

— Spune-mi ce te frămîntă atît de tare? Eu sînt bătrînă, și bătrînii știu multe.

„Ce mi-a venit să-i vorbesc urît? Poate că știe ceva și mi-o da vreo povață", gîndi flăcăul.

— Uite, măicuță, m-am legat în fața regelui să aflu cum ar putea regina să zămislească. Dar habar n-am cum!

— Da, da! Păi, să-ți spun eu. Ascultă: du-te la rege și spune-i să dea poruncă slujitorilor să împletească trei năvoade de mătase. În lacul de lîngă palat trăiește o știucă cu aripioarele de aur. Cînd regele o va prinde, s-o dea bucătarilor s-o frigă, apoi s-o ducă reginei s-o mănînce, și ea va purcede grea.

Feciorul de țăran se întoarse în cetate, meșteri singur năvoadele și se duse să prindă știuca cu aripioarele de aur. Aruncă cele trei năvoade de mătase, dar știuca zvîcni cu putere, le rupse și scăpă. Le aruncă a doua oară, și iarăși le rupse și scăpă. Atunci flăcăul își scoase brîul și năframa de mătase, legă năvoadele și le aruncă a treia oară. De astă dată izbuti să prindă știuca cu aripioarele de aur. Cu mare bucurie o luă și o duse regelui.

Regele porunci să fie spălată, curățată, friptă și apoi dată reginei s-o mănînce. Bucătarii luară știuca, o curățară, o spălară și aruncară apa pe fereastră. Tocmai atunci pe acolo trecea o vacă și sorbi apa cu solzi cu tot.

După ce bucătarii fripseră știuca, o puseră pe un taler și chemară degrabă o slujnică, spunîndu-i s-o ducă reginei

în iatacul ei. Slujnica, pe drum, rupse o aripioară și o mîncă. Toate trei : vaca, slujnica și regina rămaseră grele în aceeași zi, în același ceas.

Cînd s-a împlinit sorocul, la rege se înfățișă grăjdarul palatului, care-i spuse că vaca a făcut un prunc. Regele rămase înmărmurit de uimire. Nici n-apucă bine să plece grăjdarul, că alți slujitori dădură buzna să vestească mirați că fata de la bucătărie născuse un băiat care semăna leit cu fiul vacii. Nu după multă vreme veniră să-l înștiințeze că și regina a dat naștere unui fecior ce semăna ca două picături de apă cu fiul vacii.

Tare grozavi erau cei trei feciori : creșteau într-un ceas cît alții într-un an, în trei ceasuri cît alții în trei ani ! Au crescut mari, s-au făcut puternici și voinici. Într-o zi veniră tustrei la rege cerîndu-i dezlegare să meargă prin cetate să privească norodul și norodul să-i privească pe ei. Regele nu se împotrivi, le dădu bani fără zgîrcenie și ii sfătui să fie cu băgare de seamă.

Și cei trei feciori ai regelui plecară. Pentru că, trebuie să spunem, regele îi socotea pe toți feciorii săi. Unul se numea Ivan, fiul regelui, al doilea Ivan, fiul slujnicei, iar cel de al treilea Ivan Furtună-Viteazul, fiul vacii.

Colindară ei ce colindară prin tîrg, dar de cumpărat nu cumpărară nimic. Ivan, fiul regelui zări pe o tarabă niște gogoloaie de sticlă și zise către frații săi :

— Fraților, haideți să cumpărăm cîte un gogoloi și să aruncăm cu el în sus. Cine va arunca mai sus, acela va fi cel mai mare dintre noi.

Fraţii lui se învoiră şi traseră la sorţi care să arunce cel dintîi. Sorţii îl aleseră pe Ivan, fiul regelui. El aruncă gogoloiul sus de tot, Ivan, fiul slujnicei şi mai sus, iar Furtună-Viteazul, fiul vacii, aruncă atît de sus, încît gogoloiul se pierdu din vedere.

— Vedeţi, fraţilor, rosti el, eu sînt cel mai mare dintre voi !

— Cum aşa ? zise Ivan, fiul regelui. Tu, fiul vacii, vrei să fii cel mai mare ?

— Pesemne aşa a fost să fie ca voi să ascultaţi de mine.

Pe urmă porniră mai departe şi merseră cale lungă pînă ajunseră la o apă mare. În acea apă se zvîrcolea şi mugea, făcînd tărăboi grozav, un balaur fioros. Ivan, fiul regelui, zise :

— Fraţilor ! Care va astîmpăra lighioana asta, acela va fi cel mai mare !

Ceilalţi doi se învoiră iarăşi, iar Furtună-Viteazul adăugă :

— Astîmpăr-o tu, frăţioare. Dacă izbuteşti, vei fi cel mai mare dintre noi.

Ivan, fiul regelui, începu să strige, să chiuie, dar lighioana se întărîta şi mai tare. Pe urmă porni s-o sperie Ivan, fiul slujnicei, şi nici el nu făcu mare lucru. Dar cînd chiui o dată Furtună-Viteazul şi azvîrli cu ghioaga sa cea groasă, lighioana se făcu nevăzută cît ai clipi din ochi. Şi voinicul glăsui din nou :

— Vedeţi ? Tot eu sînt cel mai mare.

— Noi nu vrem să fim fraţii mai mici ! răspunse mînios Ivan, fiul regelui.

— Atunci rămîneţi sănătoşi ! zise Furtună-Viteazul şi porni pe drumul de întoarcere spre meleagurile natale.

Ceilalţi doi fraţi ţinură drumul mai departe.

Aflînd regele că Furtună-Viteazul s-a întors acasă singur, porunci să fie aruncat în temniţă. Şi mai porunci ca trei zile şi trei nopţi să nu i se dea nimic de mîncat şi de băut.

După o vreme, viteazul prinse să bată cu pumnii în ziduri şi să strige cu glas tunător :

— Întrebaţi-l pe rege, tatăl meu adoptiv, de ce mă lasă să rabd de foame ? Spuneţi-i că zidurile lui pentru mine nu-s ziduri, gratiile nu-s gratii, iar dacă vreau le prefac în praf şi pulbere !

Slujitorii îl înştiinţară degrabă pe rege. Regele veni chiar el şi-l întrebă :

— De ce te lauzi, Furtună-Viteazul ?

— Tată, spune-mi de ce nu mi se dă mîncare ? De ce mă laşi să mor de foame ? Eu nu mă ştiu vinovat cu nimic.

— Da' unde sînt cei doi feciori ai mei şi fraţii tăi ? Ce-ai făcut cu ei ?

Furtună-Viteazul, fiul vacii, îi povesti totul cum s-a întîmplat.

— Fraţii mei sînt vii şi nevătămaţi. Au pornit în lumea largă, s-au dus încotro au văzut cu ochii.

Regele îl iscodi iarăşi :

— Dar tu de ce nu te-ai dus cu ei ?

— Fiindcă Ivan, fiul tău, vrea să fie cel mai mare. Iar după vrerea sorților mie mi se cuvine.

— Prea bine ! O să trimit slujitorii să-i aducă înapoi.

— Nimeni, în afară de mine, nu-i mai poate ajunge. Căci s-au dus hăt departe, spre ținuturile zmeilor. Acolo, din marea cea neagră, ies trei zmei înfricoșători : unul cu șase capete, altul cu nouă, iar al treilea cu douăsprezece, spuse Furtună-Viteazul.

Regele se rugă de el și-l înduplecă să plece după cei doi frați. Furtună-Viteazul, fiul vacii, se gătì de drum. Își luă buzduganul și palosul de oțel și porni.

Merse el cît merse și iată că îi ajunse din urmă pe frații săi lîngă podul din nuiele de călină, aproape de marea cea neagră. Lîngă pod se afla un stîlp, și pe stîlp scria că acolo e locul unde se arată trei zmei.

— Bun găsit, fraților !

— Bine-ai venit, Furtună-Viteazul, fratele nostru cel mare !

— Ei, pesemne nu prea vă cade bine ce e scris pe stîlp ?

Apoi se uită roată în jur și zări în apropierea podului o căsuță așezată cu fața la pădure și cu spatele la ei.

— Căsuță, căsuță ! Întoarce-te cu fața spre noi și cu spatele spre pădure ! glăsui Furtună-Viteazul.

Căsuța se întoarse așa cum i se porunci. Flăcăii intrară în ea și găsiră o masă așternută cu fel de fel de bucate și băuturi alese. Într-un colț se afla un pat de scînduri, cu saltea și perini de puf.

— Vedeți, fraților? Dacă nu eram eu, n-ați fi avut nimic din toate astea.

Se așezară la masă, se ospătară, apoi se culcară să se odihnească. Cînd se sculară, Furtună-Viteazul le zise :

— Fraților! În noaptea asta va ieși zmeul cu șase capete. Haideți să tragem la sorți, să vedem cine o să stea de veghe.

Au tras și primul a căzut Ivan, fiul slujnicei. Furtună-Viteazul îl povățui :

— Ia seama! Din mare va ieși un ulcioraș și va începe să dănțuiască în fața ta. Tu să nu te uiți la el, să scuipi și să-l spargi.

De cum veni seara, Ivan, fiul slujnicei, plecă să stea de pază. Dar adormi numaidecît. Furtună-Viteazul, știind că frații lui sînt oameni pe care nu te poți bizui, se duse el să stea de veghe. Mergea pe pod încolo și-ncoace, lovind ușurel cu toiagul. Deodată în fața lui răsări un ulcioraș care începu să dănțuiască. Furtună-Viteazul scuipă pe el și-l sparse, făcîndu-l cioburi mărunțele. Îndată se auzi un măcăit de rață, țărmurile se zguduiră, marea începu să se frămînte, să clocotească și din ea se ivi o dihanie, o pocitanie : zmeul cu șase capete. Numai ce se arătă că îndată slobozi un șuier asurzitor, un răcnet înfricoșător :

— Cal năzdrăvan, armăsar șoiman! Din pămînt, din iarbă verde să răsai degrabă în fața mea!

Auzindu-se chemat, calul alergă ca gîndul, de se zguduia pămîntul, și de sub copitele lui zburau bulgării cît căpițele de fîn. Din nări și din urechi îi ieșeau rotocoale

de fum. Dihania-pocitania încălecă și o porni spre podul din nuiele de călină. Dar calul se poticni sub zmeu și se opri.

— De ce te poticnești, pui de cățea ? Ai simțit cumva vreun prieten sau vreun dușman ?

— Ne așteaptă un vrăjmaș, Furtună-Viteazul, fiul vacii, răspunse calul cel năzdrăvan.

— Minți, pui de cioară spurcată ! El nu e în stare să ajungă pe aceste tărîmuri. Poate corbii i-au adus ciolanele în gheare.

— Hei, dihanie-pocitanie ! Corbii n-au adus ciolanele mele. Am venit chiar eu, întreg și nevătămat.

— De ce ai venit, Furtună-Viteazul ? Vrei să pețești pe vreuna din surorile sau fetele mele ? îl întrebă zmeul.

— Nu, frățioare ! N-am venit să ne-nrudim, ci-n cîmp să ieșim, armele să scoatem și să ne batem !

Furtună-Viteazul se avîntă o dată, fluturîndu-și paloșul de oțel, și-i reteză zmeului trei capete. Se avîntă a doua oară și i le tăie și pe celelalte. Luă apoi trupul zmeului, îl ciopîrți în bucățele și-l aruncă în mare. Capetele le ascunse sub podul de călină, calul îl priponi la picioarele lui Ivan, fiul slujnicei, iar paloșul de oțel i-l așeză la cap. Pe urmă intră în căsuță și se culcă de parcă nimic nu se întîmplase.

Cînd Ivan, fiul slujnicei se trezi, zări calul și tare se mai bucură. Încălecă pe el și porni spre căsuță, strigînd :

— Hei, Furtună-Viteazul ! Mi-ai poruncit să stau de pază și să iau seama la ulcioraș. Am luat seama și am fost dăruit cu un armăsar neasemuit !

Fiul vacii îi răspunse :

— Ţie ţi-a fost dăruit, şi nouă făgăduit.

În noaptea următoare, după sorţi, veni rîndul lui Ivan, fiul regelui, să stea de strajă. Furtună-Viteazul îi povesti şi lui despre ulcioraş. Fiul regelui începu să se plimbe pe pod încolo şi-ncoace, lovind uşurel cu toiagul. Ulcioraşul răsări dinaintea lui şi prinse să dănţuiască. Ivan, fiul regelui, privea la el cu gura căscată, pînă căzu într-un somn adînc. Dar Furtună-Viteazul, ştiind că nu se poate bizui pe frate-său, se duse şi de data asta să stea de pază. Mergea pe pod dintr-o parte într-alta, lovind din cînd în cînd cu toiagul. Ulcioraşul se ivi şi dinainte-i şi începu să dănţuiască. Furtună-Viteazul îl scuipă şi-l izbi, prefăcîndu-l în cioburi mărunţele. Îndată se auzi un măcăit de raţă, ţărmurile se zguduiră, marea prinse să se frămînte şi să clocotească şi din ea răsări o dihanie-pocitanie, care slobozi un şuier asurzitor, un răcnet înfricoşător :

— Roib năzdrăvan, armăsar şoiman ! Din pămînt, din iarbă verde să apari degrabă în faţa mea !

Auzindu-se chemat, calul alergă ca gîndul, de se cutremura pămîntul, din nări şi din urechi îi ieşeau valuri de fum, din gură îi ţîşneau flăcări de foc. Se opri în faţa zmeului ca împietrit. Dihania-pocitania, zmeul cel cu nouă capete, încălecă şi porni spre podul de călină. Cînd ajunse la pod, calul se poticni sub el.

— De ce te poticneşti, pui de cioară spurcată ? Ai simţit vreun prieten sau vreun neprieten ? se răsti zmeul, lovindu-l cu biciul.

— Ne așteaptă un vrăjmaș, Furtună-Viteazul, fiul vacii.

— Minți! Poate corbii i-au adus ciolanele, singur n-avea cum ajunge pe aste tărîmuri.

— Hei, dihanie-pocitanie ! răsună glasul lui Furtună-Viteazul. De un an sînt aici și te aștept.

— La ce ai venit, Furtună-Viteazul ? Vrei să te însori cu vreuna din surorile sau fiicele mele ?

— N-am venit să ne-nrudim, ci-n cîmp să ieșim, armele să scoatem și să ne batem !

Furtună-Viteazul se repezi, fluturîndu-și palașul, și dintr-o lovitură îi reteză zmeului trei capete. Se repezi a doua oară și-i mai tăie trei, iar a treia oară i le reteză și pe celelalte. Luă apoi trupul, îl ciopîrți și-l aruncă în marea cea neagră, capetele le ascunse sub podul de călină, calul îl priponi lîngă Ivan, fiul regelui, iar palașul de oțel i-l puse la cap. Pe urmă intră în căsuță și se culcă de parcă nimic nu se întîmplase.

Dimineața, Ivan, fiul regelui, se trezi, zări calul, și mai frumos decît primul, și se bucură nevoie mare. Porni spre casă strigînd :

— Hei, Furtună-Viteazul, mi-ai poruncit să stau de pază, și am fost dăruit cu un cal mai grozav decît cel dintîi.

— Vouă v-a fost dăruit, mie doar făgăduit, răspunse voinicul.

Veni și cea de a treia noapte. Furtună-Viteazul începu să se gătească de strajă. Strînse masa și pe ea puse o lumînare. Înfipse un cuțit în perete și de el atîrnă un ștergar. Apoi dădu fraților săi un pachet de cărți și le zise :

— Ședeți, fraților și jucați în cărți, dar de mine să nu uitați. Cînd luminarea se va stinge și din ștergar va picura sînge în taler, să dați fuga la pod, să-mi săriți în ajutor.

Cînd se făcu noapte, Furtună-Viteazul se duse la locul de pîndă. Se plimba pe pod încolo și-ncoace, lovind din cînd în cînd cu toiagul. Ulciorașul răsări înaintea lui și începu să dănțuiască. Voinicul îl scuipă și-l izbi, prefăcîndu-l în cioburi mărunțele. Cît ai clipi din ochi, se auzi un măcăit de rață, țărmurile se zguduiră, marea se învolbură spumegînd și din adîncurile ei se ivi dihania-pocitania — zmeul cu douăsprezece capete. El slobozi un șuier asurzitor și un răcnet înfricoșător :

— Roib năzdrăvan, armăsar șoiman ! Din pămînt din iarbă verde să te ivești degrabă în fața mea !

La chemarea lui, calul alergă ca vîntul, de se cutremura pămîntul. Din nări și din urechi îi ieșeau fuioare de fum, din gură îi țîșneau flăcări de foc. Se opri în fața zmeului ca împietrit. Dihania-pocitania încălecă și porni spre pod, dar calul se poticni.

— Hei, pui de cioară spurcată, de ce te-ai poticnit ? Ori ai simțit vreun neprieten ?

— Ne așteaptă un vrăjmaș, Furtună-Viteazul, fiul vacii.

— Să taci, că doar nu i-au adus corbii ciolanele pe aste tărîmuri !

— Ba nu, dihanie-pocitanie ! Sînt aici de trei ani și te aștept !

— Cu ce gînd ai venit, Furtună-Viteazul ? Nu cumva voiești să te însori cu vreuna din surorile ori fetele mele ?

— N-am venit să ne-nrudim, ci-n cîmp să ieșim, săbiile să scoatem și să ne batem !

— Aha ! Dacă i-ai ucis pe frații mei, gîndești c-o să mă birui și pe mine ?

— Cum o vrea soarta ! Dar ascultă, dihanie-pocitanie, tu ești călare și eu pe jos. Să facem o înțelegere : cel căzut la pămînt să nu fie răpus.

Furtună-Viteazul se avîntă, fluturîndu-și palosul, și reteză zmeului trei capete dintr-odată. Se avîntă a doua oară, dar zmeul îl doborî la pămînt. Atunci voinicul strigă :

— Stai, dihanie-pocitanie ! Doar am făcut înțelegere : cel căzut la pămînt să nu fie răpus.

Zmeul îl lăsă să se ridice în picioare. Viteazul se ridică și alte trei capete ale zmeului zburară cu iuțeala fulgerului. Și se luptară așa încă vreme de trei ceasuri. Amîndoi erau istoviți peste măsură. Zmeul își mai pierdu trei capete, iar palosul voinicului se frînse în două. Furtună-Viteazul își scoase cizma din piciorul stîng și o azvîrli spre căsuță. Se dărîmă jumătate din casă, dar frații lui dormeau duși, nu auzeau nimic. Atunci scoase și cizma din piciorul drept, o azvîrli, căsuța se prăbuși bîrnă peste bîrnă, dar frații tot nu se treziră, puteai să tai lemne pe ei. În cele din urmă, Furtună-Viteazul apucă o bucată din palosul rupt și o aruncă spre grajdul unde erau închiși cei doi armăsari. Ușa sări din balamale, armăsarii veniră în goană spre pod și doborîră zmeul la pămînt. Voinicul se bucură, alergă spre zmeu și-i reteză și celelalte capete.

Apoi îi ciopîrți trupul în bucăți și îl aruncă în marea cea neagră, iar capetele le vîrî sub pod. Luă cei trei armăsari și îi duse în grajd, iar el se ascunse sub podul de călină.

Dimineața, cînd se treziră, cei doi frați văzură cu mirare căsuța dărîmată, talerul plin cu sînge. Dădură fuga la grajd — acolo se aflau acum trei armăsari. Mare le fu mirarea negăsindu-l nicăieri pe fratele lor mai mare. Ce s-o fi petrecut cu el? Îl căutară trei zile și trei nopți, dar degeaba, nu-l găsiră.

— Pesemne că s-au răpus unul pe altul și trupurile lor au dispărut, își ziseră ei. Hai să plecăm acasă.

De-abia înșeuaseră caii, pregătindu-se de drum, cînd Furtună-Viteazul se trezi și ieși de sub pod.

— Cum asta, fraților, plecați fără tovarășul vostru? Eu v-am scăpat de la pieire, dar voi ați dormit buștean și nu mi-ați sărit în ajutor.

— Iartă-ne, Furtună-Viteazul, fratele nostru cel mare! ziseră frații lui, căzîndu-i în genunchi. Sîntem vinovați!

— Iertați să fiți.

Apoi se întoarse către căsuță și rosti:

— Cum ai fost înainte, așa să fii și acum!

Căsuța își luă înfățișarea dinainte. Masa era plină cu bucate și băuturi felurite.

— Haideți, fraților să prînzim. Mă tem că fără mine ați cam flămînzit. Pe urmă o să pornim la drum.

Prînziră și apoi plecară. După ce străbătură vreo două poște, Furtună-Viteazul, fiul vacii, se opri și rosti:

— Fraților! Mi-am uitat biciușca în căsuță. Voi mergeți la pas pînă dau fuga s-o iau. O să vă ajung din urmă.

Se întoarse la căsuță, descălecă de pe cal și-l slobozi să pască pe pajiștea cea verde.

— Du-te, roibul meu drag, să pești în voie pînă o să te chem. Apoi se prefăcu într-o muscă, intră în căsuță și se așeză pe sobă.

Nu trecu multă vreme și în căsuță intră Baba-Cloanța, muma zmeilor, așezîndu-se în colțul din față. Înaintea ei se înfățișă nora cea mare.

— Vai, măiculiță ! Furtună-Viteazul Ivan, fiul vacii, l-a răpus pe soțul meu și feciorul dumitale. Dar mă voi răzbuna crunt pentru netrebnicia asta ! O iau înaintea lui, îi potrivesc o zi de arșiță, iar eu mă voi preface într-o pajiște verde, apoi într-o fîntînă îmbietoare, cu ciutură de argint, și într-un pat moale și ademenitor la odihnă. Și, de bună seamă, cei trei frați își vor dezlega caii să pască, iar ei vor pofti să se odihnească și să-și potolească setea cu apă rece din fîntînă. Ei, și atunci praful și pulberea se va alege de ei !

Baba-Cloanța încuviință :

— Așa le trebuie, nelegiuiții !

Se înfățișă și nora mijlocie.

— Vai, măiculiță ! Soțul meu și feciorul dumitale a fost răpus de Furtună-Viteazul Ivan, fiul vacii. Dar eu n-am să las nerăzbunată nelegiuirea asta. Am să le-o iau înainte și-o să mă prefac într-o livadă fără asemuire. Peste gard vor atîrna crengi încărcate cu felurite roade, frumoase și aromitoare. Cei trei frați vor pofti să culeagă după placul inimii. Ei, și atunci praful și pulberea se va alege de ei !

— Bine te-ai gîndit, fata mea ! răspunse cotoroanța. Veni și cea de a treia noră, cea mică.

— Vai, măiculiță, Furtună-Viteazul, Ivan, fiul vacii, l-a răpus pe soțul meu și feciorul dumitale ! Dar nu voi lăsa nerăzbunată asemenea ticăloșie. O să mă prefac într-o căsuță și frații vor pofti să înnopteze în ea. Dar numai ce-i vor călca pragul — praful și pulberea se va alege de ei !

— Prea bine, dragele mele nurori ! Iar dacă voi nu veți izbuti să le veniți de hac, mîine eu o să le-o iau înainte, mă prefac într-un porc și-o să-i înghit pe toți trei !

Furtună-Viteazul auzi toate astea de după sobă, apoi zbură afară, se lovi de pămînt, luîndu-și iarăși înfățișarea dinainte, fluieră și strigă cu glas voinicesc :

— Roib năzdrăvan, armăsar șoiman ! Din pămînt, din iarbă verde să apari aici numaidecît !

Calul zbură ca vîntul, de se cutremura pămîntul. Furtună-Viteazul încălecă și porni ca fulgerul. Pe drum se opri, rupse o nuia de alun și legă de ea cîteva fîșii din coajă de tei împletite. Cînd îi ajunse pe ceilalți din urmă, le zise :

— Iată, fraților, asta e biciușca de care nu mă pot despărți !

— Vai, frățioare, pentru asemenea fleac te-ai întors din drum ? Cînd ajungeam acasă, îți cumpărai una nouă din tîrg !

Merseră ei, merseră cale lungă, prin văi și prin cîmpii. Deodată se lăsă o arșiță dogoritoare și simțiră o sete cumplită. Dar iată că înaintea lor apăru o pajiște verde, cu iarbă deasă, iar în iarbă un pat care îmbia la odihnă.

— Frate, hai să lăsăm caii să pască prin iarba asta, iar noi să ne odihnim în patul de colo. Uite și o fîntînă, ne vom potoli setea și ne vom răcori cu apă rece.

— Cu fîntîna asta nu-i lucru curat. N-o să beți apă din ea ! le răspunse Futună-Viteazul.

Zicînd acestea, sări jos de pe cal și se apucă să izbească în fîntînă cu paloșul. Din ea țîșniră șuvoaie de sînge. Și numaidecît dogoarea zilei se risipi, iar setea încetă să-i mai chinuie.

— Ia uitați-vă, fraților, ce apă groasă ! Parc-ar fi sînge.

Și porniră mai departe.

Cît or fi mers, nu se știe, dar după o vreme se pomeniră lîngă o livadă fără asemănare. Ivan, fiul regelui, vorbi către fratele lui mai mare :

— Lasă-ne să rupem cîte un măr.

— Ehei, fraților, aici nu-i lucru curat. Cine a mai pomenit o livadă într-o pustietate ca asta. Pesemne că merele sînt putrede, dacă muști din ele, te mai și îmbolnăvești ! Lăsați-mă pe mine să văd despre ce e vorba.

Intră în livadă și tăie pomii toți, pînă la unul. Cei doi frați tare se mai mîniară pe el că nu voiește în nici un chip să le facă pe plac.

Purceseră iarăși la drum și merseră pînă se lăsă întunericul nopții. În calea lor dădură peste o colibă.

— Frate, Furtună-Viteazul, iaca începe ploaia. Hai să înnoptăm în coliba de colo.

— Ehei, fraților, mai bine dormim sub cerul gol decît în coliba asta veche și prăpădită. De vom intra în ea, se

va prăbuși peste noi și ne va strivi sub dărîmături. Stați să mă duc eu să văd despre ce e vorba.

Se apropie de colibă, scoase paloșul și cînd începu s-o izbească, din ea țîșniră șiroaie de sînge.

— Vedeți cît de putregăioasă era coliba voastră ? Haideți și-om porni mai departe.

În sinea lor, cei doi frați fierbeau de ciudă, dar nu lăsau să li se vadă supărarea. Și merseră înainte. Curînd drumul lor se desfăcu în două. Furtună-Viteazul vorbi iarăși:

— Fraților, s-o luăm pe drumul care-o apucă la stînga.

— Ia-o pe unde vrei, noi nu mai mergem cu tine ! răspunseră ei.

Și au pornit-o : cei doi la dreapta, iar Furtună-Viteazul la stînga.

Furtună-Viteazul Ivan, fiul vacii, ajunse după o vreme într-un sat. În acel sat trăiau doisprezece fierari. Flăcăul fluieră și strigă cu glas voinicesc :

— Hei, fierari, meșteri făurari ! Veniți cu toții încoace !

Fierarii auziră strigarea lui și cu toții doisprezece i se înfățișară.

— Care ți-e dorința, voinicule ?

— Vreau să înveliți fierăria într-o foaie de oțel.

Într-o clipită, fierarii îi îndepliniră rugămintea.

— Iar acum, făurarilor, să-mi meșteriți douăsprezece vergele de fier și să înroșiți cleștele în foc. Curînd o să apară un porc și-o să vă zică : „Hei, fierari, meșteri făurari ! Să-mi aduceți degrabă nelegiuitul. De n-o să mi-l

dați, o să vă înghit pe toți, cu fierărie cu tot!". Dar voi să-i răspundeți: „Vai, porcule, binefăcătorule, scapă-ne de nărodul ăsta că demult ne-am săturat de el! Fii bun și vîră-ți rîtul în fierărie, o să ți-l punem drept pe limbă".

Abia apucă Furtună-Viteazul să rostească aceste vorbe că se și arătă un porc cît toate zilele de mare, care începu să grohăie cît îl ținea gura:

— Hei, fierari, meșteri făurari! Aduceți-mi degrabă nelegiuitul!

Fierarii răspunseră cu toții într-un glas:

— Vai, porcule, binefăcătorule! Izbăvește-ne de nărodul ăsta, că demult ne-am săturat de el. Dar vîră-ți rîtul în fierărie și ți-l vom așeza drept pe limbă.

Porcul, prost, nepricepînd șiretenia, vîrî rîtul, scoțînd o limbă lungă de un stînjen. Furtună-Viteazul o prinse cu cleștele înroșit și strigă către fierari:

— Luați vergile și scărmănați-l cu nădejde!

Fierarii îl loviră cu sete, pînă ce porcul se rugă voinicului:

— Furtună-Viteazul, milostivule! Îndură-te de sufletul meu!

— Da' tu de ce i-ai înghițit pe frații mei?

— O să ți-i slobozesc îndată, vii și nevătămați.

Furtună-Viteazul îl apucă de urechi, porcul icni zdravăn și-i scuipă afară pe amîndoi frații, cu cai cu tot. Apoi îl ridică deasupra capului și-l trînti de pămînt cu toată puterea, de se făcu mii fărîme.

— Vedeți, nătîngilor, unde ați nimerit?

Cei doi frați căzură în genunchi:

— Iartă-ne, Furtună-Viteazul, fiul vacii, sîntem vinovaţi !

— Acum haideţi să purcedem la drum. Nimic nu ne mai stă în cale.

Merseră ei, merseră pînă ajunseră în împărăţia craiului indian. Îşi orînduiră tabăra pe pajiştea din apropierea palatului.

Dimineaţa, cînd craiul se trezi, se uită spre pajişte şi zări tabăra celor trei fraţi. Îl chemă degrabă pe întîiul său sfetnic.

— Ia du-te, frate, ia un cal din grajd şi mergi pe pajiştea de lîngă palat să afli cine sînt nătărăii care şi-au orînduit tabăra şi au aprins focurile pe pămînturile mele, fără să aibă încuviinţare.

Cînd ajunse la ei, sfetnicul îi întrebă :

— Ce fel de oameni sînteţi voi ? Împăraţi sau fii de împăraţi ? Regi sau fii de regi ? Ori viteji preaputernici ?

Furtună-Viteazul, fiul vacii, glăsui :

— Sîntem viteji preaputernici şi am venit să peţim fata craiului vostru. Mergi şi spune-i craiului s-o dea pe fiică-sa de nevastă lui Ivan, fiul regelui. De nu se învoieşte, să trimită oastea.

Craiul o chemă pe prinţesă şi o întrebă dacă vrea să se mărite cu Ivan, fiul regelui.

— Nu, tăicuţule ! Nu vreau să mă mărit cu el. Trimite oştirea.

Curînd trîmbiţele trîmbiţară, tobele bubuiră, oştirea se strînse şi se îndreptă spre pajiştea din apropierea pala-

tului. Cînd văzură ditamai oastea, Ivan, fiul regelui, și Ivan, fiul slujnicei, se înspăimîntară din cale-afară.

În vremea asta, Furtună-Viteazul, fiul vacii, pregătea mîncarea pentru masa de dimineață. Și cum era cu polonicul în mînă, se repezi și cînd izbi o dată doborî jumătate din oștire. Se întoarse, mestecă în mîncare, apoi izbi iarăși cu polonicul și doborî și cealaltă jumătate. Cruță numai pe un chior și pe un orb, cărora le zise :

— Mergeți și spuneți craiului vostru să i-o dea pe fiică-sa de nevastă lui Ivan, fiul regelui. Dacă nu se învoiește, să trimită oștirea, iar el să vină în fruntea ei.

Chiorul și orbul alergară într-un suflet, la crai, căzură în genunchi și glăsuiră :

— Înălțimea ta ! Furtună-Viteazul ne-a poruncit să-ți spunem s-o dai pe fiica măriei tale de nevastă lui Ivan, fiul regelui. S-a mîniat foarte tare și ne-a doborît pe toți cu polonicul.

Craiul se duse îndată în iatacul fetei.

— Copila mea dragă ! Ia-l pe Ivan, fiul regelui de bărbat.

Fiică-sa îi răspunse :

— Se vede treaba că nu mai e nimic de făcut și trebuie să-l iau de bărbat. Dă poruncă să fie trimisă caleașca după el.

Craiul trimise caleașca, iar el, cu tot alaiul, ieși la poartă să-l întîmpine. Ivan, fiul regelui, sosi însoțit de cei doi frați ai săi. Craiul îi întîmpină cu surle și tobe, blînd și curtenitor. Îi pofti să șadă la mese de stejar, așternute

cu ştergare înflorate, pline cu tot felul de bunătăţi : bucate gustoase şi băuturi aromitoare.

După o vreme, Furtună-Viteazul îi şopti lui Ivan, fiul regelui, la ureche :

— Ia seama, frăţioare, prinţesa o să vină şi o să-ţi zică : „Îngăduie-mi să lipsesc un ceas". Tu să-i răspunzi : „Poţi să lipseşti şi două !"

Nu trecu mult şi prinţesa se apropie de Ivan, fiul regelui, şi-i spuse :

— Îngăduie-mi, Ivane, să merg în altă odaie, să-mi schimb straiele.

Ivan, fiul regelui, o lăsă să plece. Prinţesa ieşi, dar Furtună-Viteazul o luă uşurel pe urmele ei.

Afară, prinţesa se lovi de pridvor, se prefăcu în porumbiţă şi îşi luă zborul spre mare. Furtună-Viteazul se lovi de pămînt, se prefăcu în şoim şi zbură pe urmele ei. Cînd ajunse la ţărmul mării, prinţesa se izbi de pămînt, se prefăcu în fecioară frumoasă şi glăsui :

— Moşule, bunule, cap de aur şi barbă de argint, vino să stăm de vorbă !

Moşul se ivi din marea albastră şi întrebă :

— Ce-i, nepoata mea, ce necaz ai ?

— Ivan, fiul regelui, vrea să se însoare cu mine. N-aş fi vrut să mă mărit cu el, dar toată oştirea noastră a fost înfrîntă. Te rog, bunicule, dă-mi trei fire de păr. O să le arăt lui Ivan, fiul regelui, şi-o să-i zic : „Ivane, poţi să-mi spui din ce rădăcină sînt firele astea de iarbă ?"

Bunicul îi dădu cele trei fire de păr. Fata se lovi de pămînt, se prefăcu în porumbiţă, luîndu-şi zborul spre casă.

Furtună-Viteazul se lovi și el de pământ, luă chipul prințesei și rosti :

— Moșule, bunule, mai arată-te o dată, am uitat că mai aveam ceva să-ți spun.

Și îndată ce bătrînul își scoase capul din valuri, Furtună-Viteazul îl prinse și-l smulse, apoi se izbi de pământ, se prefăcu în vultur și ajunse la palat înaintea prințesei. Îl chemă pe Ivan, fiul regelui, în tindă și-i șopti :

— Ține căpățîna asta, frate ! Prințesa va veni și-ți va arăta trei fire de păr, zicîndu-ți : „Spune, Ivane, din ce rădăcină e iarba asta ?“ Atunci, tu să-i arăți căpățîna.

Nu trecu mult și prințesa se apropie de Ivan, fiul regelui, arătîndu-i cele trei fire de păr :

— Ghicește, Ivane, din ce rădăcină e iarba asta ? Dacă ghicești, o să fiu nevasta ta, dacă nu, să nu te superi pe mine !

Ivan, fiul regelui, scoase capul de sub masă și i-l arătă :

— Uite rădăcina !

Prințesa, înciudată, zise în gîndul ei : „Afurisiții ! M-au biruit“. Apoi cu glas tare :

— Îngăduie-mi, Ivane, să merg în altă odaie să-mi schimb straiele.

Ivan, fiul regelui, o lăsă iarăși să plece. Ea ieși în pridvor, se lovi de dușumea, se prefăcu în porumbiță, luîndu-și din nou zborul spre mare. Furtună-Viteazul luă capul, ieși afară, îl izbi de pridvor, șoptind :

— Unde erai înainte, acolo să fii !

Capul zbură, ajunse înaintea prințesei și se lipi de trup.

Prințesa ajunse la țărmul mării, se lovi de pămînt, luîndu-și chipul de fecioară frumoasă.

— Moșule, bunule ! Ieși afară că am să-ți spun o vorbă, rosti fata. Nu cumva capul ce mi l-au arătat era capul tău ?

— Nu știu, nepoată ! Pare-mi-se că am dormit zdravăn.

— Nu, bunicule, era capul tău !

— Pesemne, cînd ai fost aici ultima oară să stăm de vorbă mi-au smuls capul.

Prințesa se lovi de pămînt, se prefăcu în porumbiță și își luă zborul spre palat. Cînd ajunse, își schimbă straiele, intră în sala ospeților și se așeză alături de Ivan, fiul regelui.

A doua zi, Ivan, fiul regelui și prințesa fură cununați după datină. Îndată după cununie, Furtună-Viteazul îl duse pe mire să vadă iatacul ce le-a fost hărăzit pentru culcare. Arătîndu-i trei nuiele, una de fier, alta de aramă, iar a treia de cositor, îi zise :

— Dacă vrei să mai trăiești, lasă-mă pe mine să mă culc, în locul tău, în patul prințesei.

Fiul regelui se învoi.

Nu trecu mult și craiul îi conduse pe tinerii miri în iatacul nupțial. Găsind un moment prielnic, Furtună-Viteazul luă locul lui Ivan, fiul regelui. Se culcă în pat și se prefăcu a dormi adînc. Prințesa îl lovi de două ori cu piciorul, să vadă dacă doarme, apoi luă perna și i-o puse pe gură să-l înăbușe. Furtună-Viteazul sări din pat, luă nuiaua de fier și începu s-o lovească pe fata de crai. O lovi pînă se rupse nuiaua. Pe urmă o luă pe cea de aramă. După ce se rupse și asta, începu s-o lovească cu cea de

cositor. Prințesa căzu în genunchi și se jură cu mii de jurăminte că n-o să mai facă așa ceva niciodată.

Spre dimineață, Furtună-Viteazul se sculă și se duse la Ivan, fiul regelui și-i zise :

— Du-te, frate, de vezi cum s-a îmblînzit nevasta ta. Cele trei nuiele ce le-ai văzut, toate le-am rupt pe spinarea ei. De-acum să trăiți fericiți, să vă iubiți unul pe altul, iar pe mine să nu mă dați uitării.

Repovestire de NIC ILIESCU

Cei patru muzicanți

AU FOST ODATĂ patru muzicanți care colindau prin lume. Luau satele la rînd, cîntau prin tot felul de cîrciumi și iaca-așa își agoniseau pîinea. Într-o seară poposiră la un castel oarecare. Dar aici nici țipenie de om. Castelul era tot o paragină. Luna își plimba razele pe zidurile năruite, iar printre ferestre se legănau ramurile copacilor. Neavînd de lucru, unul dintre muzicanți zise :

— Prieteni, hai să facem o serenadă foștilor locuitori ai castelului.

Înveseliți de această propunere, toți muzicanții începură să cînte, dar în loc de serenadă, se treziră cîntînd o horă săltăreață. Cînd se oprirră din cîntat, dintre ruinele castelului apăru un bătrîn mărunțel, care le mulțumi pentru cîntare și le dădu cîte o crenguță de nuc spunîndu-le :

— Să duceți aceste crenguțe copiilor voștri !

Muzicanții le luară, dar pe drum le aruncară în iarbă, ba îl mai luară și peste picior pe bătrînelul acela.

— A și găsit ce să ne dea ! Nu putea să ne dăruiască altceva ? De ce trebuință le-ar putea fi copiilor noștri ramurile astea ? N-au destule acasă ?

Numai unul dintre ei nu rîse de bătrîn. El ascunse crenguța în sîn. Cînd ajunse acasă, o dădu copiilor săi.

A doua zi dimineața, copiii alergară la el și-i ziseră mirați :

— Tătucă, de ce ne-ai adus nucile astea ? Sînt așa de tari, că nu le putem sparge ! În schimb sînt tare frumoase. De-ai ști cît sînt de frumoase... Și-s galbene, galbene de tot ! N-am mai văzut nuci ca astea...

Muzicantul a privit cu uimire crenguța de nuc, fiindcă era împodobită, toată, cu nuci de aur. Se grăbi să le povestească și prietenilor săi această întîmplare ciudată. Cînd auziră una ca asta, ceilalți muzicanți cît p-aci să leșine. Porniră în grabă să-și caute crengile aruncate. Și le căutară ei toată ziua prin iarbă, dar zadarnic. Se întoarseră acasă seara, tîrziu, cu mîinile goale. În schimb înțeleseră că omul trebuie să prețuiască darul care i se face. Oricît ar fi el de mic !

În românește de
MIHAELA și VALENTIN DEȘLIU

Împăratul și cei trei feciori ai săi

A FOST ODATĂ un împărat. Și pentru că îmbătrînise prea tare, într-o zi își chemă feciorii la el și le zise :

— Fiii mei ! M-au ajuns bătrînețile și nu mai sînt în stare să stăpînesc împărăția. Cred că zilele îmi sînt numă-

rate! Pe toți trei vă iubesc la fel, dar pe tronul meu nu este loc decît pentru un singur moștenitor. Mi-e tare greu, chiar peste puteri să hotărăsc care dintre voi e cel mai destoinic. Plecați în lume și fiecare dintre voi să-și încerce norocul. Cel care îmi va aduce darul cel mai de preț, acela să fie moștenitorul tronului.

Plecară feciorii de împărat, fiecare pe drumul lui, cu gîndul să găsească darul cel mai de preț și să rămînă singurul moștenitor al tronului și stăpînitor al puternicei împărății.

Feciorul cel mare s-a gîndit ce s-a gîndit și și-a amintit că tatălui său îi plac cel mai mult pietrele prețioase. De aceea, fără să mai piardă vremea, se duse glonț la un giuvaergiu, cumpără cel mai scump diamant și-l duse tatălui său. Acesta primi bucuros darul de preț și-l puse bine.

Feciorul cel mijlociu își zise : „Coroana tatălui meu s-a învechit și nu mai strălucește. Dacă voi rămîne singurul moștenitor al tronului, oricum va trebui s-o schimb. Ia să mă duc eu la giuvaergiu și să-i poruncesc să-mi facă cea mai frumoasă coroană din lume."

Cum zise, așa și făcu. Giuvaergiul îi meșteri o coroană din aur curat, împodobind-o cu cele mai scumpe pietre.

Împăratul primi cu bucurie și darul acesta, apoi îl ascunse printre celelalte comori ale sale.

Veni și rîndul mezinului. Acesta străbătu lumea în lung și-n lat, doar-doar o găsi un dar potrivit, dar degeaba. Toate darurile la care se oprea i se păreau prea neînsemnate pentru bunul său tată. În cele din urmă, hotărî

„Tatăl meu are de toate. Şi încă din belşug. Oamenilor bătrîni multe lucruri li se par a fi de prisos. Văd eu că n-o să găsesc nimic care să-i bucure inima cu-adevărat. O să mă întorc cu mîna goală acasă şi o să las tronul împărătesc unuia dintre fraţii mei, care s-o dovedi mai destoinic. Aşa să fie ! La urma urmei, n-am să pizmuiesc pe nimeni ; o să trăiesc în bună pace şi fără bogăţii. Îmi ajunge dragostea tatălui meu."

Cu gîndurile astea se înfăţişă la palatul împărătesc.

— Ce dar îmi aduci, fiule ? îl întrebă împăratul.

Feciorul răspunse cam cu teamă :

— Tată, am răscolit tot pămîntul, în nădejdea că voi găsi un dar pe măsura iubirii ce mi-o porţi. Dar degeaba ! Nicăieri n-am aflat un asemenea dar. De aceea îţi aduc inima mea care te iubeşte cu-adevărat. Primeşte-o cu aceeaşi dragoste cu care te iubesc eu şi încredinţează împărăţia unuia dintre fraţii mei. Iar mie îngăduie-mi doar să te slujesc cu credinţă şi dragoste pînă în clipa cînd soarta ne va despărţi de tine.

Mişcat de cuvintele acestea, împăratul îşi îmbrăţişă feciorul cel mic şi zise :

— Bine, fiule ! Îţi făgăduiesc însă că nimeni în afară de tine nu va fi stăpînul împărăţiei mele, fiindcă dragostea ta este darul cel mai de preţ pentru mine. Văd că-ţi iubeşti fierbinte şi fraţii, şi supuşii. De aceea ţie îţi încredinţez împărăţia.

În româneşte
de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

A FOST ODATĂ un împărat care avea trei feciori. Și cum era în pragul bătrîneții, puterile începură să-l lase. Într-o zi, pe neașteptate, se îmbolnăvi. Chemară pe cei mai vestiți doctori ai împărăției ca să-i redea sănătatea de altădată, dar degeaba. Se dovediră cu toții neputincioși.

Împăratul se împăcă, în cele din urmă, cu soarta sa și se pregăti de ultimul său drum, fără de întoarcere.

Într-o bună zi, cînd în odaia lui nu era nimeni, ușa se deschise și înăuntru intră un cerșetor. Împăratul se mînie foarte tare.

Cerșetorul văzu asta și zise :

— Împărate, nu trebuie să te superi ! N-am venit la tine să cerșesc. Ți-aș spune ceva foarte important, dar mi-e teamă că nu-mi vei da crezare...

— Spune repede ! Nu vezi că mi se apropie sfîrșitul ? îi răspunse împăratul cu glasul stins.

— Nu ți-a bătut încă ceasul, împărate. Pe lumea asta se află un leac care ar putea să-ți redea sănătatea.

— Nu pot să te cred ! spuse cu amărăciune împăratul, dar să te aud, totuși ! Vorbește...

— Știam eu că nu-mi vei da crezare și că vei clătina din cap. Dar ceea ce-ți voi spune eu e adevărul adevărat, așa cum e adevărat că eu mă aflu acum în fața ta. Vei fi din nou în putere numai după ce vei avea mărul de leac. Cum îl vei mînca, cum te vei însănătoși tun ! De aceea trimite-ți feciorii în lume ca să-ți găsească mărul de leac. Unul

din ei va izbuti negreşit. Dacă nu faci cum îţi spun, îţi va suna ceasul de pe urmă. Rămîi cu bine, împărate.

Nici nu termină bine aceste cuvinte şi cerşetorul se făcu nevăzut. Împăratul îl strigă să se întoarcă, fiindcă voia să ştie unde se află grădina în care creşte mărul de leac. Dar la strigătul lui nu apăru decît sluga sa credincioasă. Împăratul îi porunci ca deîndată să-l cheme pe cerşetorul acela care abia plecase de la el. Sluga îi răspunse mirată că nu văzuse pe nimeni ieşind din odaia împăratului, deşi tot timpul stătuse lîngă uşă.

Împăratul căzu pe gînduri. După un timp îşi chemă feciorii şi le zise :

— Feţii mei ! Să ştiţi că eu mai am de trăit. Dar mă voi însănătoşi numai dacă mi se va aduce mărul de leac. De aceea porniţi în lumea largă. Acela dintre voi care îmi va aduce mărul de leac va fi urmaş la tronul împărăţiei mele.

Celor doi feciori mai mari nu le fură pe plac vorbele împăratului. Lor nu le plăcea să călătorească ; se simţeau mai bine şi mai în largul lor cînd trîndăveau, ori cînd îşi pierdeau vremea în petreceri deşarte, fără rost. În schimb, feciorul cel mic se bucură din toată inima cînd auzi că tatăl său ar mai putea să trăiască.

Chiar în aceeaşi zi cei trei feciori de împărat porniră la drum. Şi merseră ei, merseră zi de vară pînă-n seară, timp de mai multe săptămîni. Feciorul cel mare ajunse pe un tărîm, unde nu se zărea picior de om. Cercetă în jurul său, dar nu văzu nici casă, nici sat. Mai merse el cît mai

merse pe drumul acela pustiu și tocmai cînd se minuna mai mult, văzu că vine spre el un om șchiop. Era un cerșetor oarecare. Feciorul de împărat ar fi trecut țanțos pe lîngă el, dacă acesta nu l-ar fi oprit din drum :

— Rogu-te, milostive stăpîne, ajută-mă cu ceva !

El îi aruncă un ban, dar schilodul adăugă :

— Dă-mi o bucată de pîine, milostive stăpîne, sînt tare flămînd, o să mor de foame !

Trufia prințului nu-i îngădui să mai stea lîngă omul sărman. Nu-i răspunse nimic și porni mai departe îngîmfat ca un curcan. Dar după puțin se opri, îi aruncă o privire și zise :

— Hei, cerșetorule, ți-am dat un ban întreg. Ia spune-mi, știi unde se află grădina în care crește mărul de leac ?

— Dacă ții mereu drumul ăsta, curînd vei ajunge la grădina aceea minunată. După ce rupi mărul, să fugi de acolo cît te țin picioarele !

— Bine, bine ! zise prințul, bucurîndu-se de vestea bună pe care i-o dăduse cerșetorul.

Drumul fu destul de lung. În cele din urmă ajunse la o poartă mare, o deschise și intră în grădină. În mijlocul ei creștea singur-singurel, verde și frumos, mărul de leac. Alți copaci nu mai erau în jur, doar straturi — strat lîngă strat, în care înfloreau mii de flori sălbatice. O mireasmă îmbătătoare se răspîndea prin toată grădina. Feciorul de împărat pășea încet pe poteca ce ducea spre măr. Pomul nu avea alte fructe. Doar pe una din ramuri strălucea un măr roșu. Cum îl văzu, prințul se repezi la pom și rupse

fructul minunat. Curios, începu să-l cerceteze pe toate părțile. Mărul părea să fie ca orișicare altul. Dar stînd așa mai multe clipe sub copac, îl cuprinse o oboseală adîncă. Fără să stea mult pe gînduri, se întinse pe iarba verde.

Nu trecu mult și de el se apropie un om. Prințului i se păru că-l vede ca prin ceață, dar totuși îl recunoscu. Era același cerșetor de mai înainte. Acesta se aplecă deasupra prințului și-i luă mărul. Apoi îl atinse doar de ramul pomului și mărul atîrna acum, de parcă nici nu fusese rupt. După aceea rupse o crenguță, îl atinse pe prinț și-i șopti:

— Nu ești destoinic să duci tatălui tău mărul de leac. De ce nu m-ai ascultat ? Să te prefaci acum într-un corb negru și corb să rămîi pînă cînd va suna ceasul izbăvirii tale.

Și într-adevăr, feciorul de împărat se prefăcu într-un corb negru care zbură din grădină.

După trei zile, pe același drum porni și feciorul mijlociu, dar păți ce-a pățit și fratele său mai mare.

După alte trei zile își încercă norocul și mezinul. În întîmpinarea lui ieși același cerșetor. Nici n-apucă bine acesta să-i ceară milostenie, și prințul îi aruncă un galben în pălărie, zicîndu-i :

— De bună seamă că ești flămînd, omule sărman ! Mai ia și bucata asta de pîine ! și dădu să treacă mai departe.

Cerșetorul îi mulțumi și spuse :

— Știu încotro ai pornit-o. Iată, acesta e drumul cel drept. Să rupi iute mărul și să fugi grabnic din grădină ! Azi e ultima zi. Înainte de a se ivi luna tatăl tău trebuie

să aibă mărul de leac, altfel va fi prea tîrziu şi vai, şi amar de tine şi de fraţii tăi, dacă nu mă asculţi.

Aceste cuvinte dădură prinţului noi puteri. Curînd ajunse la grădină şi intră în ea. Florile răspîndeau o mireasmă îmbietoare, dar el se grăbi către măr. Cînd rupse fructul roşu, vru să plece repede de-acolo, aşa cum îi spusese cerşetorul. Dar îşi simţi capul ca de plumb, iar picioarele i se înmuiară de tot. Îl cuprinse moleşeala şi de ostenit ce era, s-ar fi culcat sub copac. Deodată deasupra se auzi un foşnet. Privi în sus şi văzu doi corbi. O presimţire cumplită puse stăpînire pe el. „Oare nu sînt fraţii mei ?" îi trecu prin minte. Un fior trecu prin trupul lui şi slăbiciunea de mai-nainte i se topi ca prin farmec.

— Tătucă ! strigă el şi o luă la fugă prin grădină. Afară îl întîmpină cerşetorul.

— Ai izbîndit, nepoate ! Dar să ştii că mi-a fost frică pentru tine ! Aşează-te aici, în poiana asta verde şi odihneşte-te un pic ! Cerşetorul tăcu cîteva clipe, apoi vorbi din nou :

— Ia această crenguţă şi în clipa în care tatăl tău se va însănătoşi, să ieşi afară din palat. Vor veni doi corbi şi vor coborî pe pămînt în faţa ta. Să-i atingi repede cu crenguţa asta...

Şi din nou îl cuprinse moleşeala pe prinţ. De astă dată nu se mai putu împotrivi şi închise ochii. Îşi simţea pleoapele ca de plumb. În clipa următoare i se păru că cerşetorul îl înşfacă de mijloc şi pluteşte cu el în sus.

Cînd se trezi, în jur era ceaţă deasă. În faţa sa, doar la o aruncătură de băţ se înălţa palatul tatălui său. La în-

ceput crezu că visează și că mărul de leac l-a văzut doar în vis, dar cînd își privi palma, înțelese că totul era aievea. Își aminti că trebuie să fie în fața tatălui său înainte de a răsări luna. Și atunci porni ca săgeata spre palat.

De îndată ce mîncă mărul, împăratul se însănătoși pe loc și se ridică din patul în care zăcuse atîta vreme. Prințul părăsi însă grabnic odaia. Cînd ieși din palat, doi corbi se roteau deasupra lui. Cum îl văzură, se apropiară de el și coborîră pe pămînt chiar în fața lui. Atunci să vezi minune! Nici nu-i atinse bine cu crenguța pe care i-o dăduse cerșetorul, și se pomeni dintr-odată cu frații săi lîngă el.

O bucurie nemaipomenită cuprinse întregul palat. Cei doi prinți mai mari nu-l vedeau acum cu ochi buni pe fratele lor mai mic, fiindcă acesta devenise moștenitorul tronului împărătesc, dar nu mai aveau ce face, și trăiră împreună pînă la adînci bătrînețe.

În românește
de MIHAELA și VALENTIN DEȘLIU

Mireasa-șarpe

UN OM NEVOIAȘ avea trei feciori. Cel mai mare dintre ei ar fi vrut să se însoare; dar nu îndrăznea să-i spună tatălui său. De aceea se sfătui cu fratele său mijlociu și ho-

tărîră să pornească amîndoi la drum și să colinde lumea în lung și-n lat, pînă și-or găsi neveste pe potrivă. În cele din urmă își luară inima în dinți și se înfățișară înaintea tatălui lor mărturisindu-i tot ce puseseră la cale :

— Noi pornim în lume să ne căutăm neveste !

— Of, băieții mei ! Asta e o treabă prea grea pentru niște oameni sărmani ca noi. Cine să vă ia ? zise tatăl. Dar pînă la urmă se înduplecă și hotărî ca feciorul cel mare să-și încerce primul norocul, și dacă totul se sfîrșește cu bine, abia după aceea să pornească și cel mijlociu.

Porni feciorul cel mare la drum și tot mergînd așa, ajunse la marginea unei păduri dese ca peria. Pînă atunci tot timpul fluierase și cîntase voios. În pădurea asta își avea căsuța un om bătrîn, care împlinise o sută șaptezeci de ani ! Acesta îi ieși în întîmpinare :

— Încotro ai pornit, fiule, că-mi fluieri și-mi cînți cu-atîta voie bună ? îl întrebă unchețul.

— Cum să nu fluier, și cum să nu cînt, moșule, cînd am plecat să-mi caut nevastă ! îi răspunse mîndru flăcăul. Cine știe, poate că am noroc și găsesc una care să ia de bărbat și un sărăntoc ca mine.

— Eh, păi asta n-ar fi o treabă chiar așa de grea ! îi răspunse bătrînul. Tot ținînd drumeagul ăsta, o să ieși din pădure și o să dai de-o căscioară. Abate-te din drum și povestește-le oamenilor ce te doare.

Așa și făcu flăcăul nostru. Mulțumi pentru sfat și merse, tot merse, pînă dădu de căsuța cu pricina. Intră înăuntru și le spuse tot ce avea pe suflet.

— Trei fete am, zise mama. Alege-ţi una, fiule, pe cea care-ţi place cel mai mult şi duceţi-vă sănătoşi.

A treia zi feciorul cel mare se întoarse acasă cu aleasa inimii sale.

— Tată, spuse feciorul mijlociu în aceeaşi zi, vreau şi eu să-mi încerc norocul. Pornesc la drum chiar de mîine, în revărsat de zori.

Zis şi făcut. Ca şi fratele său mai mare, nici nu păşi bine în codrul cel des, şi-l întîlni pe unchesul acela. Şi toată povestea se repetă aidoma. Ajuns la căsuţa din pădure, îşi alese mireasa dintre cele două fete care mai rămăseseră acasă cu bătrînica şi a treia zi se întoarse la ai săi.

— Tată, îndrăzni şi mezinul casei, vreau şi eu să mă însor, cu toate că toţi mă ţineţi de prostănac. Poţi să ştii, te pomeneşti că se milostiveşte vreuna şi de mine şi mă ia de bărbat!

Bătrînul tată clătină nemulţumit din cap şi încercă pe toate căile să-l convingă să se lase păgubaş de-o treabă ca asta, dar aşi, parcă aveai cu cine te-nţelege?! Dacă văzu şi văzu că nu poate s-o scoată la cap cu el, îl lăsă în plata domnului! N-are decît să-şi caute şi el norocul în lumea asta mare.

Şi merse mezinul, merse cale lungă, cîntînd şi fluierînd şi gîndindu-se întruna cît de bine o să fie cînd o s-aducă şi el o noră în casă. Şi tot mergînd aşa, ajunse pînă la o salcie bătrînă care-şi tîra pletele lîngă o cărare.

— Încotro ai plecăt așa vesel, Mijek ? se auzi o voce. Pe flăcăul nostru îl chema Mijek.

— Am plecat în lumea largă. Caut o nevastă...

— Hm, păi dacă-i vorba de-așa ceva eu o să-ți îndeplinesc dorința pe loc. Ia-mă pe mine de nevastă, se auzi din nou același glas.

— Dar cine ești tu, de mă cunoști și mă strigi pe nume? întrebă Mijek, privind în jurul său, fiindcă nu dădea cu ochii de nimeni.

— Eu sînt Crăiasa șerpilor.

— Unde te-ai băgat, că nu te poate vedea omul ?

— Sînt aici, în salcie. Privește !

Mijek se aplecă spre scorbura din trunchiul salciei și zări într-adevăr acolo încolăcit un șarpe mare, urît și scîrbos, care începu să se întindă spre el șuierînd întruna cu limba sa despicată în două. Ce-i drept, Mijek o cam sfeclise.

— Văd că ți-e teamă de mine, vorbi șarpele, dar nu te speria, n-o să-ți fac nici-un rău. Dacă vrei să fii fericit, ascultă-mă cu luare-aminte și fă tot ce ți-oi spune. Ia cheia asta. De-o învîrți de trei ori în buzunar, capeți tot ce-ți poftește inima. Acu' du-te acasă și pregătește toate cele de trebuință pentru nuntă. Apoi veniți să mă luați, dar cu trăsură. Și ai grijă ca trăsura să aibă scară. Și încă un lucru să nu uiți : În trăsură să fie șapte lăutari — șase negri, și unul alb.

Flăcăul luă cheia care era de aur, se întoarse acasă și-i povesti tatălui său tot ce i se întîmplase.

— Ia încearcă tu, fătul meu, să vedem ce poate cheia asta, zise tatăl. Pe urmă vedem noi ce avem de făcut.

Mijek învîrti de trei ori cheia de aur.

— Vreau o tavă cu plăcinte ! zise el.

Nici n-apucă să-şi termine bine vorba, că pe masă şi apăru tava aburindă, răspîndind în toată casa o mireasmă îmbietoare.

— N-ar strica şi nişte vin la plăcinta asta. Aşa... să zicem trei căni, se gîndi Mijek, răsucind din nou cheia de aur. Şi ce să vezi ? Cănile se şi aflau în faţa lor.

— Fiule, cheia asta e năzdrăvană, zise tatăl. Eu zic să facem tot ce ţi-a cerut crăiasa şerpilor.

A doua zi se duseră la salcie cu trăsură şi cu cei şapte lăutari. Cum îi văzu, şarpele coborî din copac şi se întinse spre ei şuierînd îngrozitor. Toţi se speriară şi se ghemuiră prin colţurile trăsurii. Numai Mijek nu se sperie.

— Nu vă temeţi ! Eu vă vreau binele, vorbi şarpele şi se tîrî în trăsură, aşezîndu-se în dreapta mirelui, după care porniră spre casă, unde erau aşteptaţi de nuntaşi. Aici oaspeţii şovăiră. Nici unul nu cuteza să se aşeze în faţa bucatelor. Cu mare greutate se hotărîră. În cele din urmă se aşezară, fiecare căutînd să fie cît mai departe de miri. Şarpele-mireasă, de, se întinse sub masă, pe toată lungimea acesteia, iar capul şi-l ridică deasupra tuturor, parc-ar fi vrut să-i vadă mai bine, apoi se lipi de mire. Fraţii mai mari îşi dădeau mereu coate, zîmbind cu răutate şi bucurîndu-se în sinea lor de alegerea pe care o făcuse mezinul, prostănacul de Mijek.

Cînd bătu însă ornicul miezul nopții, pielea șarpelui scîrbos se desprinse și căzu sub masă, iar lîngă mire se ivi o fată de o frumusețe orbitoare, îmbrăcată toată în fir de aur și mărgăritare, avînd și o coroniță de aur pe cap, toată bătută în nestemate.

— Tu m-ai scăpat de un mare blestem, Mijek, luîndu-mă de soție, spuse mireasa. De-acum încolo nimic nu ne mai poate despărți.

Și tinerii însurăței trăiră ani mulți și fericiți, mulțumiți de viață. Și poate că mai trăiesc și azi, dacă nu cumva or fi murit.

In românește
de MIHAELA și VALENTIN DEȘLIU

Moița cea bună la suflet

ODATĂ MOIȚA POKRAIȚULEA * a găsit un groș cu care și-a cumpărat un ulcior. Cînd s-a făcut seară, a intrat în el, s-a culcat și a adormit. Afară era un ger năpraznic de crăpau și pietrele. Dar tocmai cînd dormea mai dulce, Moița Pokraițulea se trezi, fiindcă cineva bătea cu putere la ușa căsuței sale.

* In folclorul sloven fetița Moița Pokraițulea este simbolul bunătății. Totodată este și diminutiv de la Maria. (N.t.).

— Cine e ? întrebă ea.

— Eu sînt, Cumătra Vulpe. Oh, Moița Pokraițulea, te rog frumos, dă-mi drumul înăuntru, căci afară e furtună și ger. O să îngheț de tot, dacă nu mă adăpostești sub streașina ta ! se văicări ea.

Moița Pokraițulea nu se lăsa prea ușor înduplecată, de aceea i-a zis :

— Am să-ți deschid, numai dacă știi să faci ceva, altfel nu !

— Eu sînt croitoreasă, spuse vocea...

Moița Pokraițulea o lăsă înăuntru, după care se culcară și adormiră. Dar nici nu-și făcură bine primul somn, cînd din nou se auzi bătînd la ușă. Moița Pokraițulea întrebă cine bate și cel de afară izbucni în plîns :

— Oh, Moița Pokraițulea, te rog mult de tot, lasă-mă să intru la căldurică, fiindcă afară e furtună mare și voi îngheța. Eu sînt Cumătrul Lup, bucătar iscusit...

— De vreme ce ești în stare să faci ceva, vino la noi, îi răspunse gazda. Deschise ușa și-l primi înăuntru. Dar n-apucară să doarmă nici pînă la primul cîntat al cocoșilor, că fură treziți din nou :

— Moița Pokraițulea, rogu-te frumos, deschide-mi, eu sînt, mormăi Moș Martin. Furtuna se-ntețește, geru-i tot mai mare, o să-ngheț de-a binelea !

— Ce știi să faci ? îl întrebă Moița Pokraițulea.

— Sînt cizmar și-s meșter mare, răspunse Ursul. Moița Pokraițulea îi deschise ușa larg.

— Toată noaptea n-avem un pic de tihnă, se mînie ea, cînd se auzi o nouă bătaie în ușă :

— Moița Pokraițulea, te rog din toată inima, deschide repede ușa, e prăpădul lumii !...

— Dar tu cine mai ești ? Și ce știi să faci ? întrebă stăpîna casei.

— Eu sînt Urechilă, croitor vestit ! veni răspunsul.

Și iepurașul căpătă un colțișor în ulcior.

Moița era foc de supărată, cînd auzi iarăși bătăi în ușă :

— Moița Pokraițulea, îndură-te și dă-mi drumul înăuntru, că nu mai apuc ziua de mîine...

Era Cerbul. Moița îl primi și pe el, mai ales cînd află că e un pădurar încercat. După asta se lăsară cu toții în mrejele somnului dulce.

Dimineața, Moița Pokraițulea își trimise toți musafirii la treabă, iar Lupul rămase la bucătărie ca să pregătească o cină bogată. Aduse între altele și cîteva buduroaie, le stoarse mierea și o strînse într-un vas. După aceea, mîncară cu toții și se culcară din nou. Către miezul nopții, Vulpea se trezi gemînd :

— Aoleu ! Aoleu, burta mea ! Aoleu, ce mă fac ? !

— Du-te în bucătărie și fă-ți un ceai de mușețel ! îi zise Moița Pokraițulea.

Se duse Vulpea valvîrtej la bucătărie, dar cînd ațipiră din nou cu toții, iar începu să se văicărească, așa că Moița Pokraițulea îi spuse să-și mai facă un ceai de mușețel. Și astfel, Cumătra Vulpe reuși să se ducă de mai multe ori la bucătărie. Dar pe ea n-o durea burta și nici de ceai nu-i

ardea. Ea știa unde pusese Moița mierea și nu se liniști pînă nu o linse toată. Apoi adormi mulțumită.

Dimineața următoare, Moița Pokraițulea hotărî pentru fiecare cîte ceva de făcut, iar Vulpii îi zise :

— Croitoreaso, fiindcă azi-noapte ți-a fost rău și n-ai putut dormi, poți să mai rămîi în pat, să te mai odihnești și tu.

Nu trecu însă multă vreme și în bucătărie se iscă zarvă mare și gîlceavă.

— Tu ai lins mierea !

— Ba nu eu, ci tu ! continuau să se ocărască animalele.

Moița Pokraițulea hotărî pe loc :

— Hoțul e unul dintre noi. Nimeni altul n-a știut de miere și nici n-a putut să intre aici, fiindcă ușa a fost încuiată.

Ca să se afle cine-i vinovatul, Lupul le dădu un sfat :

— Să ne culcăm cu toții pe spate, să deschidem gura și să ne prăjim la soare. Pînă la urmă mierea va începe să curgă din gura celui vinovat.

Se culcară cu toții pe iarbă, în fața ulciorului și adormiră. Dar Cumătra Vulpe, care era cu musca pe căciulă, stătea trează. Nu trecu mult timp și mierea începu să-i iasă din stomac și să picure pe pămînt. Ea se șterse repede pe bot și mînji cu miere botișorul iepurașului adormit, după care adormi și ea. Acu' era liniștită.

Se trezi o larmă asurzitoare. Nu mai dormea nimeni. Animalele, văzînd că iepurelui i se scurge mierea de pe

bot, începură să-l bată fără milă pînă-i rupseră picioarele din față.

Și astfel, Iepurele rămase cu cele două picioare din față rupte și ele nu-i mai crescură niciodată, rămînînd pentru totdeauna mai scurte decît cele din spate.

În românește
de MIHAELA și VALENTIN DEȘLIU

Singur-eu

ERA O NOAPTE de toamnă. În pădurea întunecoasă un om prinsese niște veverițe și, cum era flămînd, aprinse focul, cu gîndul să-și facă o frigare bună. Tocmai cînd se îndeletnicea cu trebușoara asta și întorcea veverițele pe jăratec, de el se apropie Scaraoschi care căuta broaște prin pădure.

— Cum te cheamă ? îl întrebă Necuratul pe vînător.

— Singur-eu mă cheamă, îi răspunse acesta.

— Îngăduie-mi, Singur-eu, să frig cîteva broaște la focul tău. Sînt tare flămînd.

— Ba să-ți pui pofta-n cui ! i-o reteză vînătorul. Fă-ți foc, dacă vrei să te ospătezi !

— De nu-mi dai de bună-voie, ai să-mi dai de nevoie.

— Zău ? Nu mai spune ! Ia să ne încercăm puterile ! îi răspunse mînios vînătorul și suflînd în foc, luă un tăciune

mare cuprins de vîlvătaie și-l pocni cu sete pe diavol drept la mir.

Pîrlit bine, Scaraoschi o luă la goană prin pădurea întunecoasă, văicărindu-se întruna și chemîndu-și tovarășii în ajutor. În curînd în jurul lui se strînse toată ceata dracilor împieliță̦i.

— Cine te-a batjocorit în halul ăsta ? îl descusură prietenii săi.

— Aoleu, săracan de mine, Singur-eu, Singur-eu ! se văita Necuratul cît îl ținea gura.

— De vreme ce singur ți-ai făcut-o, atunci rabdă... Capul face, capul trage ! Și ce răcnești așa ? De ce ne-ai mai chemat în ajutor ? se răstiră dracii la el și se împrăștiară care încotro prin pădurea întunecoasă, văzîndu-și fiecare de treburile lui.

În românește
de MIHAELA și VALENTIN DEȘLIU

Cele trei boabe de mazăre

A FOST ODATĂ un om sărman care abia-și ducea zilele de azi pe mîine. N-avea nici pîine pentru singurul său copil. Într-o zi, nemaiputînd răbda, îi zise fiului său să-și ia lumea în cap :

— Du-te, fiule, încotro vezi cu ochii. Cine știe, poate-ți afli și tu norocul! Numai să nu uiți ce-ți spun eu acum: primul lucru care-ți cade în mînă, să nu-l arunci, să-l pui bine.

Așa se despărțiră. Tatăl rămase acasă, iar feciorul plecă prin lume, cu traista în spinare, să bată drumurile colbuite.

Tot mergînd așa, întîlni în calea sa un bob de mazăre! Își aminti de sfatul părintelui său, luă bobul și-i dete drumul în traistă. Continuîndu-și drumul, mai găsi un bob, căruia de asemeni îi dete drumul în traistă. Către seară găsi al treilea bob. Nici pe acesta nu-l lăsă să zacă în mijlocul drumului.

Se făcuse tîrziu cînd ajunse la un castel și se rugă de găzduire.

— Bine, se învoi stăpîna casei, măsurîndu-l din creștet pînă-n tălpi pe flăcăul chipeș.

Se vede treaba că-i plăcuse, dar și mai mult îi plăcuse fiicei sale, care stătea lîngă maică-sa.

— Oaspetele ăsta, pe care l-am primit sub acoperișul nostru, nu mi se pare a fi om nevoiaș, zise femeia bărbatului său la cină. Aș jura că s-a îmbrăcat așa ca să vadă cum e la noi. Cred că vrea s-o ia pe fiica noastră de nevastă. Eu zic să-l punem la încercare.

Stăpîna porunci unei slugi să-i pregătească musafirului un așternut rău și să-l iscodească, să vadă ce-o să facă acesta toată noaptea.

— Dacă e un sărăntoc, o să doarmă fără vise și pe așternut rău. Dacă e însă din casă bogată, n-o să-și afle liniștea toată noaptea, îl lămuri femeia pe bărbat-su.

După cum fu porunca, așa fu și așternutul. Flăcăul se dezbrăcă și se culcă. Dar temîndu-se ca nu cumva cineva să-i fure traista, care era singura lui avere, o puse sub cap. Sărăcia asta de traistă nu fusese însă bine legată la gură și cele trei boabe de mazăre se rostogoliră din ea. El le adună cu grijă și le puse din nou la loc. Dar nu apuca să bage bine primul bob în traistă, că al doilea o și pornea la vale! Cînd îl prinse în sfîrșit și pe acesta și-l puse înapoi, porni al treilea... Și povestea asta se repetă toată noaptea, astfel că bietul băiat nu dădu geană prin geană!

— Ei, cum a fost? întrebă stăpîna curioasă a doua zi pe servitorul care-l iscodise de sub pat, unde se ascunsese din timp.

— Toată noaptea s-a zvîrcolit în așternut. Într-o vreme mă apucase teama ca nu cumva să cadă peste mine!

— Aha! Am simțit eu că nu e un nepricopsit, se bucură stăpîna și se grăbi să ducă vestea asta îmbucurătoare bărbatului și fiicei sale.

Toți trei se vorbiră să-l mai oprească o noapte, ca să se convingă pe deplin că e un bogătaș ascuns în haine sărace. În seara următoare porunciră să i se pregătească un așternut moale și frumos.

Văzînd că toată lumea nu știe ce să-i mai facă, flăcăul se hotărî să mai rămînă o noapte la castel. După cina bogată care urmă, îl poftiră să doarmă în odaia cea mai frumoasă.

„Oho, e din ce în ce mai bine! se gîndi omul sărman. Văd că mă aflu în casa unor oameni cinstiți și de treabă. De ce să-mi țin traista sub cap și să alerg toată noaptea

după boabele astea neastîmpărate ? Ia mai bine să trag un pui de somn colea, că m-a cam ajuns oboseala !"

Și agățîndu-și traista în cuier, se dezbrăcă de hainele sale sărace și toată noaptea dormi somn dulce, neîntors.

— Cum a fost de data asta ? îl întrebă stăpîna pe același servitor.

— A dormit toată noaptea ca un butuc ! veni răspunsul.

— Am știut eu cu cine am de-a face ! își frecă mîinile de bucurie mama fetei. Nu încape nici-o îndoială că e nobil, dacă nu cumva chiar prinț. Și, vestea asta, caldă încă, o duse în grabă bărbatului și fiicei sale.

După gustarea de dimineață, oaspetele se duse la stăpînul castelului ca să-i mulțumească pentru găzduire, pentru bunăvoința și grija cu care fusese omenit.

— Unde ți-ai pus în gînd să mergi acum, prietene, îl întrebă cu interes stăpînul.

— Ia, pe drumul ăsta lung și colbuit, nici eu nu știu încotro.

— Apăi, dacă așa stă treaba, nu te mai lăsăm să pleci. Știi, eu am o fată de-o vîrstă cu dumneata. Ai văzut-o și cred că ți-e pe plac. Dacă vrei, încă de astăzi ți-o dau de soție. După aceea faci ce vrei.

În prima clipă, bietul băiat rămase cu gura căscată. Curînd însă își veni în fire și se învoi cu însurătoarea asta neașteptată.

În aceeași zi făcură nuntă mare, care se prelungi patruzeci de zile și patruzeci de nopți. În timpul acesta, în castel nu puteai zări un singur chip abătut. Fericitul mire

nu-și bătu capul cu nimic. O dată măcar nu se gîndi ce-ar fi putut să se întîmple de-aci încolo.

Cînd se scurse și cea de a patruzecea zi, mama soacră chemă ginerele și-i zise :

— Fiule, după cum vezi, nunta a trecut. Mîine să porniți la drum, ca să-i arăți soției tale castelul.

„Castelul ?“ era cît p-aci să strige bietul om și să spună tot adevărul, că taică-su n-are decît o amărîtă de cocioabă. Dar în ultima clipă se răzgîndi și tăcu mîlc. Se învoi ca a doua zi să plece cu mireasa la „castelul său“. Dar toată veselia de pînă atunci se risipi ca fumul în vînt și o jale adîncă i se strecură în suflet.

— Îți citesc pe față că-ți vine greu să te desparți de noi, continuă soacra cu bunătate. Liniștește-te, dragă ginere ! Curînd ne vom vedea din nou. Nimeni nu vă pune cu sila să stați acolo, dacă nu vă place. Stați un timp, și pe urmă veniți iar la noi.

A doua zi încărcară o căruță cu trei saci de ovăz pentru cai și unul cu bani pentru tinerii însurăței, care se urcară în rădvan însoțiți de doi paznici. Surugiii dădură bice cailor și porniră spre celălalt castel, al mirelui, de, care de fapt nu exista decît în închipuirea socrilor !

Tristă era acum mireasa, dar și mai trist mirele. Îi pierise de tot glasul. Soția lui îl compătimea, văzîndu-l cît e de bun la suflet, cît de mult i s-a muiat inima la despărțirea de părinții ei. Ei însă se gîndesc ce-l așteaptă cînd or ajunge la cocioaba dărăpănată a tatălui său.

Către seară, rădvanul trecu printr-un codru des. Mireasa vru să afle dacă mai e mult pînă la castel.

— Mai e, mai e, e tare departe, răspunse el. Poți să tragi un pui de somn pînă acolo.

Și într-adevăr, tînăra femeie aținpi într-un timp. Folosindu-se de acest prilej, mirele sări din rădvan.

„Mai bine să-mi aflu moartea, decît să înțeleagă cît sînt de ticălos!" se gîndi și o luă razna prin pădure. Dar nu făcu decît cîțiva pași și în față îi apăru un moșneag cu barbă colilie.

— Încotro, fiule, în noaptea asta neagră ca tăciunele?

— Îmi caut moartea, moșule! răspunse el și-i povesti totul de-a fir-a-păr.

— Nu face să te amărăști, prietene! zise unchesul. Urcă-te mai bine înapoi în rădvan și urmează-ți drumul împreună cu femeia ta. Curînd veți ajunge la castelul meu. Eu plec acum de-acasă și mă voi întoarce tocmai peste un an. Pînă atunci fii dumneata stăpînul castelului meu. Un singur lucru să nu uiți: cînd voi porni după un an înapoi spre casă, castelul se va zgudui o dată din temelii, și atunci dumneata împreună cu soția dumitale va trebui să fugiți grabnic din el. Dacă nu faceți așa, să știți că v-a sunat ceasul!

Tînărul însurățel îi mulțumi din inimă moșneagului și se întoarse la nevastă-sa.

— Credeam c-am încurcat drumul și mă dusei să mă conving, o liniști el. Dar acu' m-am dumirit, sîntem pe drumul ăl bun. Încă niței și ajungem acasă...

Și, într-adevăr, curînd ajunseră la un mare castel, cu toate ferestrele luminate. În fața porții îi aștepta un alai de slugi bine îmbrăcate. Cu toții se ploconeau pînă la pă-

mînt, urîndu-le bun sosit acasă, ca și cum ar fi fost stăpînii lor de cînd lumea !

— Ah ! Dar castelul tău e mult mai frumos decît al nostru ! se minuna tînăra soție.

Era fericită că o ascultase pe descurcăreața sa mamă și se măritase după acest musafir, chipurile sărăntoc !

Trecu o săptămînă, trecu o lună din viața lor plină de bucurii și de belșug. Veni și sfîrșitul anului. Deodată castelul se legănă o dată, apoi se zgudui din temelii, dar așa de tare, că nu lipsi mult să se năruie de tot ! Abia atunci își aminti bietul om de vorbele moșneagului din pădure. Vru să fugă cu nevastă-sa, dar ia-o de unde nu-i ! Alerga cu sufletul la gură dintr-o odaie în alta, din pivniță în hambar, din hambar în pod, din pod iar în pivniță, dar degeaba. Nevastă-sa, nicăieri. Parcă o înghițise pămîntul ! În cele din urmă, tot umblînd prin pivniță, dădu peste-o babă urîtă, care îl privea încruntată, parcă era Muma Pădurii. Dar el nu luă în seamă asta și o întrebă cu blîndețe :

— Nu cumva știi, măicuță bună, unde-i nevasta mea ? O caut peste tot și n-o aflu nicăieri. Își pierde viața dacă nu părăsește castelul înainte de sosirea stăpînului !

Atunci baba îi răspunse :

— Să nu te temi de nimic, fătul meu ! Du-te și spune-i bucătarului să puie în moară, la măcinat, grîu cernut de șapte ori. Din făina asta să frămînte de șapte ori aluatul și să coacă pîinea tot de șapte ori. Apoi s-o așeze în fața porților castelului. Atîta tot. Încolo să nu mai ai nici o grijă...

„De două ori mi-a ieșit norocu-n cale. Nici a treia oară n-o să mă lase" se gîndi el și se duse liniștit la bucătar, căruia îi porunci să facă tot ce-l învățase bătrîna.

Nici nu-și încheie bine vorba, și castelul se zgudui a doua oară. Și se zgudui așa de tare, că zidurile se crăpară peste tot.

„Apăi, castelul ăsta se va nărui de o sută de ori pînă se va coace pîinea, se gîndi el. Dar acu' fie ce-o fi !"

Pînă una alta, bucătarul gătă toată treaba, scoase pîinea din cuptor și o puse în fața porților, așa cum i se poruncise. Și uite că norocul îi surîse încă o dată. Chiar atunci în fața castelului se ivi un zmeu uriaș. Avea șapte capete, iar fiecare cap avea cîte șapte limbi despicate.

— Miroase a om în castelul meu ! urlă zmeul și din gura lui zbură o flacără lungă de șapte metri. Hei, poartă ! Poartă a castelului meu ! Nu-ți mai cunoști stăpînul, de nu vrei să te mai deschizi ? !

Atunci vorbi pîinea coaptă de șapte ori în cuptor :

— În van ți-e toată truda, zmeule ! Doar dacă vei putea să te semeni de șapte ori, să te seceri și să te macini de șapte ori și tot de șapte ori să te frămînți și să te coci, abia atunci să vii, altfel îți pierzi timpul de pomană și urli de-a surda !

La auzul acestor cuvinte, zmeul turbă de-a binelea. Se izbi cu atîta furie în porți, că acestea se învîrtiră de trei ori cu castel cu tot, dar nu se deschiseră. Încercă a doua oară. Castelul se învîrti de șapte ori, dar tot degeaba. Atunci încercă a treia oară. De data asta se năpusti cu-atîta înverșu-

nare, încît el însuși se făcu praf și pulbere, prăpădindu-se cu zile în fața propriului său castel.

Și uite-așa, flăcăul sărman ajunse stăpîn peste toată averea zmeului și de bună seamă că duce și astăzi un trai îmbelșugat și fericit împreună cu soția sa frumoasă și cuminte.

In românește
de MIHAELA și VALENTIN DEȘLIU

Keloglan și Hasan cel rău

A FOST ODATĂ ca niciodată. În vremi îndepărtate tare, cînd robi de-ai lui Allah se aflau pe pămînt, puzderie, și a mînca mult și a vorbi mult se socotea a fi un păcat, trăia o biată văduvă, făr'de nimeni pe lume în afară de un fecior chel. Cît era ziulica de lungă Keloglan mîna turmele de vite pe munți și costișe, ciobănea pe la țăranii înstăriți și așa cîștiga pentru el și maică-sa un blid de mîncare bună ori proastă, multă ori puțină, după cum se nimerea.

Într-o bună zi, bătrîna își chemă lîngă ea băiatul, și, mîngîindu-l cu mare dragoste, vorbi așa :

— Feciorașul meu chel, feciorașul meu chipeș. Iacă, ai ajuns la vîrsta de douăzeci de ani. În sat, toți cei de o seamă cu tine s-au așezat pe la casele lor. Iar cei de-o seamă cu mine se bucură de nepoți și trăiesc în tihnă, mulțumiți și cinstiți ca niște bătrîni ce sînt. De cînd crezi că tot stau și chibzuiesc la treaba asta, dar nu-i chip să-i dau de capăt. Hai să zicem că-mi aduci noră în casă. Cu ce să facem nunta, ce daruri să-i dăm miresei, după datină, cînd își scoate vălul de pe față și-și arată chipul, și mai ales ce să punem la foc, ce bucate să întindem pe masă, zi de zi ? La noi în gospodărie fluieră vîntul. Te-am crescut în vă-

duvie, fără sprijinul unui bărbat. Noi amîndoi și numai noi ne-am știut amarul și acum, tot amîndoi, și numai amîndoi stăm aici, ca două bufnițe singuratice... Și bătrîna oftă adînc, cu mare obidă. Din ochii-i prinși în crețuri mărunte începură a-i picura lacrimi. Vorbele și mai ales zbuciumul ei îl puseră pe Keloglan pe gînduri. După o vreme flăcăul spuse :

— Maica mea, măicuța mea, bătrînică dragă cu părul cărunt, cu fruntea brăzdată de griji și necazuri, nu mai suspina, nu-ți mai face atîta sînge rău din pricina mea. Uite, fără zăbavă, mîine chiar, îmi iau traista de merinde pe umăr și pornesc în pribegie. Mă duc la oraș. Acolo am să trudesc din greu și am să agonisesc gologani. Pe orice meleaguri, în orice ungher mi-ar fi norocul hărăzit mie de soartă, am să mă duc să-l culeg și am să-l aduc acasă, ca să-ți împlinesc dorința, să fii bunică, să ai un trai tihnit, în cinste și în dragoste... Hai, fii cu inima ușoară, c-o să se limpezească totul !

Și Keloglan îi sărută bătrînei mîna tremurătoare și ochii scăldați în lacrimi.

A doua zi, dis-de-dimineață, în timp ce maica sa îi umplea traista cu ce bruma de merinde se aflau prin casă, Keloglan își îmbrăcă vestmintele sale ponosite, își legă opincile, își săltă traista la spinare și, luîndu-și rămas bun, o porni cu bîta în mînă, la drum. Și cum, încă din primii ani ai copilăriei, avea un prieten bun cu care ciobănea împreună, nedespărțiți, Keloglan se abătu pe la casa acestuia, ca să-i spună și lui ceea ce hotărîse :

— Hasane, noi doi, tu și cu mine, împreună am mînat oile altora prin munți și printre stînci, împreună am împărțit, frățește, bruma de cîștig dobîndit. Și așa, pe nesimțite, iată-ne pe amîndoi la vîrsta bărbăției. A venit vremea să ne însurăm, frățioare, dar sîntem săraci lipiți. Hai, scoală și vino cu mine în pribegie. Vom trudi și ne-om întoarce cu gologani la chimir. Ne-om însura și noi ca tot omul, și gospodăriile noastre or răsuna și ele de voie bună, iar chipul bătrînelor noastre s-o lumina de bucurie...

— Ai dreptate, încuviință Hasan.

O zori pe maica sa să-i pregătească și lui o traistă cu merinde și porniră amîndoi să străbată pulberea drumurilor.

Și merseră, merseră iute, în pas tineresc, pînă în miezul zilei cînd soarele, înfipt sus pe boltă, își trimetea asupra pămîntului dogoarea-i de foc. Istoviți și de umblet și de arșiță, se așezară pe malul unui pîrîiaș, la umbră, să înbuce ceva.

— Uite ce-i, Keloglan, flăcăule chipeș, spuse Hasan, pînă la oraș mai avem cale, nu jucărie. Să fim chibzuiți și să nu dăm iama prin amîndouă traistele cu merinde deodată. Mai întîi să mîncăm din traista ta și, cînd om termina-o, o deschidem pe a mea și așa, împărțind totul frățește, pe din două, om ajunge cu bine acolo unde voim.

Keloglan își scărpină scăfîrlia cheală și, socotind dreaptă judecata lui Hasan, se învoi. Își deschise traista și mîncară amîndoi pe săturate, băură apă rece din pîrîiaș și iarăși se așternură la drum. Noaptea se cuibăriră cum putură mai bine, pe așternutul moale al ierburilor, iar a doua zi, zo-

rile îi găsiră pe potecile pustii, zorind către oraș. Așa trecu o săptămînă încheiată. În cea de a șaptea zi de mers, Keloglan dădu de fundul traistei sale. O scutură, împărți și ultimele fărîmituri, frățește, cu Hasan, apoi își împături traista și o vîrî la brîu.

— Acum, Hasane frățioare, a venit vremea merindelor tale. Hai, deschide-ți traista, să îmbucăm ceva și să ne vedem de drum.

La început, Hasan se prefăcu a nu fi auzit. Dar cum Keloglan își mai repetă o dată vorbele, îi răspunse :

— Ia stai, mă, că nu așa ne-a fost vorba. Doar nu-s nerod să-ți dau ție merindele mele și eu să rămîn flămînd, în creier de munte, pradă fiarelor și păsărilor răpitoare ! Pune-ți pofta-n cui, istețule ! Descurcă-te cum știi, că eu te las, Keloglan ! Ia-ți ziua bună de la mine, că n-ai să mă mai vezi !

Și Hasan porni cu toată iuțeala, dispărînd pe poteca șerpuită.

Keloglan rămase înlemnit. Nu-i venea să-și creadă ochilor și urechilor. Mai apoi, cînd se dezmetici, încercă să-l readucă pe Hasan lîngă sine, strigînd după el :

— Stai, frățioare, oprește-te ! Nu mă lăsa în pustietățile astea singur cuc și fără fărîmă de mîncare. Doar n-ai inima să-ți îngropi de viu singurul tău prieten...

— Ba bine că nu ! rîse Hasan și își văzu de drum, fără măcar să privească înapoi.

Abătut, îngîndurat mai rămase Keloglan ! În grea cumpănă se afla ! După cîteva clipe de chibzuire plecă și el, cu gîndul să caute vreun sat prin apropiere. Străbătu munți

și văi, trecu rîuri, colindă și colindă pînă ajunse în dreptul unor ziduri prăbușite. Pasămite acolo fusese cîndva un hamam. Dar firul de apă secase de mult și baia, părăsită, se surpase sub ploi și vînt. Cum era întuneric beznă și se simțea foarte istovit, Keloglan se gîndi să mîie peste noapte acolo.

„N-am încotro, un loc mai bun de popas pentru noapte n-am unde să-mi găsesc. Și-apoi, pe-aproape, trebuie să fie și vreun sat, de vreme ce e baia. Mîine, pe lumină, am să-l caut și am să-l găsesc", își făcu el curaj. Se ghemui într-un ungher mai ferit, își apăsă pîntecul, care începuse să-l doară de foame, și adormi. Într-un tîrziu, în noapte, fu trezit de niște zgomote ciudate, care cutremurau pămîntul, ca niște tunete dezlănțuite :

Bu bu bu, bu bu buuu,
Tu tu tu, tuu tuu tuuu !
Hai hai, și hai hai,
Vai vai, și vai vai !

Se băteau tobe, se loveau tamburine, surle țipau ascuțit. Ecoul lor se izbea de pereții dărăpănați, ca și cum locul pustiu avea să se prăvălească cu totul dintr-o clipă într-alta. O vreme, Keloglan, buimac de somn, nu deosebi nimic ; treptat însă, se dezmetici și începu să deslușească totul în jur, din ungherul unde se ascunsese. În mijlocul hamamului se întinseseră fețe de masă. Mai la o parte, în cazane pîntecoase de aramă, fierbea mîncarea. Omuleți de o șchioapă, cu scufii ascuțite pe cap și hangere la brîu, for-

foteau de colo-colo, amestecau de zor în cazanele aburind, cărau vedre de apă și bliduri cu mîncare ori învîrteau deasupra jeratecului șișurile cu chebab. Unii băteau laptele în putini, alții roiau în jurul meselor, împodobindu-le care mai de care ; unii cîntau la tamburine, tobe și clarinete, în timp ce alții țopăiau, pocnind din degete... Pînă la urmă, s-au așezat cu toții în jurul meselor încărcate cu bunătăți și se apucară să înfulece cu atîta poftă, încît, o bună bucată de vreme, nu se mai auzi altceva decît plescăitul lacom al buzelor și zgomotul sec al lingurilor. Cei care osteniră de mîncat și de băut, de cîntat și dănțuit, se traseră într-un colț, și cu cafelele și narghilelele în față, se încinseră la taifas. Fiecare începu a povesti, cu rîndul, întîmplări citite, auzite ori văzute. Unul dintre ei, mai bătrîn, cu capul mare și sprîncenele stufoase încărunțite, grăi așa :

— Ia ascultați la mine, fraților ! Fiecare din voi a povestit ce a citit, a auzit ori a văzut. Eu, de cînd mă știu, am o patimă, una singură : comorile. Am dat de urmele tuturor comorilor tăinuite și ferecate în farmece, de pe meleagurile astea ale noastre. Cea mai apropiată de aici se află sub platanul bătrîn de pe muntele din spatele nostru. Sub platan e o lespede mare, mare, în patru colțuri. Dedesubtul ei, numai aur, diamante și smaragde. Ca să ridici lespedea și să poți lua bogăția de aur și nestemate, trebuie ca să aștepți vremea chindiei, cînd umbra platanului acoperă în întregime piatra. Asta-i vraja și taina comorii, și nu alta.

Și mai departe, piticul spuse cu de-amănuntul cum se ajunge la munte, descrise copacul și lespedea atît de bine,

că parcă le și aveai în fața ochilor. Apoi, și ceilalți omuleți numai despre comori vorbiră. Cîte chiupuri cu aur zac neștiute de nimeni la temelia cutărei mori prăbușite, cîte sub cișmelele secate, cîte sub treptele nu știu cărei giamii... Se întreceau care mai de care să dea în vileag nenumăratele bogății ascunse în pămînt, cît mai ferite de muritori...

Din ungherul său dosnic, adăpostit de întuneric, Keloglan era tot numai ochi și urechi, să nu cumva să piardă o vorbuliță ori vreun gest de-al piticilor, dar, în același timp, bolborosea la litanii și dîrdîia, cuprins de o cumplită frică la gîndul că omuleții cei cu iminei în picioare și scufii ascuțite pe cap — duhuri ori cine știe ce alte făpturi din altă lume — să nu-i afle ascunzătoarea și să nu-l măcelărească, pentru că le-a descoperit taina comorilor vrăjite...

Mai înainte ca zorile să mijească și lumina soarelui să se reverse peste zidurile prăbușite ale hamamului, piticii pieriră, unul cîte unul... Keloglan a mai adăstat un pic, apoi a ieșit din ascunzătoarea sa și s-a apucat să adune resturile de mîncare pe care omuleții le lăsaseră risipite peste tot. După ce s-a săturat bine, își umplu și traista, o săltă în circă și, odată cu răsăritul soarelui, se așternu la drum, spre muntele dindărătul băii părăsită. Se cățără pînă pe creasta lui, unde găsi cu ușurință platanul cel bătrîn, cu lespedea în patru colțuri, de la poalele lui. Cînd, la chindie, umbra copacului acoperi lespedea în întregime, răsturnă piatra cu ajutorul unei crengi lungi și groase și scoase afară din gropniță cu chiup plin cu aur și giuvaere.

Își umplu cu ele buzunarele, traista, ba mai bägă și în sîn, sub cămașă și, după ce trecu, pe rînd, și pe la locurile celorlalte comori, de se încredință că sînt într-adevăr acolo unde spuseseră piticii, luă liniștit drumul satului și al casei sale.

În timpul acesta, ce se întîmplase oare cu Hasan cel rău și hain? Ajuns cu bine în oraș, Hasan munci pe la uși străine, dar, ceea ce cîștiga într-o parte, cheltuia în altă parte. Pe băutură și jocuri de noroc își topi toți gologanii, ba pe deasupra îi mai ieși și nume rău, încît, pînă la urmă, cum nimeni nu se mai încumetă să-i dea de lucru, se văzu silit să se întoarcă și el în satul lui. Cînd sosi sărac lipit pămîntului, istovit ca vai de el, slab, prăpădit, surle spintecau văzduhul cu gîlgîiturile lor vesele, în timp ce tobele băteau cu strășnicie a voie bună și petrecere. Întrebînd pe primul țăran ce se petrece în sat, acesta îi răspunse:

— Prilej de bucurie mare: Ahmet Aga, reîntors nu de mult în satul nostru, ca proaspăt gospodar, cuprins ce este, se însoară cu fiica bătrînului nostru agă. Pentru nunta lor răsună tobele și surlele.

— Cine să fie Ahmet Aga, că eu nu-l cunosc, măcar că sînt din partea locului de cînd am văzut lumina zilei? întrebă Hasan cel rău, nedumerit.

Și așa află că cel numit acum Ahmet Aga nu era altcineva decît fostul său prieten de odinioară, Keloglan... Se luă atunci după glasul surlelor și al tobelor și se trezi în plină nuntă. Văzu în ogradă cazanele cu mîncare, văzu puzderie de slujitori care întindeau mesele, alergînd de

colo-colo și îngrijind de oaspeți. Mulțime de oameni mînca, juca, fuma din ciubucuri ori narghilele, dănțuia țărănește, ca în Anatolia, lovindu-și palmele una de alta sau de genunchii îndoiți. Hasan se preumblă prin ogradă, se preumblă prin odăi, pînă ce se găsi față în față cu Ahmet Aga. Și cum în halul în care se afla, prăpădit, zdrențăros și murdar, cu barba și părul încîlcite și crescute sălbatic, era de nerecunoscut, spuse singur cine este și își ceru iertare de la vechiul său prieten pentru purtarea lui haină. Mărinimos, Keloglan îl trase într-un ungher mai singuratic, porunci să i se aștearnă dinainte o masă bogată și, pe cînd Hasan se ospăta, el povesti, fără nici un ascunziș, cum dobîndise toate cîte le avea.

Hasan cel rău nu se mulțumi cu ceea ce îi spunea Keloglan ; înfulecînd de zor, îl descusu pe acesta atît de bine despre taina comorilor, încît nu rămase un amănunt uitat. După ce află totul și se sătură de mîncare și băutură, se duse acasă la maică-sa, de se culcă.

A doua zi, dis-de-dimineață, își luă o traistă cu merinde și o porni iar de acasă, drept spre hamamul de care-i vorbise Keloglan. Se ascunse în ungherul în care se pitise și acesta și, adăstînd, îl cuprinse somnul. Trecuse de miezul nopții cînd, deodată, totul în jur fu zguduit de zgomote cumplite :

Bu bu bu, bu bu buuu,
Tu tu tu, tu tu tuuu !
Hai hai, și hai hai,
Vai vai, și vai vai !

Se băteau tobe, se loveau tamburine, surle ţipau ascuţit. Ecoul lor se izbea de pereţii dărăpănaţi, ca şi cum locul pustiu avea să se prăvălească cu totul, dintr-o clipă într-alta. O vreme, Hasan cel rău, buimac de somn, nu deosebi nimic ; treptat-treptat, se dezmetici şi, din ungherul unde stătea ascuns, începu să deslușească toate cîte se întîmplau în hamam. În mijloc se întinseseră feţe de masă. Mai de o parte, în cazane pîntecoase de aramă, fierbea mîncarea. Omuleţi de-o şchioapă, cu scufii ascuţite pe cap şi hangere la brîu, forfoteau de colo-colo, amestecau de zor în cazanele aburind, cărau vedre de apă şi bliduri cu mîncare ori învîrteau deasupra jeraticului şişurile cu chebab. Unii băteau laptele în putini, alţii roiau în jurul meselor, împodobindu-le care mai de care ; unii cîntau la tamburine, tobe şi clarinete, în timp ce alţii ţopăiau, pocnind din degete... Pînă la urmă, s-au aşezat cu toţii în jurul meselor încărcate cu bunătăţi şi, după ce osteniră de mîncat şi de băut, de cîntat şi dănţuit, se traseră într-un colţ, unde, cu cafelele şi narghilelele în faţă se încinseră la taifas. Unul dintre ei, mai bătrîn, cu capul mare şi sprîncenele stufoase încărunţite, grăi aşa :

— Ia ascultaţi la mine, fraţilor ! Deschideţi-vă bine urechile, prieteni ! Cineva isteţ a umblat la comorile vrăjite pe care le ştiam de atîta vreme şi despre care v-am povestit şi vouă. Le-a deschis rînd pe rînd, cu atîta dibăcie, de parcă el cu mîinile lui le-ar fi îngropat acolo. E limpede, un om ne-a auzit cînd am vorbit despre ele şi astfel le-a aflat taina. Trebuie să dăm de el mai înainte ca tot aurul şi toate giuvaericalele să i se scurgă în buzunare...

Cum auziră vestea, piticii începură să fiarbă :

— Iute la treabă, fîrtaților, să-l dibuim pe cel care, ascuns prin cine știe ce ungher, tace chitic și ne aude tainele ! strigară ei.

— Stați nițeluș, fraților, și nu faceți atîta zarvă ! mai zise bătrînul păzitor de comori, ridicîndu-și mîinile și făcîndu-i pe toți să amuțească. Eu simt aici miros de om. Adulmecați și voi ! Miroase a om ! Să ne luăm după miros și să scormonim peste tot. Să nu rămînă nici un ungher, nici o ascunzătoare, cît de mică, necercetate !

Abia sfîrși de vorbit piticul cel bătrîn și cu toții, buluc, cu torțe aprinse de la focul din vetre, împînziră hamamul, răscolind totul. Hasan cel rău mai-mai că-și pierduse cunoștința de spaimă. Încercă să fugă, dar nu-l țineau picioarele. Iar piticii, printre dărîmături, alergau zoriți, și cu glasurile lor ascuțite, care făceau să vuiască depărtările, țipau un cîntec sălbatic, apropiindu-se din ce în ce de locul unde sta ghemuit și cu sufletul la gură, Hasan cel rău :

„Ia zi, om viclean, ce-ai dori ca avere ?

Să mă legăn în streang, să fiu ciopîrțit cu hangere !"

Așa dădură peste Hasan cel rău, mai mult mort decît viu, de groază. Au tăbărît peste el și l-au bătut, l-au bătut pînă și-a dat sufletul. Apoi, în furia lor, l-au făcut fărîme și i-au aruncat trupul, bucată cu bucată, în cele patru colțuri ale lumii...

Iar Keloglan, în satul lui, și-a durat o viață frumoasă, în tihnă și respect, cinstindu-și, după făgăduială, mama, și

înconjurînd-o cu un cîrd de nepoţei... Ei şi-au atins visurile, au cunoscut ce-i bucuria vieţii împlinite şi mi-au trimis şi mie veşti de la ei şi daruri, iar pentru voi, urări de sănătate şi voie bună...

Repovestire de VIORICA DINESCU

Cei doi Padişahi şi Keloglan

DE MULT DE TOT, pe cînd erau atîtea făpturi omeneşti pe faţa pămîntului, cît nisipul mărilor, încît se socotea mare păcat să vorbeşti mult şi să mănînci mult, trăia un fecior chel — Keloglan i se zicea — singur pe lume. Înnopta pe unde se nimerea, mînca pîine uscată, cînd o avea şi pe-asta, iar de n-o avea, se culca pe piatră şi pe iarbă şi privea cu nesaţ bolta cerească, încercînd să iscodească ce mai e nou pe ea. Scormonea cu ochii puzderia de stele, mari şi mici, rînduirea lor în constelaţii, ori îşi făcea socoteala cam pe unde s-o afla cel mai înalt cat al cerurilor, al şaptelea. Tată n-avea, mamă n-avea, pe nimeni care să-i cîrpească o zdreanţă pe spinare ori să-i pună în mînă măcar un dumicat de pîine. Învăţase Keloglan ăsta al nostru, de la cea mai fragedă vîrstă, să-şi dobîndească hrana prin trudă, să-şi scoată îmbucătura şi din piatră seacă. Pe cînd cei de-o seamă cu el se hîrjoneau, se

dădeau de-a rostogolul și săreau pe uliți fără habar, el se deprinsese ca la fiecare pas să care în spinare poveri din cele grele, să muncească cu sudoarea frunții, să chibzuiască bine lucrurile și, de și-ar fi pus mintea, ar fi fost în stare să găsească și o furnică neagră de sub lespezile negre, în bezna cea mai adîncă...

Într-una din zile, pașii îl purtară pe Keloglan pe dinaintea seraiului. Își aruncă ochii, din întîmplare, spre ferestre, și rămase țintuit locului : la una din ele stătea, după un grilaj, o fată. Dar ce fată ! Ruptă din lună, nu alta. Atît de strălucitoare în frumusețea ei desăvîrșită că, dacă în locul lunii s-ar fi arătat ea pe boltă, ar fi luminat pămîntul cu mult mai bine decît astrul nopții. Și, privind-o, cu Keloglan se petrecu ceva ciudat. Prin vine nu-i mai alerga sînge, ci foc, iar picioarele, năuce, refuzau să-i mai dea ascultare : se înfipseseră lîngă zidul seraiului și pace să se mai urnească de-acolo ! A încercat Keloglan s-o ia la dreapta, dar picioarele, încăpățînate, îl aduceau de la sine sub ferestre ; a încercat el s-o ia la stînga, dar picioarele, ca nebune, îl aduceau iarăși lîngă serai. Și așa, pînă spre seară, în orice parte s-ar fi dus, se trezea iarăși în fața grilajului ferestrei, ca fermecat. Era cu neputință să facă altfel, voința sa își pierduse orice putere. Un foc cuibărit adînc în inimă îi mistuia mintea care, cu fiecare oftat de dor, se tulbura și mai tare.

Așa se făcu că sub seară, cînd padișahul se înturnă de la vînătoare, îl găsi pe Keloglan pironit în fața seraiului său, într-o tulburare de nedescris.

— Ce cauți, flăcăule, în dreptul ferestrelor mele ? se răsti el, cu gîndul să-l sperie pe Keloglan.

Dar, ți-ai găsit ! Keloglan să se sperie ! El n-avea frică de nimeni, căci în toată lumea asta, în afară de o zdreanță în spinare, niște buzunare rupte și goale și un cap pribeag, dar neplecat, el nu avea nimic. Să-i fie frică lui că pierde ? Așa că, la întrebarea padișahului, Keloglan îi răspunse drept, fără ocolișuri :

— Allah să-ți hărăzească zile îndelungate și să-ți sporească din plin împărăția, ca și viața, o, padișah al meu ! Eu ți-am zărit fata la fereastră și pe loc am fost străfulgerat de dragoste și din clipa aceea tot colind pe aici, ca un bezmetic... Și așa flăcăul nostru își mărturisi, deschis, tot ceea ce simțea. Tare uluit rămase padișahul că un zdrențăros ca Keloglan nu cunoaște sfiala și-și arată, neînfricat, fără ascunzișuri, taina inimii și tocmai în fața cui ? În fața ditai padișahului, și, pe deasupra și tatăl fetei ! Se mînie peste măsură, îl numi pe Keloglan calic neobrăzat și cîte și mai cîte vorbe de ocară îi aruncă în față bietului flăcău... Apoi strigă la străji și sărmanul Keloglan fu aruncat în beciurile cele cumplite ale seraiului. Așa erau vremurile acelea ! Lege, ioc, judecată, ioc. Padișahii, mulți la număr, nu dădeau nimănui socoteală de nimic ; tăiau și spînzurau după cum le era vrerea. Dacă ei aveau chef, ți se hărăzea o viață de huzur, ori erai dat pieirii. Se încumeta cineva să cîrtească sau să-ți ia partea ? Da' de unde ! Și mai cu seamă pe Keloglan, pe el cine să-l caute, cine să-l cerceteze, că doar era lipsit de orice și de oricine pe lume ! Și padișahul, furat de plă-

cerile vieții, uită cu totul de Keloglan, care petrecu în hruba cea neagră și umedă șapte ani încheiați, singur și cătrănit cum nu se mai poate.

Într-o zi padișahul primi o scrisoare de la padișahul Indiei. În ea spunea așa : „Iată, frate padișah, îți trimit prin solul meu un toiag și te întreb : care din capetele lui e mai gros ? Dac-ai să știi a-mi răspunde, e foarte bine. Dacă n-ai să știi, pregătește-te din vreme, că-ți voi cotropi împărăția cu atîția ostași, încît abia-abia de-i poate ține pămîntul". Padișahul a citit scrisoarea, și-a plimbat ochii peste toiagul de care atîrna soarta țării sale, iarăși a citit scrisoarea, iarăși a cîntărit toiagul... Și vizirii și ceilalți curteni, cîți se aflau în jurul tronului, l-au cercetat unul după altul, cu nedumerire, căci în fața lor se afla un toiag cu desăvîrșire neted, cu amîndouă capetele la fel, ca gemene. Au adus dulgheri de au măsurat toiagul, giuvaergii de l-au cîntărit, l-au arătat sfetnicilor celor mai înțelepți. Nimeni însă n-a izbutit să-și dea seama care din capetele lui e mai gros. Îngrijorat foarte, padișahul, nemaiștiind încotro să se mai îndrepte, ceru și sfatul fiicei sale.

— O, tată-padișahule, îi spuse ea, în temnițele noastre zace de mult Keloglan, să ne sfătuim și cu el, poate c-o găsi un mijloc să ne scape de necaz.

Și numaidecît fata a coborît ea însăși în temniță, a poruncit să se deschidă porțile și, găsindu-l pe Keloglan, i-a povestit dintr-o răsuflare totul. Keloglan nu era un flăcău oarecare. Cîte ciomege nu a mîncat el altădată,

cînd cutreiera pămîntul fără habar, cîte ciomege nu s-au rupt pe spinarea lui și de cîte altele nu a scăpat! A ascultat cu luare-aminte spusele fetei și s-a pornit să rîdă pe săturate :

— Ce poate să fie mai ușor decît asta, fiică a padișahului! Du-te la tatăl tău și spune-i să arunce în apă toiagul. Partea cea mai grea se va scufunda în apă. Și-apoi, mai zi-i să nu uite un lucru : oricît ar fi el de padișah, nu se cade să ferece în închisoare pe oricine îi iese în cale, fără vreo pricină anume.

Bucuroasă că a aflat dezlegare la încîlcita întrebare a padișahului Indiei, fata a alergat într-un suflet la tatăl său de i-a spus cele zise de Keloglan. Pe dată au aruncat toiagul într-un havuz, au pus de grabă un semn la partea care s-a scufundat, cum că ea este mai groasă decît cealaltă și au trimis toiagul înapoi, la padișahul Indiei.

Nu mică fu mirarea acestuia cînd văzu că semnul pus era după adevăr.

— Fie, de data asta s-au descurcat. Dar încercările sînt trei. Mai au încă două la care trebuie să facă față, altminteri va fi război.

Așa a grăit padișahul Indiei și, fără zăbavă, a trimis celuilalt padișah trei cai : tustrei de același soi, tustrei de aceeași statură, tustrei cu aceleași podoabe. Cu neputință să fie deosebiți unul de altul. „Care dintre acești trei cai e mama, care e mînza ei și care e mînza mînzei?“ Iată întrebarea la care trebuia să răspundă padișahul, de nu voia să-i fie țara trecută prin foc și sabie. S-a uitat el la cai

o dată, s-a uitat de două ori, a chibzuit, iar s-a uitat și iar a chibzuit, și-a dus mîna la barbă, netezind-o în neștire. Au fost chemați toți vracii pricepuți la îngrijirea dobitoacelor, toți geambașii și mai marii peste grajdurile împărătești. Nici unul însă nu a putut să dea de rost la întrebare. Și iarăși, într-un tîrziu, padișahul și-a făcut fiica părtașă la îngrijorarea sa. Iar fata, fuga a coborît în temniță, a pus iar de s-au desferecat porțile grele, ruginite, și iarăși a cerut de la Keloglan sfat care să le aducă izbăvirea :

— Vai, Keloglan, acum e vorba de trei cai. Seamănă între ei ca trei picături de apă. Cu neputință de deslușit care e mama, care e mînza și care e mînza mînzei... și își plecă adînc capul a umilință.

Keloglan cugetă o clipă, apoi grăi :

— Prea bine, fiică a padișahului. Nimic mai lesne : voi întrebați, iar eu răspund. Voi rămîneți muți de mirare, iar eu caut și dibuiesc adevărul. Voi vă culcați pe saltele de puf, iar mie îmi putrezesc oasele în temniță. Voi vă ghiftuiți cu miere și cu unt, iar eu abia de-mi amăgesc foamea cu pîine uscată și amară și apă sălcie. Eu iarăși vă viu în ajutor și vă scap din nevoi și iarăși zac în beciurile voastre, lipsite de orice rază de lumină... Spune-i așa padișahului-tată din partea mea, sultană : el să mă scoată din temniță, iar eu din strîmtoarea în care se află...

Fata a alergat la taică-său și i-a spus întocmai vorbele flăcăului. Iar padișahul a dat poruncă cuvenită și Keloglan a fost scos din temniță și, îmbrăcat în veșminte noi și frumoase, a fost adus dinaintea stăpînitorului :

— Încercarea de acum e și mai ușoară decît cea de rîndul trecut, înălțimea ta. Poruncește să se închidă caii în grajd. În fața porții grajdului, pune să se sape un șanț care să fie umplut cu apă. Ca să deosebești apoi mama de mînză și mînza de mînza ei nu mai este nici o greutate.

Pe dată dădu poruncă padișahul de se înfăptuiră toate după cum ceruse Keloglan. Curtenii, îmboldiți de curiozitate, s-au adunat cu toții în curtea seraiului. Keloglan, cu un bici în mînă, intră în grajd, deschise larg porțile și începu a biciui caii. Aceștia dau buluc spre porți. Unul dintre ei se opri, își roti capul cînd la dreapta, cînd la stînga și, aruncîndu-și stîngaci picioarele din față, de parc-ar fi fost rupte, trecu șanțul.

— Calul care a trecut e bătrîna ! strigă Keloglan.

Din nou lovi cu biciul pînă ce al doilea cal răsări în poartă și sări și el șanțul.

— Calul care a trecut e mînza ei ! strigă din nou Keloglan. Din nou se auzi șfichiuitul biciului ; ultimul cal țîșni peste șanț, ca o nălucă :

— Iată și mînza mînzei ! strigă iarăși Keloglan.

Toți cei de față rămaseră uluiți.

— Aferim, aferim ! se auzi, ca dintr-o singură gură, cuvînt prin care curtenii lăudau destoinicia lui Keloglan.

La un semn al padișahului, rîndașii săriră de însemnară fiecare cal în parte, după cum zisese Keloglan, și așa fură trimiși înapoi, la padișahul Indiei. Acesta fu silit să recunoască și de data aceasta răspunsul primit ca fiind cel bun. Atunci, se apucă să scrie o altă scrisoare, a treia, în

care spunea : „Trimite la curtea mea pe cei mai bărboși sfetnici și mai mari înțelepți din țara ta, ca eu să le pun cîteva întrebări. De vor ști să răspundă, slavă lor, de nu, pornesc cu război împotrivă-ți".

Crainici împînziră împărăția, vestind pretutindeni să se adune la serai înțelepții înțelepților. Din toate colțurile soseau cărturari de soi, dervișii pribegi care răscoliseră, cu pasul lor neostenit, lumea, cugetători cunoscuți peste mări și țări, dar nici unul nu voi să-și ia o asemenea povară. Văzînd padișahul că rămîne iarăși singur și în cumpăna asta, își aduse aminte de Keloglan.

— Eu mă duc, mărite padișah, și voi da răspunsuri care-ți vor păstra numele nepătat. Și, pe deasupra, voi aduce cu mine, în robie, pe însuși padișahul Indiei cel trufaș. Ca răsplată însă pentru slujirea mea neclintită, va trebui să mi-o dai pe fiica ta. Numai așa mă prind să te ajut.

Padișahul chibzui în sinea lui : „Să mă prefac că mă învoiesc la toate, ca să apuce Keloglan să se ducă. De răspuns la întrebări va răspunde el, negreșit, dar de adus în robie pe un padișah atît de puternic și de semeț, cum să izbutească ? ! El n-o să-și poată ține făgăduiala în întregime și atunci, nici eu nu trebuie să-mi dau fata. Și totul se va rîndui de la sine, în folosul meu și numai al meu". Așa chibzui padișahul în sinea sa. Dar nu-și dădu pe față gîndurile și glăsui mieros către Keloglan :

— Prea bine, fiule. Să fie după cum ai spus tu.

Keloglan ceru o cămilă, un țap, banii trebuincioși pentru o călătorie atît de anevoioasă și porni la drum. Un

sol, înaintea lui, îi vestea trecerea strigînd : „Vine cel mai bărbos, cel mai mare și cel mai înțelept om al țării".

După luni și luni de zile, Keloglan ajunse, în sfîrșit, în împărăția Indiei. În semn de mare prețuire, ostași rînduiți de-o parte și de alta a drumului îl întîmpinau cu surle și cu tobe, iar pașii i se afundau în covoare moi, care-l conduseră de la sine pînă la serai. Iar el, de parcă de cînd e lumea și pămîntul n-ar fi avut parte decît de o astfel de cinstire, pășea nepăsător, într-o mînă cu căpăstrul cămilei, în cealaltă cu funia țapului, făcînd semne de prietenie norodului adunat să-l vadă.

Padișahul Indiei, care se așteptase să vadă un alai de oameni care mai de care mai mîndri, nu știu ce să creadă cînd îl văzu pe Keloglan singur, trăgînd după el un țap și o cămilă.

— Fiule, spuse el cu grijă, padișahul tău trebuia să trimită pe cei mai bărboși, mai mari și mai înțelepți bărbați din împărăția lui. S-a întîmplat ceva cu ei pe drum ? Unde e floarea înțelepciunii voastre ?

Netulburat, Keloglan arătă spre cămilă :

— Iată pe cel mai mare dintre noi, Luminăția Ta.

Arătă apoi spre țap :

— Și iată și pe bărbosul nostru, slăvite.

După aceste vorbe, se arătă pe sine :

— Cît despre cel mai mintos om din împărăție, luminate, zice-se că acela sînt eu. Poftește de întreabă-mă ce vei vrea ! Și îl privi neînfricat, drept în ochi.

— Așaaa ? ! se minună padișahul. Ia zi atunci, cîte stele sînt pe cer ?

— Taman cît păr are ţapul meu, Luminăţia Ta.

— Cum se poate adeveri că e aşa ?

— Înălţimea Ta pune întrebări, Înălţimea Ta se cuvine să cerceteze dacă răspunsul meu e drept au ba. Număraţi pe îndelete firele de păr ale ţapului, că eu adăst aici, nu mă zoresc.

Se priviră ce se priviră între ei, cu înţeles, curtenii adunaţi în divan, apoi vestiră că socotesc ca drept răspunsul lui Keloglan.

— Dar mijlocul lumii, unde e ? întrebă din nou padişahul Indiei.

— Taman acolo unde se află acuma piciorul drept, din spate, al cămilei, slăvite.

— Cum se poate adeveri că e aşa ?

— Măsuraţi, măsuraţi pe îndelete, padişahe, că eu nu mă zoresc. Înălţimea Ta pune întrebări, Înălţimea Ta se cuvine să cerceteze dacă răspunsul primit este drept au ba.

Iarăşi schimbară între ei priviri curtenii strînşi în divan, şuşotiră cît şuşotiră şi încuviinţară răspunsul lui Keloglan.

— Prea bine, fiule, prea bine, mormăi padişahul, înciudat. Ai răspuns şi la întrebarea a doua şi ultima. Acuma, vino să-ţi iei răsplata cuvenită pentru înţelepciunea ta fără pereche. Şi, vîrîndu-şi mîna într-unul din buzunarele adînci ale giubelei, grăi :

— Desfă-ţi batista, fiule.

Keloglan îşi despături batista şi padişahul se prefăcu a număra monezi grele de aur, zicînd : „tac, tac, tac !"

Apoi vîrî mîna în celălalt buzunar al giubelei și se prefăcu a număra arginți cu sunet sprințar, zicînd „clinc, clinc, clinc!"... Nici în mîna padișahului, nici în batista lui Keloglan nu se zări nici urmă de gologani. Keloglan așteptă nițeluș apoi, pricepînd jocul, își înnodă fără șovăire batista, și ca și cum ar fi fost o boccea de mare preț, o vîrî la sîn :

— Să ai parte de sănătate și belșug, padișahe, și ceea ce dăruiești cu mîna ta să-ți însoțească pașii oriunde, ca să-ți sporească gloria, cinstea și mărinimia.

„De data asta i s-a înfundat flăcăului cel isteț, își zise padișahul, înveselit... A tăcut mîlc la bătaia mea de joc..."

Plin de bunăcuviință și respect, Keloglan sărută, cu adîncă supunere, poala veșmintelor împărătești și părăsi seraiul. Se îndreptă spre piață, intră în cea mai arătoasă prăvălie, unde alese topuri topuri din cele mai de preț țesături, pe care le trimise la hanul în care trăsese. Cînd veni rîndul socotelii, neguțătorii se căzniră ceasuri îndelungate, într-atît de multe și de scumpe erau lucrurile tîrguite de Keloglan. Iar acesta, în tot acest răstimp, o dată măcar nu s-a uitat să vadă dacă s-a socotit bine sau nu. Cînd i s-a spus cît are de plătit, și-a scos tacticos batista de la sîn, a deznodat-o și, pe îndelete, se prefăcu a număra monezi grele de aur, zicînd : „tac, tac, tac!" apoi arginți cu sunet sprințar, zicînd : „clinc, clinc, clinc!" Într-un tîrziu, ostenit de atîta numărat, grăi :

— V-am lăsat ceva mai mulți gologani decît ați cerut. Ce trece peste socoteală vă las vouă, pentru osteneala voastră, drept mărunțiș pentru hamam și cafenea. Rămî-

neți cu bine, vă încredințez lui Allah ! le mai zise el și ieși din prăvălie. În primul moment negu ătorii rămaseră năuci : în afară de „tac, tac", și „clinc, clinc" spuse, ce-i drept, atît de serios de Keloglan, nu primiseră nimic. Iute însă se dumiriră și alergînd după flăcău, îl înșfăcară de guler și cu strigăte și ocări îl îmbrînciră pînă la cadiu, căruia îi povestiră pățania. Cadiul s-a întors spre Keloglan și l-a întrebat dacă lucrurile s-au petrecut așa cum îi fuseseră înfățișate.

— Pe legea mea, cadiu efendi, de n-am rămas trăznit cît de răzvrătit e norodul în țara asta a voastră. Să nesocotească pînă și galbenii și arginții înmînați mie, ia, mai adineaori, de însuși preacinstitul și strălucitul vostru padișah ! Căci gologanii cu care i-am plătit eu pe negustorii aici de față au fost numărați uite colea, în batista asta, de padișahul vostru, ca răsplată pentru înțelepciunea mea. Zău de pricep ce vină port eu ca să mă văd tîrît la judecată ? ! Supușii padișahului să nu primească banii dați de acesta unui străin, ca cinstire ?

Auzindu-l, cadiul și-a trecut palma peste barbă, a închis cartea mare, cu scoarțe negre, unde se afla dezlegarea tuturor jalbelor și zise :

— Pricina asta nu poate fi judecată decît de padișahul însuși !

Și cu toții o porniră la serai. Cum ajunse aici, Keloglan și începu să vorbească :

— Vai, înălțimea ta, ce mi-a fost dat să pătimesc ! Ieșind din seraiul tău m-am dus la neguțătorii ăștia, ca să tîrguiesc cîte ceva. După ce am ales marfa după trebuință, am plătit-o frumușel cu părăluțele pe care mi le-ai dat

cu propria-ți mînă, îți amintești doar, nu ? „Tac, tac, tac ! Clinc, clinc, clinc !“ Ba mai le-am lăsat și un bacșiș pentru osteneala lor. Ei însă se arătară tare nemulțumiți de gologanii mei — de fapt, ai tăi — mă acoperiră cu batjocuri și iată-mă tîrît și la judecată.

Padișahul s-a uitat cercetător la vizirii săi : aceștia, cu capetele adînc plecate peste piept, abia își ascundeau zîmbetele, pe sub bărbile lungi și mustățile stufoase, dovedind, astfel, că și de astă dată, Keloglan ieșise învingător.

— Sloboziți-l numaidecît pe flăcău, căci e nevinovat Iar datoria făcută de el vă va fi plătită de vistiernicul meu !

S-au împrăștiat cu toții. A doua zi, Keloglan și-a deschis chiar în fața seraiului o dugheană de dărăcit lînă și bumbac. La miezul nopții, cînd pe uliță nu mai era țipenie de om, a strecurat înăuntru o ladă. Apoi s-a dezbrăcat pînă la piele, s-a uns cu clei pe tot trupul, s-a dat de-a dura peste maldărul de lînă și bumbac și așa s-a dus drept la serai. Văzînd arătarea asta, străjile, de frică, se tupilară cum putură, încercînd să se facă una cu pămîntul. Astfel Keloglan urcă nestingherit pînă la iatacul padișahului care, în patul său, tremura ca varga. „Vai mie, își zise el, a venit neîndurătorul gîde, cel de pe urmă, vai mie !“ Se ghemui în învelitoarele lui împărătești, înfricoșat atît de tare, încît îi pieri pînă și graiul.

— Eu sînt gîdele care ia sufletul muritorilor. Ești așteptat în ceruri. Trebuie să vii cu mine. Dacă scoți o vorbă, s-a zis cu tine, nu mai ai scăpare.

Keloglan apucă de braț pe padișahul îngrozit și îl luă cu el, tîrîndu-l pe scări mai mult mort decît viu. Pe unde treceau, străjile îi salutau, încremenite. Keloglan îl duse pe padișah în dugheana sa și îl băgă în lada pe care o ferecă cu strășnicie. Se duse pe urmă la han, își încărcă pe catîri țesăturile tîrguite, luă și lada cu padișahul și încă noaptea o porni la drum. După luni și luni ajunse, într-o zi, în propria-i țară, oprindu-se drept la serai. În fața tronului, își desfășură topurile cu țesături, care mai de care mai scumpe și mai frumoase.

— Iată, slăvite, darurile mele pentru fiica ta, pentru tine și pentru vizirii tăi, ca amintire din călătoria mea prin îndepărtatele meleaguri ale Indiei. Iar acesta, spuse el deschizînd ultima ladă, este padișahul Indiei cel trufaș și pus pe batjocură și războaie.

La vorbele lui se ivi din ladă, suspinînd și văicărindu-se, îmbrăcat anapoda cu două rînduri de haine, de noapte și de zi, un biet om, pe care nu-l țineau picioarele. Nenorocitul căzu pe treptele tronului, cerșind milă, căci se credea în fața lui Azrail, îngerul morții... Keloglan își depănă în fața divanului toate peripețiile prin care trecuse de cînd plecase din țara sa. Iar padișahul își uită de gîndurile sale tulburi cu care îl însoțise pe Keloglan la plecare și încuviință căsătoria flăcăului cu fiica sa. Bubuiră tobele, răsunară surlele, crainici vestiră marea bucurie. Și patruzeci de zile și patruzeci de nopți încheiate țînu nunta la care petrecură oaspeți din cele patru colțuri ale împărăției, precum și din țări vecine. Și tot norodul se veseli, mîncă și bău pe săturate, de pînă și azi

bătrînii mai povestesc de belșugul și veselia de atunci. Padișahul Indiei fu lăsat să meargă înapoi, în țara sa, să împărățească mai departe, cu mai multă chibzuință, iar Keloglan ajunse mai mare vizir și nici un pai nu se mișca în serai, fără știrea și încuviințarea sa.

Toți, în poveste, și-au atins fericirea, fie ca și noi să avem parte de visele noastre împlinite.

Repovestire de VIORICA DINESCU

CUPRINS

Farizada cu zîmbetul de trandafir
(poveste arabă) 5

Piatra lunii
(poveste chineză) 44

Omul de piatră
(poveste chineză) 50

Bujorul de munte
(poveste chineză) 64

Povestea Scufiței Albe
(poveste franceză) 74

Povestea Scufiței Verzi
(poveste franceză) 79

Legenda chihlimbarului
(poveste lituaniană) 82

Legenda castelului Trakaj
(poveste lituaniană) 99

Ciobanul și cele trei zîne
(poveste macedoneană) 111

Meșterul Michiduță și învățăcelul său
(poveste macedoneană) 119

Cadiul și califul
(poveste orientală) 122

Fata din Dafin
(poveste românească) 138

Zîna din poiana florilor
(poveste românească) 156

Negrea și Cașin
(poveste românească) 161

Furtună-Viteazul Ivan
(poveste rusă) 166

Cei patru muzicanți
(poveste slovenă) 190

Împăratul și cei trei feciori ai săi
(poveste slovenă) 191

Mărul de leac
(poveste slovenă) 194

Mireasa-șarpe
(poveste slovenă) 199

Moița cea bună la suflet
(poveste slovenă) 204

Singur-eu
(poveste slovenă) 208

Cele trei boabe de mazăre
(poveste slovenă) 209

Keloglan și Hasan cel rău
(poveste turcă) 218

Cei doi Padișahi și Keloglan
(poveste turcă) 229

© tYGRI

Lector : IOANA RICUS
Tehnoredactor : ȘTEFANIA MIHAI

Dat la cules 3.I.1977. Bun de tipar 7.III.1977. Apărut 1977. Comanda nr. 1366. Tiraj 229 000 Coli de tipar 7 3/4.

Comanda nr. 70 032
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
București — Piața Scînteii nr. 1
Republica Socialistă România

Lei 4